

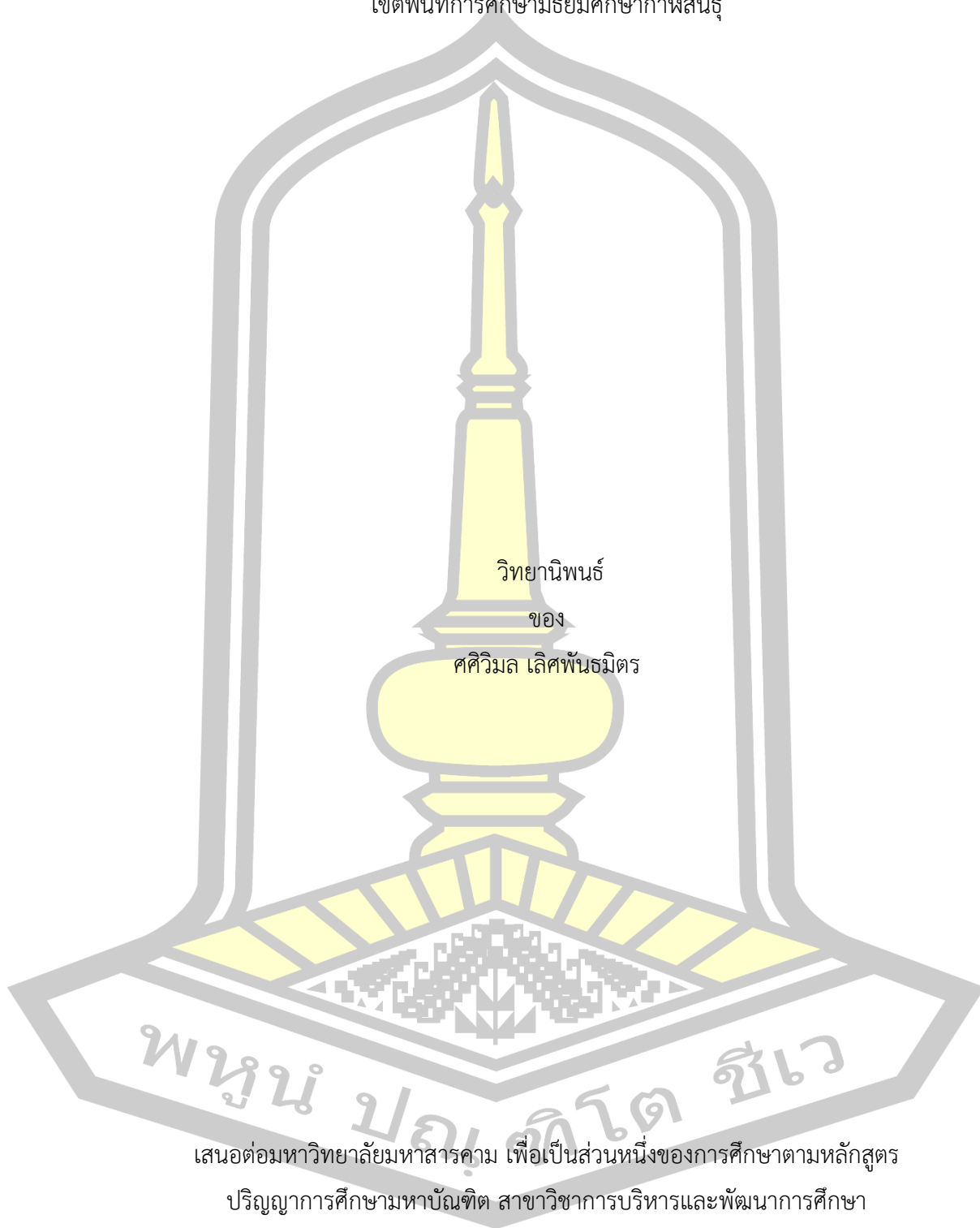
แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

วิทยานิพนธ์
ของ
ศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน

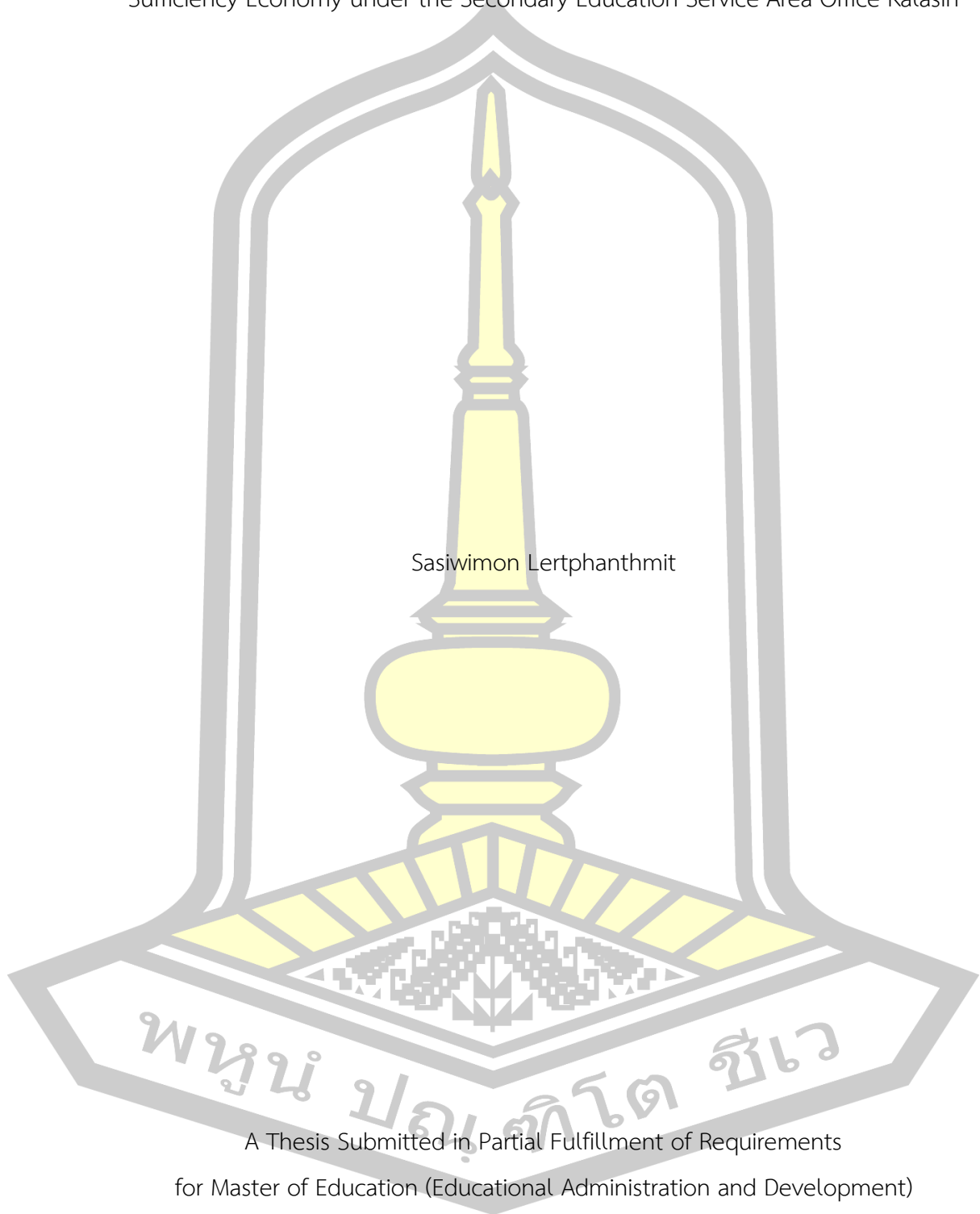
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

มิถุนายน 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Guidelines for School Academic Affairs Administration According to the Philosophy of
Sufficiency Economy under the Secondary Education Service Area Office Kalasin

Sasiwimon Lertphanthmit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

June 2025

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวศศิวิมล เลิศ
พันธมิตร แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ศุภธนภุช ยอดสละ)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

.....
(ผศ. ดร. พลเดช เขาวรัตน์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์		
ผู้วิจัย	ศศิวิมล เลิศพันธุ์มิตร		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ 2) เพื่อจัดทำแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 96 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling Technique) ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการในสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ 3 แห่ง จำนวน 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารงานวิชาการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการ

วัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน 15 แนวทาง มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารงานวิชาการ, สถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

TITLE	Guidelines for School Academic Affairs Administration According to the Philosophy of Sufficiency Economy under the Secondary Education Service Area Office Kalasin		
AUTHOR	Sasiwimon Lertphanthmit		
ADVISORS	Assistant Professor Karn Ruangmontri , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2025

ABSTRACT

This research aims to 1) study the current situation, desired situation and necessity of academic administration of educational institutions based on the Sufficiency Economy Philosophy under the Office of the Secondary Education Service Area, Kalasin Province. To develop guidelines for academic administration of educational institutions based on the Sufficiency Economy Philosophy under the Secondary Education Service Area Office, Kalasin Province. The research was divided into 2 phases. Phase 1: Study the current situation, desired situation and necessity of academic administration of educational institutions according to the Sufficiency Economy Philosophy using a 5-level rating scale questionnaire. Data were collected from a sample group of 96 administrators and teachers responsible for academic work, using the Krejcie and Morgan sample size table and the stratified random sampling technique. Phase 2: Development of academic administration guidelines for educational institutions based on the Sufficiency Economy Philosophy. The information groups were administrators and teachers responsible for academic affairs in 3 educational institutions with excellent practices, totaling 6 people, and qualified persons who assessed the appropriateness and feasibility of the guidelines, totaling 5 people. The instruments used were interviews and an assessment form of the appropriateness and feasibility of the approach. The statistics used were frequency,

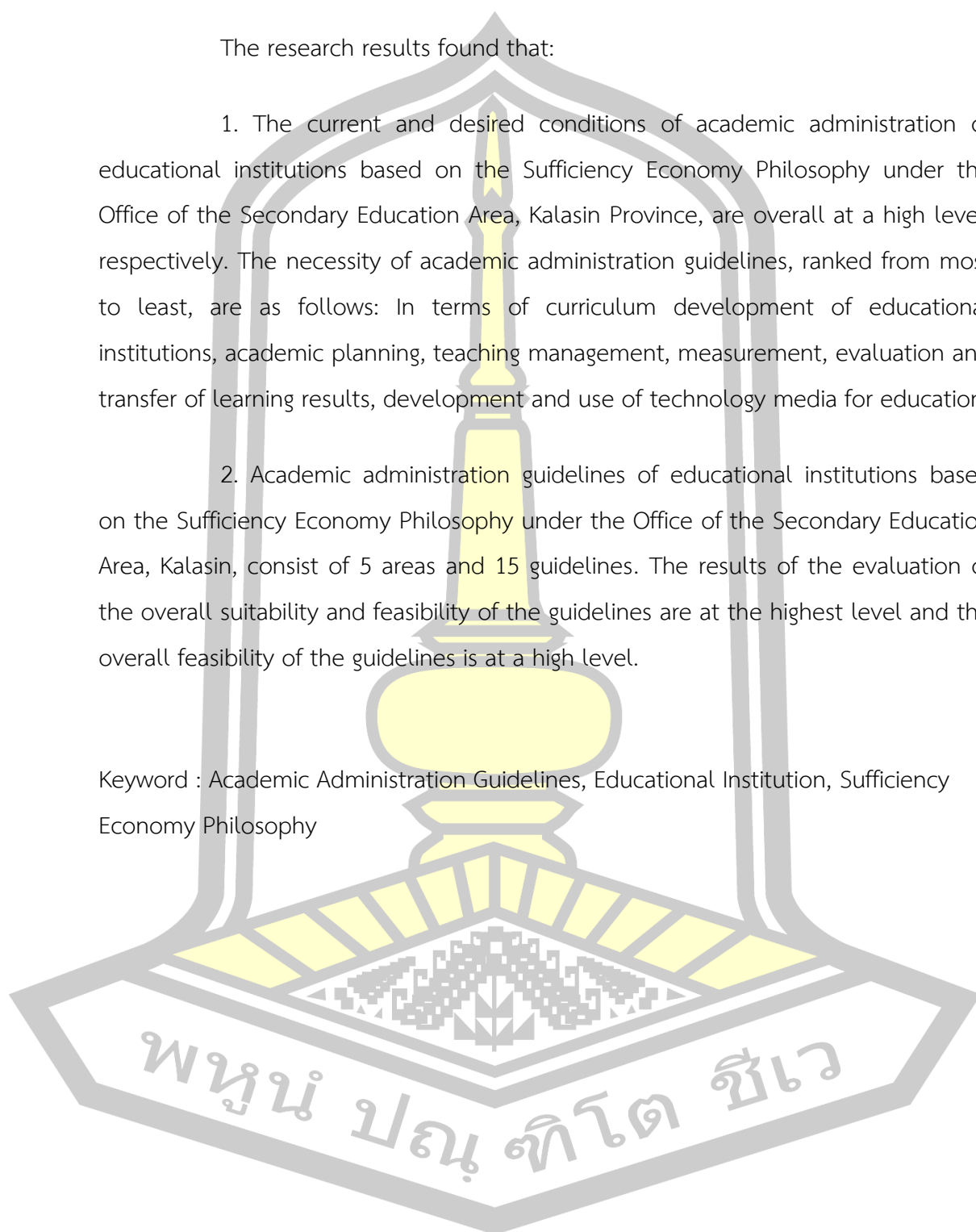
percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that:

1. The current and desired conditions of academic administration of educational institutions based on the Sufficiency Economy Philosophy under the Office of the Secondary Education Area, Kalasin Province, are overall at a high level, respectively. The necessity of academic administration guidelines, ranked from most to least, are as follows: In terms of curriculum development of educational institutions, academic planning, teaching management, measurement, evaluation and transfer of learning results, development and use of technology media for education

2. Academic administration guidelines of educational institutions based on the Sufficiency Economy Philosophy under the Office of the Secondary Education Area, Kalasin, consist of 5 areas and 15 guidelines. The results of the evaluation of the overall suitability and feasibility of the guidelines are at the highest level and the overall feasibility of the guidelines is at a high level.

Keyword : Academic Administration Guidelines, Educational Institution, Sufficiency Economy Philosophy

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการให้คำปรึกษา ชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือด้วยความเมตตาเสมอมา กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงศ์ ทกสุวรรณ และผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ศุภธนภุชณ์ ยอดสละ

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านการบริหารและพัฒนาการศึกษา และ ความรู้ด้านอื่น ๆ จนก่อให้เกิดแนวคิดอันมีคุณค่าต่องานวิจัยฉบับนี้

ขอบพระคุณ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ ภูศรีฐาน ดร.บรรจง วันทา นายวิวัฒน์พงษ์ พัทโท นางสาววิมล รัตน์ ศิริกุล และนางสาวภัทริกา ทองยา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือให้ตรงตาม วัตถุประสงค์ของงานวิจัย ขอบพระคุณผู้บริหาร และคณะครูสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ ได้แก่ โรงเรียนนามนพิทยาคม โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ ที่ให้ความกรุณาในการ สัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน ดร.จรรุวรรณ รัตนมาลี ดร.อานนท์ นนทวัน นายสมเกียรติ คุ้มนายอ และนายชินกรณ แก้วรักษา ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการ ประเมินแนวทาง ขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่ทั้ง ในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ที่ให้ความ อนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

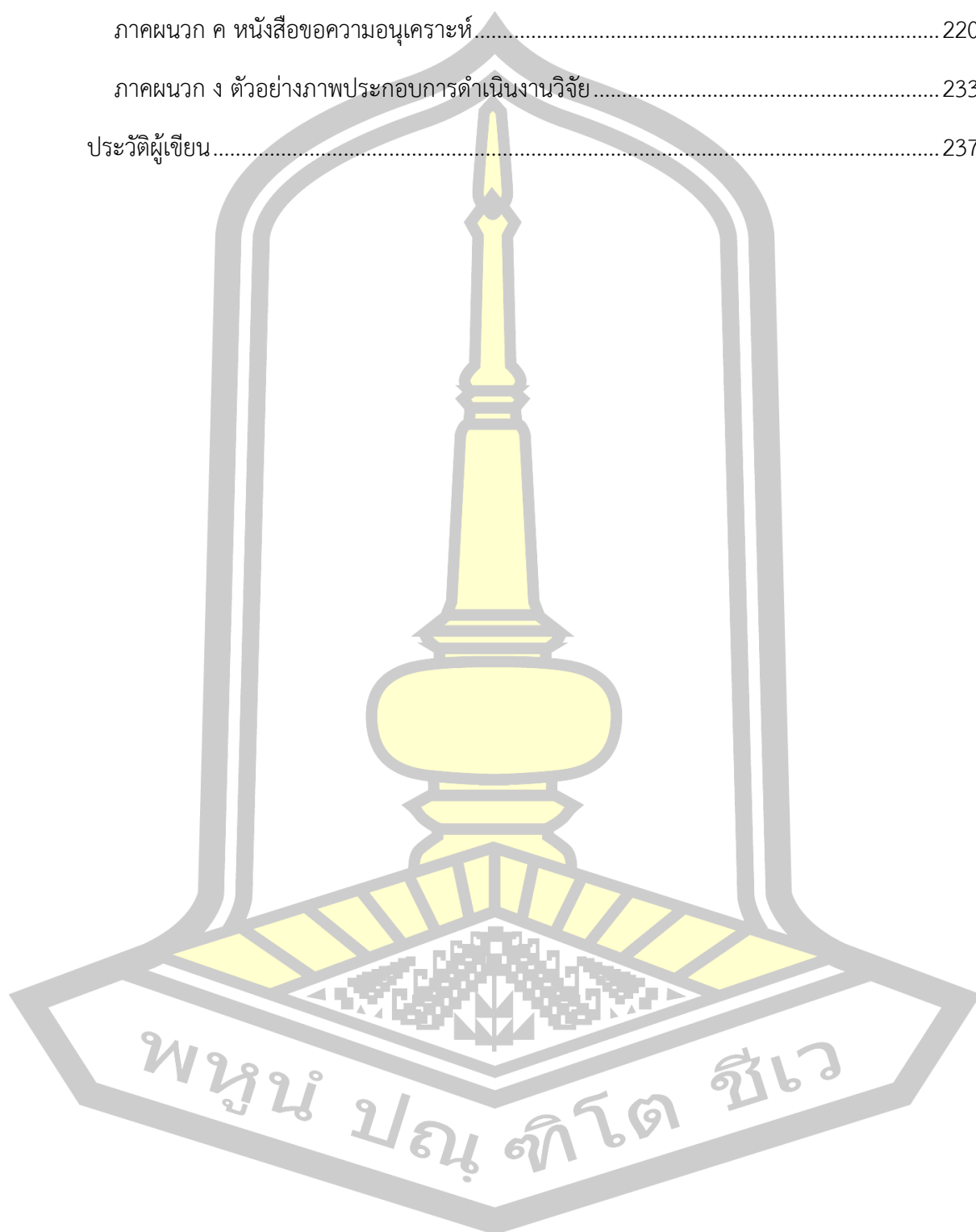
กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา คณาจารย์ เพื่อนนิสิตสาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา รุ่น พ.35 และบุคคลอันเป็นที่รัก ที่สนับสนุน ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีแก่ชุมชน สังคม ประเทศชาติจากการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยขอ น้อมบูชาพระคุณบิดา มารดา บูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้และให้ความเมตตาแก่ ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา.....	10
แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	32
การบริหารสถานศึกษาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	61
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ.....	66
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์.....	103
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	110

งานวิจัยในประเทศ.....	110
งานวิจัยต่างประเทศ.....	119
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	123
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาคพลินธุ์.....	125
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพลินธุ์.....	132
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	139
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	139
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	139
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	140
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพลินธุ์.....	140
ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพลินธุ์.....	161
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	179
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	179
สรุปผล.....	179
อภิปรายผล.....	181
ข้อเสนอแนะ.....	186
บรรณานุกรม.....	187
ภาคผนวก.....	198
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	199

ภาคผนวก ข การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	217
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	220
ภาคผนวก ง ตัวอย่างภาพประกอบการดำเนินงานวิจัย	233
ประวัติผู้เขียน	237

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา	20
ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	21
ตาราง 3 องค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	50
ตาราง 4 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	64
ตาราง 5 องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ	72
ตาราง 6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา.....	126
ตาราง 7 ผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	140
ตาราง 8 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาหสินธุ์ โดยรวม	142
ตาราง 9 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาหสินธุ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา.....	143
ตาราง 10 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาหสินธุ์ ด้านการวางแผนงานวิชาการ	145
ตาราง 11 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาหสินธุ์ ด้านการจัดการเรียนการสอน	147
ตาราง 12 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาหสินธุ์ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้.....	149
ตาราง 13 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาหสินธุ์ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	152

ตาราง 14 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ.....	154
ตาราง 15 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา.....	155
ตาราง 16 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ.....	156
ตาราง 17 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ...	157
ตาราง 18 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้.....	159
ตาราง 19 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	160
ตาราง 20 สรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ.....	168
ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ โดยรวม และรายด้าน.....	170
ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	171
ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ.....	173

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้
 แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์ ด้านการจัดการเรียนการสอน 174

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้
 แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการ
 เรียน..... 176

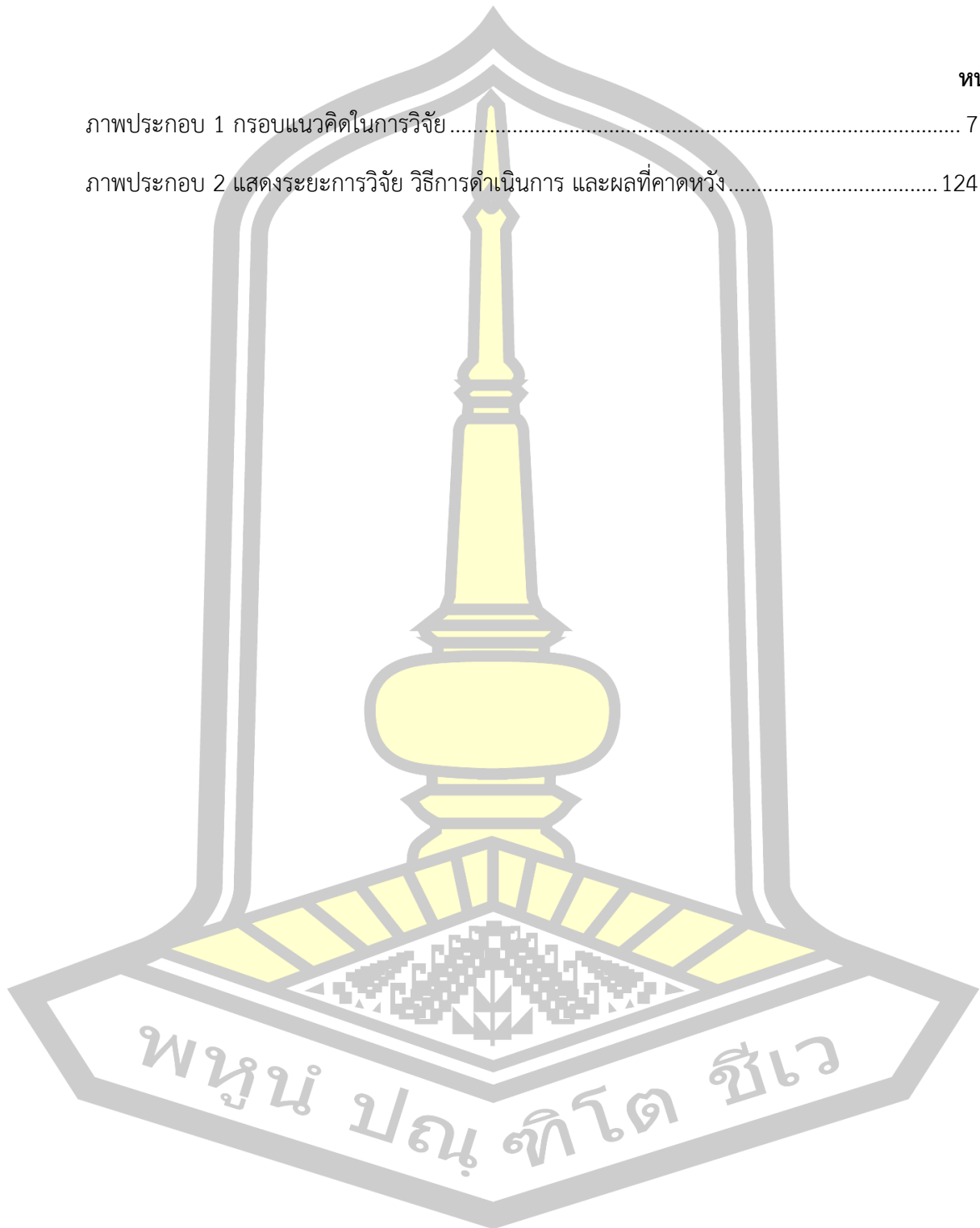
ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้
 ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา
 177

ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง
 ประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์..... 218

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย วิธีการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	124

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม ล้วนดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลผ่านโลกออนไลน์ มากขึ้น ส่งผลให้คุณลักษณะเด็กเปลี่ยนไป “การศึกษาในยุค Thailand 4.0” เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้วต้องทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่รักที่จะเรียน มีคุณธรรมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือ การสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก ในขณะเดียวกัน Thailand 4.0 คือการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้นและก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และต้องสามารถติดต่อค้าขายกับนานาประเทศได้ด้วย นอกจากนี้ การศึกษายุค 4.0 เป็นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งการเรียนการสอนในปัจจุบันยังคงห่างไกลในหลากหลายมิติ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด เพื่อให้คนไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นหลักในการดำเนินชีวิตไปสู่ความเจริญก้าวหน้าพร้อมกับความสมดุลและยั่งยืน (คณอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550 : 10) เมื่อนำไปใช้บริหารจัดการในชีวิตประจำวันและภาระงานที่บุคคลนั้นกำลังทำอยู่อย่างสม่ำเสมอย่อมจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ต้องนำความรู้ไปใช้ควบคู่กับคุณธรรมไปประกอบการตัดสินใจ โดยคำนึงถึง 3 หลักการ ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2556 : 15) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้กับคนทุกระดับ โดยเน้นบนความพอเพียงเหมาะสมและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 11) นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ความรู้และคุณธรรม ความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ ความรอบคอบในการวางแผน ส่วนคุณธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 10-12) จากกรอบหลักการของแผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 12 จะเห็นได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ให้เป็นฐานในการพัฒนาประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ทุกคนต้องตระหนักถึงและให้ความสำคัญ เพื่อเสริมสร้างและช่วยให้สังคมไทยสามารถอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการ ความเสี่ยงอย่างเหมาะสมส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ ระบบการศึกษาและได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นลำดับ มีการบรรจุหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยการปลูกฝัง อบรมบ่มเพาะ สร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียง ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อีกทั้งได้กำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ น้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียนสามารถน้อมนำวิถีชีวิตของตนเองเข้าสู่หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปตามศักยภาพของตนเองและลักษณะของภูมิสังคม มีการบูรณาการทั้งใน ส่วนของการบริหารงานวิชาการ การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน และการพัฒนาบุคลากรและได้กำหนดเป็นโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัด กระบวนการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ ครบทุกแห่งทั่วประเทศ ซึ่งมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลทุกระยะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

ปัญหาจากการบริหารงานวิชาการมีอยู่มาก ได้แก่ เรื่องหลักสูตรมีเอกสารที่ใช้ประกอบการ จัดทำหลักสูตรไม่เพียงพอ เนื่องจากโรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้มีสาระเนื้อหาที่จะ ให้นักเรียนในโรงเรียนของตนได้เรียนได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ โครงสร้างการจัดทำสาระการเรียนรู้ พื้นฐานสาระการเรียนรู้เพิ่ม ครูขาดเอกสารและสื่อสำหรับ การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการสอน ครูผู้สอนไม่เข้าใจการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ และปัญหาครุมีภาระงานมาก จึงทำให้มีเวลาในการเขียนแผนการสอน การสอนโดยขาด การเตรียมการสอนซึ่งทำให้บทเรียนไม่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนไม่สนใจการเรียนและหนีเรียน เป็นต้น (กุลธิดา เสนุกุล, 2554)

นอกจากนี้กระบวนการเรียนการสอนยังขาดการชี้แนะของครู ขาดการมีส่วนร่วมการให้ รางวัลและการเสริมแรง และขาดการให้ข้อมูลย้อนกลับและการปรับปรุง ตลอดจนยังมีปัญหาที่มีผล มาจากผู้ปกครอง เช่น ผู้ปกครองแยกกันอยู่ มีรายได้ไม่เพียงพอผู้ปกครอง มีการศึกษาน้อย ตลอดจน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่อาจเกิดจากโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดสื่อการสอน หรือ โรงเรียนขาดแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอและไม่มีความหลากหลาย อีกทั้งปัญหาการเรียนการสอนที่

ครูผู้สอนยังสอนแบบเดิมไม่เข้าใจวิธีบูรณาการเนื้อหาสาระและไม่สามารถสอนและบูรณาการได้ ปัญหาการนิเทศ ผู้นิเทศมีภาระงานอื่นมาก ไม่สามารถนิเทศและติดตามได้สม่ำเสมอ ตลอดจนผู้นิเทศไม่สามารถนิเทศได้ทั่วถึง ผู้นิเทศยังเข้าใจหลักสูตรไม่ชัดเจนในเรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษา ปัญหาครูผู้สอนไม่เข้าใจวิธีวัดผลตามสภาพจริง ครูยังไม่กล้าออกแบบวัดผล ตลอดจนครูขาดคู่มือการวัดผล การวัดผลตามแนวทางใหม่ใช้เวลาไม่เหมาะสมกับห้องเรียน ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดยุทธศาสตร์เสริม (Ministrategies) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลาย ๆ อย่างกับมาตรฐานหลาย ๆ อย่างในลักษณะที่สอดคล้องและตอบสนองกับหน่วยงานย่อยของสถาบันด้วยปัญหาการประกันคุณภาพที่มุ่งการแก้ไข แทนที่จะมุ่งการป้องกัน ปัญหาการขาดการตระหนักในการให้คุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบวิธีการและปฏิบัติงาน (อินยอม สุขเกษม, 2553)

การบริหารการศึกษาของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็สถานศึกษาประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ดังนั้น การบริหารวิชาการจึงถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าจำเป็นต้องมีระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และการบริหารวิชาการ ดังนั้น การบริหารวิชาการจึงเป็นงานสำคัญและเป็นภารกิจหลักของบุคลากรทุกฝ่ายที่ต้องร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวปฏิบัติให้ความรู้การนิเทศ การดำเนินงานของโรงเรียน แต่การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษายังคงประสบปัญหาการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนั้น การบูรณาการการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนที่ควรทำความเข้าใจและปฏิบัติอย่างเข้าใจ เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นการพัฒนาที่ทำให้ยั่งยืนและพร้อมรองรับต่อยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นหลักที่สร้างสังคมด้วยความเอื้ออาทรให้เกียรติก้นและกัน พึ่งพาตนเองและสามารถทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุกด้าน เพื่อให้ประเทศผ่านพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง มีคุณภาพยั่งยืน

จากแนวความคิดนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ จะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้ที่สนใจ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์
2. เพื่อจัดทำแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ เพื่อนำไปสร้างวิธีการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ตามขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ จุฑามาส พัฒนศิริ (2560), พินิจ เครือเหลา (2561), มัลลิกา สีดาเดช (2563), Bottery (2012), Heinrichs (2013) และ Drechsler (2016) มาสังเคราะห์และสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรและผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามระยะเวลาการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 55 โรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 55 คน และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 55 คน รวมทั้งหมด 110 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2567 โดยเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแต่ละโรงเรียนแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 96 คน

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

1. ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 6 คน จากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ด้านการบริหารสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำของโรงเรียนต้นแบบ
2. ร่างแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์
3. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทาง โดยประเมินความถูกต้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์และคุ้มค่า ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ ผู้วิจัยสังเคราะห์กรอบแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของ จุฑามาส พัฒนศิริ (2560), พินิจ เครือเหลา (2561), มัลลิกา สีดาเดช (2563), Bottery (2012), Heinrichs (2013) และ Drechsler (2016) สามารถสรุปองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของเศรษฐกิจพอเพียงปรากฏดังภาพประกอบ 1

การบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง (แผนพัฒนา
การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ฉบับที่ 12, 2560-2564 : 2)
ประกอบด้วย

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ
สถานศึกษา
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลประเมินผลและ
ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ
เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

แนวทางการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กาฬสินธุ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการที่มีความต่อเนื่องในการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานหรือปฏิบัติงานของผู้บริหารกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมี 4 ด้าน คือ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและด้านบริหารทั่วไป

2.1 สถานศึกษาพอเพียง หมายถึง สถานศึกษาที่ผ่านการประเมินซึ่งเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษาตามเกณฑ์ประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ด้านนโยบาย หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา โดยกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษามุ่งเน้นการในแผนปฏิบัติการประจำปีกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและตัวชี้วัดการพัฒนาดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการ ติดตามการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการ นำผลการติดตามมาพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.2.2 ด้านวิชาการ หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินการทำแผนงานและกิจกรรมทางวิชาการที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวิจัย การนิเทศ ดำเนินตามแผนและนำผลการติดตามไปพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

2.2.3 ด้านงบประมาณ หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินการทำแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการใช้งบประมาณ มีการวางแผนบริหารจัดการงบประมาณที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการตามแผนงบประมาณ มีระบบการตรวจสอบการใช้งบประมาณ ติดตาม การดำเนินงานตามแผนงบประมาณ นำผลการติดตามผลการดำเนินการมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.2.4 ด้านบริหารทั่วไป หมายถึง สถานศึกษามีการบริหารจัดการอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสานสัมพันธ์กับชุมชนและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน มีการติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ รายงานผลการดำเนินงานและผลการพัฒนาสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่สู่สาธารณะทุกปีการศึกษา

3. สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือเกียรติยศตามบทบาทของบุคคลที่ปรากฏในสถานศึกษา จำแนกเป็น

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาการตำแหน่งดังกล่าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา

3.2 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานการสอนในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผล ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสม กับการความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม รวมทั้งมีการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องคำนึงถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันตามลำดับ โดยผลที่ได้ในแต่ละ ขั้นตอนด้วยกระบวนการวิจัยจะนำไปสู่การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

5. การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน การสอนของครู เป็นกระบวนการที่ตั้งใจทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การสอนที่ดีย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดีตามไปด้วย อาจกล่าวได้ว่าทั้งการสอนและการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกนั่นเอง ดังนั้น การสอนอย่างมี หลักการ สอนอย่างคนที่มีความรู้และมีทักษะการสอนที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนนั้นเรียนรู้ด้วยความ หมาย มีคุณค่า

6. การวัดผล ประเมินผล หมายถึง การวัดผลจะทำให้ได้ตัวเลข ปริมาณ หรือรายละเอียด ของคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคล จากนั้นจะนำเอาผลการวัดนี้ไปพิจารณาเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อตัดสิน หรือลงสรุปเกี่ยวกับสิ่งนั้น ซึ่งเรียกว่าการประเมินผล

7. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี หมายถึง การพัฒนาทักษะ และรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีที่ หลากหลายจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะด้านการศึกษาได้มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาปรับใช้และ บูรณาการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการทั้งผู้เรียนและครูผู้สอน เพื่อให้เข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. สถานศึกษา หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาคณะ

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

10. แนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินการตามคู่มือการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ซึ่งมีองค์ประกอบ ของคู่มือได้แก่ ปก คำนำ สารบัญ คำชี้แจงในการใช้คู่มือ หลักการและเหตุผล ความมุ่งหมาย แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลไกการบริหาร จัดการแนว ทางการนำรูปแบบไปใช้เงื่อนไขความสำเร็จ บรรณานุกรม เป็นต้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา
2. แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารงานวิชาการ
5. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

1. การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินการ การบริหารจัดการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่โดยตรง ซึ่งผู้บริหารแต่ละคนมีวิธีการบริหาร แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่

เกษม จันทรแก้ว (2540) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะการ ดำเนินการนำวัตถุประสงค์สู่ระบบ ด้วยระบบกระบวนการผลิตจนได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ การบริหารจึง เป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กัน เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการผสมผสานกัน ถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหารอย่างไรก็ดี ผู้บริหารมี หน้าที่อำนาจการ (Directing) ตามอำนาจหน้าที่จากหน่วยงาน (Organizing) ที่เป็นผู้รับผิดชอบ ควบคุม (Controlling) ในการนำแผนงาน (Planning) ที่ได้กำหนดไว้แล้วไปดำเนินการร่วมกับ ทรัพยากร (Assembling Resource) ทำให้การผลิตหรือการใช้ปัจจัยการบริหารก่อให้เกิดผลผลิต ขึ้นสุดท้าย

สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภักดิ์ (2541) ให้ความหมายของปัจจัยทางการบริหารว่า การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การสนับสนุน การตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วิโรจน์ สารรัตน์ (2546 : 51) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

ชาญชัย อาจิณสมภาร (2547 : 38-39) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้สองความหมาย ดังนี้ ความหมายแรก คือ การทำให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูภายใต้ค่าใช้จ่ายที่ดำเนินการโดยรัฐ โดยให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ความหมายที่สอง คือ การใช้อิทธิพล (Influencing) ต่อคนกลุ่มหนึ่ง นั่นก็คือนักเรียน เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการใช้กลุ่มคนที่สอง ซึ่งได้แก่ ครูในฐานะตัวแทนดำเนินการให้วัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ

สุวิทย์ อุดมพาณิชย์ (2548) ให้ความหมายของปัจจัยทางการบริหารว่า การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นั้น จะต้องอาศัยทรัพยากรและปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งใช้ในการปฏิบัติงานมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิเชียร วิทย์อุดม (2550) ให้ความหมายของปัจจัยทางการบริหารว่า ทรัพยากรทางการบริหารหรือปัจจัยการบริหารที่สำคัญมี 4 ประการ ประกอบด้วย คน (Men) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) การบริหาร (Management) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า 4M's ซึ่งปัจจัยการบริหารมีความจำเป็นและเป็นขั้นพื้นฐานในการบริหารที่ขาดเสียมิได้

ถวิล เกษสุพรรณ (2552 : 32) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา ซึ่งบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากร การบริหารเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

รุ่งทิพา สันติผลธรรม (2552 : 25) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการทำงานให้สำเร็จ โดยต้องอาศัยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บริหารกิจกรรมทุกชนิดและดำเนินการทุกอย่างของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดให้ประชาชนทุกคนในสังคมนั้นได้นำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปพัฒนาชีวิตและสามารถอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของตน

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2553) ให้ความหมายการจัดการนั้นมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่ บุคลากร (Man) เงิน (Monetary) วัตถุดิบ (Raw Material) เงินทุนและงบประมาณที่ใช้ในการทำงาน (Capital)

ณัฐรฎา พวงธรรม (2553 : 14) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้า ส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้ ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียน เพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ

ประจักษ์ บัวผัน (2554) ให้ความหมายของปัจจัยทางการบริหารว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารเป็นอย่างมาก เพื่อให้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เวลา และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความสามารถและความเป็นคนดี การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น ต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษาการปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย

สุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เจษภูาลักษณ์ (2558 : 15) สรุปความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

กูด (Good, 1973 : 211) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุม และการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจสถานศึกษา และการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

แคมเบล (Campbell, 1979 : 22 อ้างถึงใน สุพัตรา ปทุมคณาภิรักษ์, 2553 : 16) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ในสถาบันการศึกษาเพื่อให้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างแท้จริง สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดีของสังคม โดยการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาการใช้ทรัพยากร และกระบวนการบริหารที่สอดคล้องและเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

Drucker (1998) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำ ภายในสภาพองค์กรที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์กร ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัสดุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

จากความหมายของการบริหารการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นการร่วมงานของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคมด้วยกระบวนการต่าง ๆ มีการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เช่น วิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

การบริหารเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความสำคัญของการบริหาร ดังนี้

ธีระ รุญจิริญ (2553) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญนักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่ให้นั้นบรรลุจุดมุ่งหมายจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ โดยคำนึงถึงหลักการบริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

1. มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของสถานศึกษาว่าเป็นไปในทิศทางใด จึงจะจัดงาน จัดคน จัดเงิน จัดวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสม
2. ต้องมีเทคนิควิธีการบริหารงาน การบริหารงานทุกประเภทย่อมต้องมีเทคนิควิธีการ ขั้นตอนและกระบวนการทำงาน มีระบบ มีความรอบคอบ จึงจะทำให้งานดำเนินไปด้วยดี
3. มีการประเมินผล เมื่อได้ดำเนินกิจการใด ควรจะได้มีการประเมินผลและติดตามผล เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานได้ดีขึ้น การทำงานที่ขาดการประเมินผลจะไม่ช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา

สมเดช สรวันดี (2553) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการประยุกต์เอาหลักการ และกระบวนการบริหารทางรัฐกิจมาใช้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในการบริหารการศึกษาเป็นการบริหารที่ไม่แสวงหากำไร แต่มุ่งที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นหลัก ในการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญทางเทคโนโลยี และการแข่งขันทางเสรี เป็นไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาจะต้องปรับกระบวนการทัศน์ในหลักการบริหารการศึกษาเสียใหม่ เพื่อใช้กระบวนการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพที่พร้อมจะเป็นพลเมืองที่เก่ง ดี และมีความสุขในการดำเนินชีวิต

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุนและมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ครุชิต มาลัยวงศ์ (2557) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญ การศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษา หรืออีกนัยหนึ่งคือ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษานั้นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษาและผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็จะมี ความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทาง หากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่ง ทำงานโดยกำหนดเอาความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้วก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะการคิดการเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยตรง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถนำการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนรู้ให้สามารถเกิดได้ทุกเวลาทุกสถานที่ สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ทุกระบบการศึกษา

สรุปความสำคัญของการบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ซึ่งต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ

3. การบริหารจัดการศึกษา

3.1 เป้าหมายของการบริหารจัดการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายและเพื่อความอยู่รอดขององค์กร มีนักวิชาการได้กล่าวถึงเป้าหมายของการบริหารจัดการศึกษาไว้ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษาในภาพรวม คือ สมาชิกทุกคนในสังคมต้องรู้เท่าทันโลก การจัดการศึกษาที่ดีต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน คุ่มค่ากับการลงทุนและสำคัญอีกอย่างหนึ่ง การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การจัดการศึกษาต้องมีความเท่าเทียมกันและต้องเข้าถึงกลุ่มคนทุกคน แต่เนื่องจาก

กลุ่มคนเหล่านี้มีจำนวนมากมายเกินกว่าจะมืองค์กรใดที่จะสามารถจัดการศึกษาให้ครบถ้วนได้อย่างครอบคลุม จึงต้องมีการแบ่งกลุ่มประเภทของเป้าหมายออกตามความเหมาะสมในการจัด เช่น แบ่งตามอายุ แบ่งตามเนื้อหาสาระ แบ่งตามลักษณะของบุคคล เป็นต้น เป้าหมายของการจัดการศึกษาอาจแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1. เด็กก่อนวัยเรียน เมื่อทารกคลอดออกจากครรภ์พ่อแม่ผู้ปกครอง ปู่ย่า ตายาย ญาติ หรือคนเลี้ยงดูเป็นกลุ่มบุคคลแรกที่ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดู และขณะเดียวกันก็ให้การศึกษาบรม ด้วยการให้การศึกษาลักษณะนี้ โดยทั่วไปยังไม่เป็นระบบแต่เป็นธรรมชาติ จึงยังไม่ถือว่าเป็นการจัดการศึกษา เมื่อทารกเติบโตขึ้นพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้แล้ว พ่อแม่ต้องมี ภาระประกอบอาชีพ เพื่อหาเลี้ยงลูกไม่อาจดูแลบุตรได้ก็ปล่อยให้ผู้อยู่ในการดูแลของบุคคลอื่น เช่น ญาติหรือมิฉะนั้นต้องจ้างคนดูแลทางเลือกอีกทางหนึ่ง คือ การส่งบุตรหลานเข้ารับการอบรมศึกษาใน ศูนย์การเรียนปฐมวัย ศูนย์รับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือเป็นสถานศึกษาเบื้องต้นที่มีการจัดการศึกษาโดยมี ผู้ดูแลที่ได้รับการศึกษาบรมมาพอสมควรเป็นผู้ดูแล เมื่ออายุถึงวัยประมาณ สามขวบ สถานศึกษา สำหรับเด็กกลุ่มนี้มีการจัดการศึกษาที่เป็นระบบและมีรูปแบบมากขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมสำหรับ เด็กวัยนี้เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหว ตามจังหวะ กิจกรรม สร้างสรรค์กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมการศึกษา เป็นต้น

2. บุคคลในวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนโดยทั่วไป หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐกำหนดให้ ผู้ปกครองต้องนำไปเข้าเรียน คืออยู่ในขอบข่ายการศึกษาภาคบังคับ โดยแต่ละประเทศกำหนดอายุไว้ แตกต่างกันไป

2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไปเป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลใน วัยเรียนในระบบการเรียน ในสถานศึกษา ในครอบครัวหรือในสถานศึกษารูปแบบอื่นในประเทศไทย การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน นั้นใช้เวลาประมาณสิบสองปีเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงปลายของการศึกษาระดับนี้เยาวชนที่สนใจศึกษา สายอาชีพแทนที่จะศึกษาสายสามัญก็ได้หรืออาจเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพ ซึ่งได้แก่ สถานศึกษาอาชีวศึกษาระดับต้นต่าง ๆ ได้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 การศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนที่มุ่ง ศึกษาต่อก็อาจเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งรวมสถาบันอุดมศึกษาสายอาชีพต่ำกว่าปริญญาตรี ด้วยในกรณีที่ศึกษาระดับปริญญาตรีอาจศึกษาต่อเนื่องไปตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท เอก หรือศึกษา เฉพาะด้านหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โท เอก

2.3 ผู้ด้อยโอกาสหรือบุคคลลักษณะพิเศษ กลุ่มเป้าหมายนี้เป็นคนกลุ่มพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากบุคคลปกติทั่วไป สิ่งที่ทำให้แตกต่างกันนี้อาจเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจ คือ คนจนที่ด้อยโอกาสในการเล่าเรียนตามปกติ เช่น เด็กที่ผู้ปกครองไม่ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียนเด็กไร้ ผู้อุปการะหรือความแตกต่าง ซึ่งอาจเกิดจากลักษณะทางร่างกาย จิตใจและสมอง เช่น เด็กพิการ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีปัญหาทางจิตใจ และอารมณ์ เพื่อให้มีโอกาสดำเนินการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กอื่น แต่การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้จำเป็นต้องจัดให้ตามรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะ และความจำเป็นสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยอาจต้องมีครูที่ได้รับการอบรมมาเป็นการเฉพาะกรณีสำหรับผู้ด้อยโอกาสเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ ครูจำเป็นต้องให้ความสนใจผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้ความอดทน ความเมตตา ความเข้าใจและความละเอียดละมในการปฏิบัติต่อพวกเขา สำหรับผู้บริหารที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสต้องมีความเข้าใจ มีทักษะ และได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะอย่างพอเพียงในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

2.4 ผู้มีงานทำ ผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้วเป็นกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่ง บุคคลเหล่านี้ได้รับการศึกษามาแตกต่างกันไปและมุ่งศึกษาเพิ่มเติมโดยมีเหตุผลต่างกันไป ส่วนหนึ่งเข้าศึกษาระดับสูงขึ้นไปในสถาบันการศึกษาปกติหรือเข้ารับการศึกษิตตามโครงการพิเศษ นอกจากนี้ หน่วยงานทางการศึกษาอาจจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การศึกษาสัญจรที่ผู้สอนตระเวนให้ความรู้การศึกษาผ่านสื่อโทรคมนาคม การศึกษาโดยเอกสาร หรือสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองต่าง ๆ การจัดการศึกษาเช่นนี้อาจมีการรับรองวุฒิให้หรืออาจไม่เทียบวุฒิต่างอย่างเป็นทางการก็ได้

2.5 ประชาชนทั่วไป ประชาชนโดยทั่วไปถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์สำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีและการเพิ่มพูนความคิดความอ่านของตนอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาลักษณะนี้ถือเป็นส่วนเสริมจากการที่ประชาชนได้เรียนรู้จากสื่อมวลชนจากกลุ่มคนใกล้ชิด การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนอาจทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ได้หลากหลายแต่ย่อมเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชากร ให้รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปปรับตนเองกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มักเป็นการจัดการศึกษาเสริมในรูปการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลักเนื่องจากเป้าหมายของการศึกษามีหลากหลาย ผู้นำชุมชนและท้องถิ่นจึงมีบทบาทในการสำรวจกลุ่มเป้าหมายกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า ปฏินุภาพการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้นอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบรูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ นี้ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มและ

จำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับการทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

2.6 ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษาในการจัดการศึกษายังมีผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการและยังจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการ และสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่น ๆ

2.7 เงินทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เงินทุนเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมายกำหนดไว้

2.8 สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียน ซึ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น อาคารสถานที่ห้องเรียนและบรรยากาศ แวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้และควรเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอน ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตาม แต่ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและถ่ายทอดสื่อหรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกรณียังต้องใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน ซึ่งสิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแล คือ ความเพียงพอเหมาะสม ปลอดภัยและการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการให้มีความพร้อม

2.9 ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษาและเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา จึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การให้การศึกษาอบรม การประเมินและการส่งเสริมให้คิดการเรียนรู้ต่อเนื่องด้วย เหตุนี้เป้าหมาย การจัดการศึกษาในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษา และการศึกษาต้องจัดสำหรับทุกคน

3.2 องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษา

กูด (Good, 1973) ได้อธิบายว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม และการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจสถานศึกษา

และการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

Drucker (1998) ได้อธิบายว่า ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักของ องค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้ง ข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและ ตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภุชฌ์ (2541) ได้อธิบายองค์ประกอบของปัจจัย ทางการบริหารว่า เป็นการกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การสนับสนุน การตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546) ได้อธิบายองค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

สุวิทย์ อุดมพาณิชย์ (2548) ได้อธิบายว่าปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งใช้ในการปฏิบัติงานมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทองหล่อ เดชไทย (2549) ได้อธิบายถึงปัจจัยทางการบริหารว่า ความสำเร็จของ การบริหารหรือปัจจัยพื้นฐาน (Administrative Resources) ที่สำคัญมี 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) วิธีการจัดการ (Method) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า 4M's ซึ่งปัจจัย ทั้ง 4 เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการบริหาร เนื่องจากการบริหารเกือบทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัย คน เงิน วัสดุ สิ่งของและวิธีการเป็นองค์ประกอบสำคัญ ตลอดจนการบริหารส่วนราชการหรือ บริหารธุรกิจก็ตาม

วิเชียร วิทย์อุดม (2550) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรทางการบริหารหรือปัจจัยการบริหาร ที่สำคัญมี 4 ประการ ประกอบด้วย คน (Men) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) การบริหาร (Management) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า 4M's ซึ่งปัจจัยการบริหารมีความจำเป็นและเป็นขั้นพื้นฐาน ในการบริหารที่ขาดเสียมิได้

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2553) ได้อธิบายว่า ทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่ บุคลากร (Man) เงิน (Monetary) วัตถุดิบ (Raw Material) เงินทุนและงบประมาณที่ใช้ในการ ทำงาน (Capital)

ประจักษ์ บัวผัน (2554) ได้อธิบายปัจจัยทางการบริหารว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารเป็นอย่างมาก เพื่อให้ได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เวลา และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

สุธรรม ธรรมทัศน์ (2554) ได้อธิบายว่า การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น ต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดการสถานที่และพัสดุ ครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย

สุนทร โคตรบรรเทา (2560) การบริหารมีคำหลักอยู่ 4 คำ คือ งาน คน เป้าหมาย องค์กรและมีคำที่เกี่ยวข้องอีก 2 คำ คือ กระบวนการ และปฏิบัติ ซึ่งแต่ละคำมีความหมาย ดังนี้

1. งาน (Work) หมายถึง สิ่งที่ต้องปฏิบัติกระทำตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของคน ซึ่งงานมีชื่อเรียกหลายชื่อ ขึ้นอยู่กับเวลาและความเร่งด่วนของเวลา เช่น กิจกรรมภารกิจ (งานที่ต้องทำให้เสร็จ) งาน ผลงาน ตำแหน่งงาน และการมีงานทำหรือการจ้างงาน เป็นต้น
2. คน (Man) หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ทำงาน ซึ่งคนมีชื่อเรียกหลายอย่าง ตามบทบาทหน้าที่ ตำแหน่งและหน่วยงานปฏิบัติ เช่น บุคลากร บุคคล ผู้กระทำ ผู้ปฏิบัติงาน คนงาน นายจ้าง ผู้บังคับบัญชา นาย หัวหน้างาน ผู้ประกอบการ ผู้คุมงาน ลูกน้อง ผู้ใต้บังคับบัญชา หัวหน้า ผู้นำและผู้ตาม เป็นต้น
3. เป้าหมาย (Goals) หมายถึง สิ่งที่ต้องไปให้ถึงสิ่งที่ได้รับหรือสิ่งที่บรรลุจากการปฏิบัติงาน ซึ่งเป้าหมายอาจมีระดับของความสำคัญน้อยหรือมากขึ้นอยู่กับข้อกำหนด เกณฑ์วัด เช่น เป้าหมาย ระดับต้น เป้าหมายระดับกลางและเป้าหมายระดับสูง หรืออาจเป็นเป้าหมายเชิงปริมาณ ซึ่งหมายถึง การบรรลุเป้าหมายตามชิ้นงานและเป้าหมายเชิงคุณภาพ ซึ่งหมายถึง การบรรลุตามชิ้นงานแล้วยังเป็นที่พอใจของผู้เกี่ยวข้องหรือมีคุณภาพดีด้วยคำอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น วัตถุประสงค์ จุดประสงค์จุดหมาย เป้าประสงค์และจุดมุ่งหมาย เป็นต้น
4. องค์กร (Organization) หมายถึง สถานที่ หน่วยงานหรือความสัมพันธ์ระหว่างสองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันโดยมีเป้าหมาย

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษาในภาพรวม คือ สมาชิกทุกคนในสังคมต้องรู้เท่าทันโลก การจัดการศึกษาที่ดีต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน คุ่มค่ากับการลงทุน และสำคัญอีกอย่างหนึ่งการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ องค์กรประกอบของการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ งาน คน เป้าหมาย องค์กร กระบวนการ และปฏิบัติ

จากตาราง 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งได้จากแนวคิดของนักวิชาการ และผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องข้างต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 21 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา ที่มีความถี่ตั้งแต่ ระดับ 4 ขึ้นไป เพื่อกำหนดองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาที่จะใช้เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นเพื่อการวิจัย ได้จำนวนทั้งสิ้น 3 องค์ประกอบ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา จากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังตารางแสดงออกมาในรูปความถี่ จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาที่เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) ที่ได้จากการสังเคราะห์มีจำนวนทั้งหมด 21 องค์ประกอบ แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์พิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบ จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คน 2) เงิน 3) วัสดุสิ่งของ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ และได้ได้นำองค์ประกอบมาจัดกลุ่มที่มีความสอดคล้องกัน ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา	ข้อมูลองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษา
1. ด้านนโยบาย	6. เป้าหมาย 8. การวางแผน
2. ด้านวิชาการ	18. การดำเนินการเรียนการสอน 21. ข้อมูลสารสนเทศ
3. ด้านงบประมาณ	2. เงิน 3. วัสดุสิ่งของ
4. ด้านการบริหารทั่วไป	1. คน 4. วิธีการจัดการ/การจัดกิจกรรม 9. การอำนวยความสะดวก 10. การควบคุม 11. การสั่งการ 15. การนำองค์กร 20. การสรรหาบุคลากร

จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบและได้กำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการดังนี้

1. ด้านนโยบาย

การกำหนดนโยบาย มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษา เพราะเป็นการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการในการดำเนินงานที่ผู้บริหารจ้องให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ เพื่อให้การดำเนินการเรียนการสอน การควบคุมการปฏิบัติงาน การตรวจสอบ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

จักรพงษ์ มัตสยะวณิชกุล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวางแผน 3) การกำหนดนโยบาย 4) วิสัยทัศน์ 5) พันธกิจ 6) เป้าหมายของหน่วยงานที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และ 7) มีค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ในการจัดการต้องมีความยืดหยุ่นในการจัดการกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง การวางกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย และสามารถปฏิบัติได้จริง

วระเดช จันทรร (2551) ได้สรุปความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ วอลเตอร์ วิลเลียม และแวน ฮอร์น และแวน มิเตอร์ เสนอไว้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการศึกษาว่า องค์การสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารทั้งหมดปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายขององค์การที่ระบุไว้หรือไม่ แค่นั้น เพียงใด และได้ขยายความเกี่ยวกับการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า เป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น และสร้างกลยุทธ์เพื่อที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบังเกิดความสำเร็จ

2. ด้านวิชาการ

การบริหารวิชาการ เป็นการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กำหนดขอบข่าย/ภารกิจการบริหารวิชาการว่า ประกอบด้วย 17 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

8. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9. การนิเทศการศึกษา

10. การแนะแนว

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา

12. การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

และองค์กรอื่น

14. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน
สถานประกอบการ และสถานที่ที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนใช้ในสถานศึกษา

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดขอบข่ายของวิชาการว่า ประกอบด้วย

1. ด้านการจัดหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

2. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน

5. ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน

6. ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ประกอบด้วย งานหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน การจัดการบุคลากรที่เกี่ยวข้องของการจัดส่งเสริมงานด้านวิชาการและงานด้านวัดผล ประเมินผล

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

เซอร์จิโอวานนี และคณะ (Sergiovanni and others, 1980) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

จอร์ตัน (Gorton, 1983) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งได้แก่ งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผล และประเมินผล รวมถึงการนิเทศการสอน

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ เป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้งานจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3. ด้านงบประมาณ

งบประมาณ เป็นสำคัญและสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550) ได้กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการจัดการการเงินของรัฐบาลที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายรับรายจ่ายของโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดว่าจะทำในระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเงินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของแต่ละโครงการว่าจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใด และจะหาเงินจากทางใดเพื่อนำมาใช้จ่ายตามโครงการนั้น ๆ

เชอร์วูด (Sherwood, 1964) ได้กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการแสดงออกมาในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการประมาณการงบประมาณ กิจกรรม โครงการ และค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน

วิลดาฟสกี (Wildavsky, 1964) ได้กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นเรื่องของเงินที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร และอำนาจให้แก่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ การบริหารงบประมาณจึงเป็นหัวใจของกระบวนการทางการศึกษา

ลินช์ (Lynch, 1979) ได้กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น มีการประมาณทรัพยากรที่มีค่าและต้องการที่จะนำมาใช้ และมีการเปรียบเทียบการกระทำในอดีตและความต้องการที่จะทำในอนาคต

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการกระจายอำนาจภารกิจของการจัดการด้านการเงินของสถานศึกษา เพื่อแสดงรายรับรายจ่ายของโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดว่าจะทำในระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเงิน จำนวนเงิน ค่าใช้จ่ายของแต่ละโครงการว่าจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใด เพื่อให้การวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกิจการ

4. ด้านการบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษา เพราะเป็นการดูแลในภาพรวมทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น และลดการเกิดผลเสียต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมภายในสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2549) ได้กำหนดการบริหารทั่วไปเป็นงานที่ไม่ใช่ภารกิจหน้าที่หลัก แต่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในการให้บริการแก่หน่วยต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กำหนดการบริหารทั่วไปเป็นขอบข่ายการบริหารทั่วไป ได้แก่

1. การพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบาย และแผน
5. การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การดำเนินงานธุรการ
9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
11. การรับนักเรียน
12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
13. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
15. การทัศนศึกษา
16. งานกิจการนักเรียน
17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
18. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
19. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กำหนดการบริหารทั่วไป เป็นขอบข่ายภารกิจในการดำเนินงาน ได้แก่

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการศึกษา
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. งานเลขานุการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
9. การดำเนินงานธุรการ ด้านเงิน การคลัง บัญชีและพัสดุ
10. การอำนวยการด้านบุคลากร
11. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
12. การจัดทำสำมะโนผู้เรียนตามอัยาศัย
13. การรับนักเรียน
14. การจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
15. การอำนวยการและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและ
16. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
17. การทัศนศึกษา
18. การส่งเสริมกิจการนักเรียน
19. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
20. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคลชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
21. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น
22. งานกำกับดูแลสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน
23. การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

บราวน์ (Brown, 1993) ได้กล่าวว่า การบริหารทั่วไปเป็นการบริหารหน่วยงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายหรือตามที่ต้องการงานบริหารทั่วไป ในสถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนส่วนที่คอยประสานงาน หรือคอยสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น

แคนโดลิ และคณะ (Candoli and others, 1992) ได้กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดเตรียมหรือการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลทั้งให้บริการต่าง ๆ แก่ระบบสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารทั่วไป เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาในการให้บริการแก่ หน่วยต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการ งานบริหารทั่วไปใน สถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนส่วนที่คอยประสานงาน และสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงาน ไปสู่เป้าหมายการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

4. หน้าที่การบริหารเบื้องต้น

สุนทร โคตรบรรเทา (2560 : 67-68) กล่าวว่า มีนักทฤษฎีการบริหารหลายคนมีแนวคิด ว่า การบริหารเป็นกระบวนการของหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ (Functions) สำคัญอยู่ 3 ประการ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง หน้าที่ในการกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย พัฒนาแผนแม่บทและยุทธศาสตร์ในการนำไปปฏิบัติ เมื่อวางแผนเสร็จจะได้แผน หรือแปลน (Plan) ออกมา

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง หน้าที่ในการจัดหาบุคลากร ทรัพยากร ทางกายภาพ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์และเงิน มารวมกันโดยวิธีที่ดีที่สุด เพื่อปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ให้บรรลุตามเป้าหมาย

3. การควบคุม (Controlling) หมายถึง หน้าที่ในการประเมินผล การทบทวน การออก ฎาระเบียบ การควบคุมพนักงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับและการดูแลมาตรฐานของ การบรรลุเป้าหมายของผู้บริหารและการรับผิดชอบในการทำงานบำรุงภายใน รวมทั้งการปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก การควบคุมมีสามขั้นตอน คือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและ หลังการดำเนินการ ดังนี้

3.1 การควบคุมก่อนดำเนินการ เป็นการกำกับดูแลว่ามีคนและของครบครัน พร้อมจะปฏิบัติงานหรือไม่

3.2 การควบคุมระหว่างดำเนินการ เป็นการกำกับดูแลทุกระยะตั้งแต่เริ่มต้น ไปจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการ ดูความบกพร่องของปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหาทางแก้หรือ เปลี่ยนแปลงทันทีที่เกิดขึ้น แล้วหาทางแก้หรือให้งานมีการปฏิบัติต่อไปอย่างราบรื่น

3.3 การควบคุมหลังดำเนินการ เป็นการกำกับ ดูแลและตรวจสอบผลลัพธ์ สุดท้ายว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่และขาดตกบกพร่องอย่างไรบ้าง ขั้นนี้เป็นขั้นของ การประเมินผลการปฏิบัติงานโดยรวม

3.4 การนำ (Leading) เป็นการนำทาง (Guiding) และการนิเทศติดตาม (Supervising) ผู้ปฏิบัติเมื่อนำแผนขององค์การไปปฏิบัติ ซึ่งในการนำหรือการนิเทศติดตามจะต้องทำ

ให้ผู้ปฏิบัติ มีแรงจูงใจและความคาดหวัง รักษาการสื่อสารที่ดีให้คงไว้ในขั้นนี้ นักบริหารบางคนจึงเรียกว่า การจูงใจ (Motivating) เนื่องจากในการนำผู้บริหารจำเป็นต้องหาวิธีการแนะแนวทางให้ผู้ปฏิบัติทำงานด้วยความสบายใจ มีความพยายาม มีความอดทนและมีทิศทางในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายขององค์กร แรงจูงใจเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของผู้ปฏิบัติและหน้าที่สำคัญของผู้บริหารในการจูงใจผู้ปฏิบัติให้ ทำงานไปสู่เป้าหมายขององค์กร

สรุปได้ว่า แนวคิดว่าการบริหารเป็นกระบวนการของหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่การวางแผน การจัดองค์การ การควบคุม ซึ่งการควบคุมมีทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการหลังการดำเนินการ และการนิเทศติดตาม การนำผู้บริหารจำเป็นต้องมีแรงจูงใจเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของผู้ปฏิบัติ และหน้าที่สำคัญของผู้บริหารในการจูงใจให้ทำงานไปสู่เป้าหมายขององค์กร

5. ทักษะพื้นฐานของผู้บริหาร

สุนทร โคตรบรรเทา (2560 : 66) กำหนดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในกระบวนการบริหาร และย้ำว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จทั้งหลาย ทั้งผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางและระดับล่าง จะต้องมียุทธศาสตร์พื้นฐาน 3 ประการ

1. ทักษะวิชาการ (Technical Skills) หมายถึง การมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเกี่ยวกับวิธีการ กระบวนการ วิธีดำเนินการและกลวิธีต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานในองค์กร ถ้าเป็นองค์กรสถานศึกษา ทักษะวิชาการ ได้แก่ ความชำนาญเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี หลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทักษะวิชาการ มีความสำคัญสำหรับผู้มีบทบาทเป็นผู้บริหารหรือหัวหน้างานในระดับกลางของลำดับตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง

2. ทักษะมนุษย์ (Human Skills) หมายถึง การมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญของผู้บริหารในการปฏิบัติงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรายบุคคลและกลุ่มบุคคล ตัวอย่างของการมีทักษะหรือความชำนาญเกี่ยวกับมนุษย์ เช่น การเข้าใจตนเอง การยอมรับตนเอง การเข้าใจผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น การเอาใจเราไปใส่ใจเขา หรือการเอาใจเขามาใส่ใจเรา พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับทักษะมนุษย์ในทางบริหาร เช่น การเข้าใจภาวะผู้นำ คุณลักษณะผู้นำ พฤติกรรมผู้นำ แรงจูงใจและการจูงใจ เจตคติและการพัฒนาเจตคติ พลวัตกลุ่ม ความต้องการของมนุษย์ ทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น ทักษะมนุษย์มีความสำคัญต่อบทบาทของผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงาน ทุกระดับของอำนาจหน้าที่ และการบริหารองค์การ ทั้งนี้ในการบริหารงานในทุกตำแหน่งจะต้องปฏิบัติงานกับคนอื่นและโดยคนอื่นทั้งสิ้น นั่นคือ ผู้บริหารจะต้องรู้จักคน และรู้วิธีการใช้ทักษะมนุษย์ จึงจะปฏิบัติในหน้าที่และความรับผิดชอบได้บรรลุตามเป้าหมาย ทักษะมนุษย์เรียนรู้จากศาสตร์สาขาต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา ปรัชญา พฤติกรรมศาสตร์ สังคมวิทยา

สังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาความรู้ ในศาสตร์เหล่านี้ได้มาโดยการอ่าน การฟังและการเรียนรู้และการฝึกอบรมโดยตรง ยิ่งอ่านหรือฟังมากขึ้นเท่าไรยิ่งมีความรู้และทักษะมนุษย์มากขึ้นเท่านั้น

3. ทักษะสังกัป (Conceptual Skills) หมายถึง การมีความรู้ความสามารถ และความชำนาญของผู้บริหารเกี่ยวกับงานโดยรวมและองค์การโดยรวม เป็นความรู้ความสามารถ และความชำนาญของผู้บริหารในการมองเห็นองค์การโดยรวม การมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของหน่วยงานย่อยภายในองค์การและบทบาทหน้าที่ของทุกหน่วยงาน ทุกฝ่ายของผู้ปฏิบัติงานภายในองค์การ การพัฒนาความรู้ความสามารถและความชำนาญด้านสังกัปต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีการบริหาร พฤติกรรมของบุคคลในองค์การ พฤติกรรมองค์การและปรัชญาขององค์การ สำหรับความรู้ความสามารถและทักษะองค์การหาได้จากการอ่านเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติศาสตร์

ความเป็นมาของการก่อตั้งรายงานประจำปีรายงานการประชุม ระเบียบข้อบังคับขององค์การและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในอดีตและปัจจุบัน แล้วนำความรู้จากการอ่านหนังสือหรือการพูดคุยและเจรจากับบุคคลผู้มีความรู้ความชำนาญ เช่น เคยอยู่มาก่อนและปฏิบัติอยู่ในองค์การมานาน มาวิเคราะห์การบริหารงานในองค์การของตนเอง เป็นต้น ทักษะสังกัปมีความสำคัญมากเป็นพิเศษ สำหรับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ถ้าเป็นองค์การสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถและความชำนาญในการบริหารองค์การโดยรวมมากกว่า ผู้บริหารระดับกลางและระดับล่าง อย่างไรก็ตามผู้บริหารทั้งระดับสูง ระดับกลางและระดับล่างต้องมีทักษะมนุษย์มากเท่าเทียมกัน เพราะการบริหารงานทุกระดับภายในองค์การต้องทำงานกับคนและโดยตนเป็นสำคัญนั่นเอง

สรุปได้ว่า ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในกระบวนการบริหารและย่ำว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จทั้งหลายมี 3 ประการ ได้แก่ ทักษะวิชาการ ทักษะมนุษย์และทักษะสังกัป

6. ความรับผิดชอบของผู้บริหาร

สุนทร โคตรบรรเทา (2560 : 73) ได้ศึกษาแนวคิดของอาร์กีริส (Argyris) และพาร์สันส์ (Parsons) และสรุปว่า ความรับผิดชอบสำคัญของผู้บริหารในองค์การประเภทใดก็ตาม รวมทั้งองค์การสถานศึกษามีอยู่ 4 ประการ คือ การบรรลุเป้าหมายขององค์การ การบูรณาการภายในและการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นแนวคิดของอาร์กีริสและการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม ซึ่งเป็น แนวคิดของ พาร์สันส์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การบรรลุเป้าหมายขององค์การ (Goal Attainment) หมายถึง การดำเนินงานไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง ซึ่งเป็นความรับผิดชอบสำคัญประการแรกของทุกองค์การ คือ การบรรลุเป้าหมายขององค์การ (Organization Goal Attainment) ถ้าเป็นองค์การบริการ เช่น สถานศึกษา เป้าหมายของสถานศึกษา คือ การบริการผู้เรียนให้ดีที่สุดเพื่อให้ผู้รับบริการ คือ ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

สูงสุดของการศึกษา เช่น ได้เรียนรู้ได้เพิ่มตามศักยภาพมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์รอบด้าน เพื่อการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นและการประกอบอาชีพที่สุจริตมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและถ้าเป็นองค์การธุรกิจ เช่น บริษัทธุรกิจและโรงงานอุตสาหกรรม คือ การมีกำไรสูงสุดและลูกค้ามีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและการบริการที่ดีที่สุดเช่นเดียวกัน

2. การบูรณาการภายใน (Internal Integration) ความรับผิดชอบสำคัญประการสอง คือ การอนุรักษ์หรือการรักษา การบูรณาการภายใน (Maintaining Internal Integration) ขององค์การ ซึ่งหมายถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการประสานงานในแผนกและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์การในด้านโครงสร้างองค์การ ส่วนในด้านจิตวิทยา การอนุรักษ์หรือการรักษา การบูรณาการภายในองค์การ หมายถึง การสร้างความรู้สึกเป็นเอกลักษณ์และความจงรักภักดีต่อองค์การ นอกจากนี้ นักทฤษฎีบางคนเห็นว่า ประสิทธิภาพการบริหาร (Administrative Effectiveness) เป็นการบูรณาการภายในเหมือนกัน เนื่องจากประสิทธิผลเป็นการบูรณาการความต้องการขององค์การกับความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งระบบสังคมขององค์การเช่นนี้เป็นลักษณะเด่นของการบริหารในทศวรรษ 1950 และ 1960 เช่น แนวคิดของ เกทเซลส์ ลิฟแฟม และแคมป์เบลล์ (Getzels Lipham and Campbell, 1968) และเซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 1983) กล่าวว่า การวิจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จพบว่า การมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งของสถานศึกษาที่ผูกพันบุคลากรให้อยู่กับวัตถุประสงค์ส่วนรวมและให้บุคลากรมีโอกาสพบความหมายในงานมากขึ้น แสดงว่าสถานศึกษาเหล่านี้ประสบความสำเร็จในการสืบสานแบบแผนทางวัฒนธรรมและการบูรณาการภายในองค์การ นั่นเอง

3. การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Adaption to External Environment) เป็นความรับผิดชอบสำคัญประการที่สามของผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ การปรับตัวองค์การให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Adapting the Organization to External Environment) ถ้าสังคมเปลี่ยนแปลงไป องค์การต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิวัฒนาการทางการเมืองมีผลกระทบต่อองค์การ ในกรณีขององค์การสถานศึกษาจะต้องเผชิญและเกี่ยวข้องกับปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทางสังคมจิตวิทยา ตัวอย่างเช่น ปัญหาผู้เรียนเพิ่มหรือลดการออกกลางคืน และการลาออกของบุคลากร อาจมีผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณ การบรรจุแต่งตั้งบุคลากร โครงสร้างขององค์การสถานศึกษา และการใช้อาคารสถานที่ เป็นต้น

4. การอนุรักษ์แบบแผนทางวัฒนธรรม (Maintaining Cultural Patterns) แบบแผนทางวัฒนธรรม (Cultural Patterns) เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การป้องกัน การหล่อหลอม และการปรุงแต่งขนบธรรมเนียมและปทัสสถานทางวัฒนธรรมขององค์การ ถ้าเป็นองค์การสถานศึกษารูปแบบและวัฒนธรรม อาจได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดพิธีมอบประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จ

การศึกษา การจัดการแข่งขันกีฬาภายใน (กีฬาสี่) การจัดกิจกรรมวันสำคัญการแข่งขันกีฬาระหว่างสถาบันพิธีมอบเกียรติบัตร รางวัลชนะเลิศให้แก่บุคลากรและนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น ทำประโยชน์ให้แก่สถานศึกษาและสังคม การมอบเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่บุคลากรและผู้ที่ทำประโยชน์แก่สถานศึกษา เป็นต้น

สรุปได้ว่า ในความรับผิดชอบสำคัญของผู้บริหาร มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ การบรรลุเป้าหมายขององค์กร การบูรณาการภายใน และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก และการอนุรักษ์แบบแผนทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อให้องค์กรมีคุณภาพ

7. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

สุนทร โคตรบรรเทา (2560 : 83-84) ได้วิจัยเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล กับผู้บริหารที่ไม่มีประสิทธิผล และพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล มีคุณลักษณะเหมือนกัน 8 ประการ ดังนี้

1. ไม่ได้ตั้งใจเป็นผู้บริหารตั้งแต่แรก แต่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้บริหารจากหัวหน้าเมื่อเข้าสู่การมีความตั้งใจเป็นเพียงครูสอนธรรมดาเท่านั้น
2. มีความศรัทธาต่อผู้เรียนอย่างจริงจัง ไม่ได้มีอคติและวิจารณ์เด็กไม่เรียนหนังสือ และปัญหาความประพฤติของเด็ก คิดว่าเป็นสิ่งที่สถานศึกษาตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไข ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเน้นความรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหาของนักเรียน
3. มีความสามารถทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีความภูมิใจในตัวครูและยอมรับว่าครูเป็นผู้เสียสละมีความสามารถ มีความเชื่อมั่นและสามารถกระตือรือร้น รู้จักใช้กระบวนการกลุ่มได้ดี รับฟังความคิดเห็นครู ผู้ปกครองและนักเรียน นอกจากนี้ยังมีทักษะในการคิดอย่างฉับพลันและเห็นใจเพื่อนร่วมงานจึงได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี
4. เป็นผู้เด็ดขาดในการยอมรับความต้องการของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามักเผชิญกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคจากเขตพื้นที่การศึกษาและขาดแคลนทรัพยากร รู้สึกมีความยุ่งยากในการอยู่กับข้อจำกัดระบบราชการและมักจะละเมียดสายการบังคับบัญชา โดยหาทางลดปัญหาจากแหล่งต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีทางเป็นประโยชน์และเป็นไปได้
5. มีความกระตือรือร้นและยอมรับความผิดชอบของตน ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในฐานะเป็นผู้บริหารและยอมรับในความรับผิดชอบของตนในฐานะเป็นพันธกิจมากกว่าเป็นงานธรรมดา ยอมรับบทบาทตนเองในปัญหาสังคมปัจจุบัน ความไม่ชัดเจนต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวและงานทำ มีความสำคัญน้อยกว่าเป้าหมายที่ตนรู้สึกว่าจะมีความสำคัญต้องไปให้ถึงหรือบรรลุ ดังนั้นจึงพบว่ามีทางเป็นไปได้ที่จะอยู่กับความไม่ชัดเจนต่าง ๆ ในตำแหน่งของตน

6. มีความมุ่งมั่นต่อการศึกษา ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและสามารถแยกข้อแตกต่างระหว่างเป้าหมายการศึกษาในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้นผู้บริหารจึงมีปรัชญาเกี่ยวกับบทบาทของการศึกษาและความสัมพันธ์ของปรัชญาภายในบทบาทนั้น

7. เป็นผู้รู้จักปรับตัว ถ้าพบว่ามีบางสิ่งบางอย่างเป็นไปได้ผู้บริหารสามารถเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นทันทีและลงมือเดินตามเส้นทางใหม่อย่างปลอดภัย

8. เป็นนักยุทธศาสตร์ที่สามารถ ผู้บริหารสามารถกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นมีความสนใจในการกำหนดวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมที่สุดในการเปลี่ยนแปลงนั้นคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (ทำงานบรรลุเป้าหมายและมีคุณภาพ) ต้องเป็นผู้สนใจการบริหารหลักสูตรและสนใจภาวะผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลและประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ควรมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ เช่น มีความสามารถ มีความศรัทธาต่อผู้เรียนอย่างจริงจัง มีความสามารถทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้เด็ดขาดในการยอมรับความต้องการของสถานศึกษา มีความกระตือรือร้นและยอมรับความผิดชอบของตน มีความมุ่งมั่นต่อการศึกษา รู้จักปรับตัว มีวิสัยทัศน์ และมีภาวะผู้นำ แต่ในการทำงานนั้น ผู้ร่วมงาน ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ

แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักปรัชญาที่กล่าวถึงแนวการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของคนทุกระดับ ทั้งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคปัจจุบัน มีนักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

จिरายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสรารุช (2553 : 13) กล่าวถึง แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนชาวไทยมาโดยตลอด เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างมั่นคง ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท โดยยึดหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนรวมทั้งใช้ความรู้คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรียานุช พิบูลสรารุช (2550 : 12-18) การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ดังนี้

1. ยึดถือความประหยัด
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความสุจริต
3. ลดการแข่งขันกันในทางค้าขาย
4. หาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก
5. ปฏิบัติในแนวทางที่ดีลดละสิ่งชั่วร้าย

หลักการโดยรวมของเศรษฐกิจพอเพียง

1. หลักปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.1 การพึ่งตนเอง
 - 1.2 พิจารณาความพอดีพอเหมาะ พอควร สมเหตุสมผล
 - 1.3 สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น
 - 1.4 ครอบคลุมทั้งด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ

2. หลักของความพอประมาณ (พอดี)
 - 2.1 พอในด้านจิตใจ
 - 2.2 พอในด้านสังคม
 - 2.3 พอในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.4 พอในด้านเทคโนโลยี
3. หลักของความมีเหตุผล
 - 3.1 ยึดความประหยัด ลดค่าใช้จ่ายในทุก ๆ ด้าน
 - 3.2 ยึดถือการประกอบอาชีพด้านความถูกต้อง สุจริต
 - 3.3 ละเลิกการแข่งขันกันในทางค้าขายประกอบอาชีพ
4. หาหนทางในชีวิตให้หลุดพ้นจากความทุกข์
5. ปฏิบัติตนในทางที่ดีลด เลิก กิเลสให้หมดสิ้นไป
6. หลักของการมีภูมิคุ้มกัน
 - 6.1 มีความรู้ รอบคอบและระมัดระวัง
 - 6.2 มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตขยันอดทนและแบ่งปัน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559 : 7)

เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย

ความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน

อภิชัย พันธเสน (2550 : 6) ได้กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตของพสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 3 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ ทางเศรษฐกิจในปี 2540 เมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาให้สังคมไทยรอดพ้นจาก ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อช่วยให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ อาจจะใช้วิธีเข้าใจ เขาถึงและพัฒนาสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องเข้าใจเรื่องที่ ปรัชญา ก่อน แล้วจึงเริ่มปลูกฝังและทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา ชี้แนะทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ ทั้งการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ การพัฒนาประเทศเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์และรองรับการเปลี่ยนแปลง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542 : 7-18) กล่าวถึงความเป็นมาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทาน แนวคิด แนวทางดังกล่าวให้แก่พสกนิกรอย่าง ต่อเนื่อง แต่การนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ยังมีอยู่ในวงจำกัดขณะที่ประเทศ เริ่มมีทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามกระแสโลกาภิวัตน์และระบบตลาดเสรีมากขึ้น ผลของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ในวงกว้าง การพัฒนาไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กร ภูมิสังคมของประเทศ หรือความพร้อมของค้ำและระบบ การหวังพึ่งพิงความรู้เงินลงทุนหรือตลาดภายนอกประเทศ มากเกินไป โดยไม่เตรียมสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก ปัจจัยซึ่งทบทมมา อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมได้ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำใน การกระจายทุน กระจายความเจริญและกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนและในเชิงพื้นที่ เกิดปัญหา ทางสังคม ความย่อหย่อนทางศีลธรรม ความเสื่อมสลายของวัฒนธรรมที่ดีของสังคมไทย ตลอดจน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำมาสู่วิกฤติครั้งใหญ่ของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็น หน่วยงานหลักในการวางแผนพัฒนาประเทศ จึงได้นำมนำปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนา สังคมให้ ยั่งยืน ซึ่งได้กำหนดไว้กว้าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดหลัก

เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์

2. เป้าหมาย

มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

3. หลักการ

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในเงื่อนไข

4. พื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม)

4.1 จะต้องอาศัยความรู้ความรอบรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

4.2 เสริมสร้างจิตใจของคนในชาติทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตและให้ความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ

5. การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ คุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

5.1 กรอบลักษณะ เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา

5.2 คุณลักษณะ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

6. ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

6.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

6.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

6.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้

7. เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

7.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน

7.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

8. แนวทางการปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

สรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะ เพื่อให้ประชาชนนำไปปฏิบัติโดยยึดหลักทาง สบายกลางและความไม่ประมาท เน้นให้คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรอบคอบ ระมัดระวังและมีคุณธรรมอันเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและ การกระทำเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นพื้นฐานและ แนวทางในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ประชาชนอยู่อย่าง ร่วมเย็นเป็นสุขสังคมมีความเข้มแข็งและประเทศชาติมั่นคง

2. ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักคิดและแนวทางในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียง เจริญก้าวหน้าไปอย่างสมดุลและมีความสุขตามอัตภาพ พร้อมทั้งจะร่วมรับผิดชอบภารกิจอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คนที่พัฒนาตนเองจนสามารถดำเนิน ชีวิตอย่างพอเพียง จึงเป็นคนที่ทั้งดีและเก่ง สามารถคิดพิจารณาแยกแยะถูกผิดในการใช้ความรู้ทาง วิชาการและวิชาชีพไปในทางที่ถูกต้องกับหลักวิชา สามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม นักวิชาการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542 : 53) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือระบบ เศรษฐกิจที่พึ่งตนเอง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพา ปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของและเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้นคือ ความสามารถในการ

ดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อนกำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพและที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

กรมส่งเสริมเกษตร (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำรงชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน เดินทางสายกลาง มีความพอดีและพอเพียงกับตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ สิ่งสำคัญต้องรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและรู้จักนาทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักการนำปัจจัยพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความ สุขสบายและพอเพียงกับตนเอง

ทีศนา เขมมณี (2543 : 23) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการในการดำเนินชีวิตจากแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตได้ในสังคมอย่างมั่นคง เป็นสุข จะต้องพัฒนาให้คุณลักษณะ ดังนี้ การพึ่งตนเอง การทำงาน การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้และข้อมูล การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ (2547 : 33) ได้ให้ความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า อาจมองได้ 2 ด้าน คือ มองอย่างวัตถุนิยมและมองแบบจิตวิสัย มองอย่างวัตถุนิยม มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอที่เราพูดว่าพอสมควรตามอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่า พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ มองแบบจิตวิสัยด้านจิตใจภายในคือ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอบางคนมีนิดเดียวก็เป็นการเพียงพอทางจิต

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558 : 11) ให้ความหมายว่า หมายถึง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นพระราชดำรัสที่พระราชทานให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ ศานติสุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับและใจตนเป็นสำคัญ ซึ่งพระองค์ทรงรับสั่งมานั้นแท้ที่จริงคือวิถีชีวิตไทยที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี เป็นการเสริมพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

ปริญานุษ พิบูลสรารุส (2550 : 6) ได้ให้ความหมาย หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1. แนวคิดหลักเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

2. เป้าหมายมุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

3. หลักการความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

4. เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม)

4.1 มีความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

4.2 เสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบรู้

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550 : 3) เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง คือ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ

จिरายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลสรารุช (2553 : 12) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสชี้แนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อให้รอดพ้น สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างมั่นคงและยั่งยืนและได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนทางสายกลาง ด้วยความไม่ประมาท โดยยึดหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนรวมทั้งใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์และให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 9) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับ ศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุมีผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริงและการมี ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองคือ ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต โดยใช้ความรู้ต่าง ๆ อย่างถูกหลักวิชาการ มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่แก่ผู้อื่น รู้รักสามัคคี นำไปสู่การพัฒนาและ ความเจริญก้าวหน้าที่สมดุลและยั่งยืน

สรุปได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตและ การปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งเป็นการ พัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง ได้แก่ หลัก 3 ห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ตลอดจนหลัก 2 เงื่อนไข คือ ใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนและการตัดสินใจ

3. ความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นักวิชาการหลายท่านนำเสนอความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุม ต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ทิตินา เขมมณี (2543 : 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เป็นหลักการในการดำเนินชีวิตจากแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตได้ในสังคมอย่างมั่นคง เป็นสุข จะต้องพัฒนาให้คุณลักษณะ ดังนี้ การพึ่งตนเอง การทำงาน การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้และข้อมูล การพัฒนาคุณภาพของ ตนเองและคุณภาพชีวิต

สมพร เทพสิทธา (2548 : 27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเป็นปรัชญานำทางเพื่อการดำรงอยู่ในสังคม ดังนี้

1. เป็นปรัชญาแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ
2. เป็นปรัชญาพัฒนาการบริหารประเทศ
3. จะช่วยให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรับรอง การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็น อย่างดี
4. ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็น ที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวดี
5. ต้องมีความรอบรู้รอบคอบและความระมัดระวังอย่างมากในการนำวิชาการ ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

6. จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับ ให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตและให้มีความรอบรู้ เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและรอบคอบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 15) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและแนวทางในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียง คือ เจริญก้าวหน้าไปอย่างสมดุล มีความสุขตามอัตภาพและพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบภารกิจอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม นอกจากนี้แล้วยังต้องมีความเพียรอดสาหัสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการทบทวนข้อผิดพลาดแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากความสำคัญดังกล่าวสรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติแก่ประชาชนให้อยู่ได้ด้วยตนเอง ในสภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมทุกระดับ อยู่อย่างเรียบง่าย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ยึดหลักในการดำเนินชีวิต มีความสุขจากการพอเพียงของตนเองและครอบครัว ส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติ

4. องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550 : 12-15) ได้กล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ด้วยกัน 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวความคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะทางการดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ความจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอด เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา
2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
3. คำนิยาม ความพอเพียง ประกอบด้วย
 - 3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
 - 3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
 - 3.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้ในสติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542 : 3-7) อธิบายว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก เกี่ยวกับเรื่องวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจ ครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ

1. มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกินให้มีความขยัน หมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีพเพื่อให้พึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นและมีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพ พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัว ที่อบอุ่นและเป็นสุข

2. มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอเป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมีขณิมาปฏิบัติ

3. มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตา เอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอารัดเอาเปรียบกัน การมุ่งร้ายทำลายกัน

4. มิติด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิต (Way of Life) ของประชาชน เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อดออม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้เป็นสิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ

เกษม วัฒนชัย (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ครบถ้วนของความพอเพียงมี 3 อย่าง ความพอประมาณ มีเงื่อนไขว่า พอประมาณในอัตภาพ มีเหตุผลอธิบายได้สร้างภูมิคุ้มกัน โดยถา

ตนเองว่า กระทับกับเงินออมหรือกระทับกับภูมิคุ้มกัน 4 ด้านหรือไม่ และหากกระทับจะก่อเกิดหนี้สินมากขึ้นหรือทำให้เงินออมหมดไปครึ่งหนึ่ง หากเป็นเช่นนั้นอนาคตจะทำอย่างไร ดังนั้นเราต้องวางแผนการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับอัตราอายุได้ 3 เดือนไขสู่ความสำเร็จ คือ

1. หลักวิชาความรู้ ต้องใช้วิทยาการความรู้รอบคอบทั้งในขั้นตอนการวางแผน และปฏิบัติ ไม่ใช่ไสยศาสตร์โหราศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษา
2. หลักคุณธรรมโรงเรียนต้องสร้างพื้นฐานจิตใจคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร คณะกรรมการโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองให้มีคุณธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต
3. หลักการดำเนินชีวิต ต้องใช้ความรอบคอบ มีความเพียร และใช้ความรู้ที่เหมาะสม สิ่งสำคัญต้องขยันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถหาชีวิตอยู่รอด

ทศนา แคมมณี (2558 : 17-23) ได้อธิบายถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบดังนี้

ความพอดี หมายถึง ความพอดีตามอัตราและความเหมาะสมกับบริบทสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาซึ่งภาวะสมดุลที่จะทำให้ทุกอย่างดำเนินไปได้ด้วยดี ไม่เกิดปัญหาตามมา ความพอดีของแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน เนื่องจากคนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ รวมทั้งบริบทและสถานการณ์แต่ละครั้งไม่เหมือนกัน ความพอประมาณจึงต้องอยู่บนความมีเหตุผล คือ ดูจากเหตุผลที่สมควรและความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ สติ ปัญญา ความสามารถ สุขภาพ กำลัง ทรัพยากรและปัจจัยที่จำเป็นต่าง ๆ หากสิ่งที่คิดจะทำ ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่ก่อให้เกิดผลเสียในตัวเอง ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ก็นับได้ว่าสิ่งนั้นมีความเหมาะสมกับตน ความเหมาะสมกับผู้อื่น คือ ไม่เบียดเบียน หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เสียหาย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ความเหมาะสมในบริบททั้ง 4 มิติ คือ ไม่เบียดเบียน ทำร้าย ทำลายวัตถุ สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมให้ได้รับความเดือดร้อน เสียหายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ กาลเทศะ ปัญหา ความต้องการการกระทำที่เหมาะสม หรือมีความพอดี พอประมาณ จะทำให้ทุกอย่างดำเนินไปได้ด้วยดี หากขาดความเหมาะสมมักเกิดปัญหา ดังนั้น ปัญหาจึงเป็นสัญญาณที่ช่วยให้รู้ว่าอาจมีปัจจัย/การกระทำบางอย่างที่ขาดความพอดี พอประมาณ หลักความพอประมาณสามารถนำไปใช้ในการคิดการวางแผนและการปฏิบัติให้มีความเหมาะสม ดำเนินทางสายกลางและยังสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาได้

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจที่เป็นไปอย่างมีเหตุผล คือ มีการพิจารณาถึงเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลที่คาดว่าจะเกิดมาจากเหตุหรือการกระทำนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งบริบทแวดล้อมมีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Cause-Effect เหตุผลที่ดีจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง หรือความเป็นจริงตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามของสังคม การพิจารณาเหตุ

และผล ควรพิจารณาให้เห็นความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันกับเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อกันอย่างซับซ้อน เพื่อให้เข้าใจเหตุและผลที่แท้จริง การพิจารณาถึงความเป็นเหตุเป็นผลของเรื่องต่าง ๆ เป็นทักษะที่ควรได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอ เพราะเป็นรากฐานในการคิดและการปฏิบัติงานทุกอย่างให้เป็นไปอย่าง ถูกต้อง

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล โดยหาวิธีการทำงาน และการดำเนินงานที่สามารถป้องกันและจำกัดผลกระทบทางลบไม่ให้เป็นอันตรายต่อตนเองและการดำเนินงานให้สามารถป้องกันและจำกัดผลกระทบทางลบไม่ให้เป็นอันตรายต่อตนเองและการดำเนินงานมากเกินไปที่จะรับได้ ทำให้มีความเสี่ยงน้อยลง เช่น คิดให้รอบคอบก่อนลงมือทำงานใด ๆ โดยยึดหลัก ความพอประมาณ และหลักเหตุผลปฏิบัติงานอย่างมีสติ มีการยั้งคิด ไม่ทำในสิ่งที่ไม่ควร ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบ ใช้ความรู้ที่มีวิจรรย์ญาณ ปฏิบัติงานอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาด สร้างปัจจัยเกื้อหนุน ช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม คาดคะเนปัญหา การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและหาวิธีที่จำกัดผลกระทบทางลบ เตรียมแผนสำรอง กลไกการแก้ปัญหาและหาทางออกไว้ หากเกิดการแก้ปัญหาจริงจะช่วยสามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับวิชาต่าง ๆ รอบด้าน เพื่อนำมาใช้ในการประกอบการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม ความรู้เป็นฐานสำคัญในการคิด การกระทำ ซึ่งเราจำเป็นต้องฝึกฝนตนเองให้รู้จักแสวงหาศึกษาเพิ่มพูน และต่อยอดอยู่เสมอ เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ความรอบคอบ นำความรู้ต่าง ๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ ความระมัดระวัง ลงมือปฏิบัติตามแผนอย่างมีสติ ปฏิบัติให้ถูกต้อง ไม่พลาดพลั้ง และเป็นไปอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง สภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่ถูกต้อง คุณธรรมที่เป็นเครื่องอาศัยการดำเนินงานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลายประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความอดทน ความเพียร ไม่ท้อถอย ความมีสติ มีความรอบคอบ ระมัดระวัง ทั้งในการคิดการกระทำ การใช้ความรู้ การรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น และส่วนรวม

ดวงใจ อินทร์พรหม (2550 : 16) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ส่วน ได้แก่ กรอบแนวคิด คุณลักษณะ ค่านิยม เงื่อนไข และแนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำหลักปรัชญาไปใช้ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่มีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ความพอเพียง (Sufficiency) จะต้องประกอบไปด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

กล่าวคือ กิจกรรมใด ๆ ที่ขาดคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่งไปก็จะไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็น ความพอเพียง คุณลักษณะทั้ง 3 ประกอบไปด้วย

1. ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ไม่ว่าจะเป็น การดำเนินชีวิต การดำเนินธุรกิจหรือการบริหารประเทศที่อยู่บนพื้นฐานการรู้จักตนเอง ยึดทางสายกลาง ซึ่งมีความพอดี ไม่สุดโต่ง มีความสมดุล ไม่เบียดเบียนตนเอง และเบียดเบียนผู้อื่นและพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง

2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณในกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องนำความรู้มาใช้อย่างมีสติ เป็นไปอย่างมีเหตุผลและไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตัว สามารถอธิบายได้โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร (Self Immunity) หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตดังกล่าว การกระทำที่สามารถเรียกว่าพอเพียง (Systematic and Dynamic Optimum) จึงมิใช่แต่จะคำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันเท่านั้น แต่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ (Scenario) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ (Bounded Rationality) และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้พอเพียงที่สามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ระดับของความพอประมาณ ต้องครอบคลุมมิติการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) เชิงพลวัต (Dynamic) จึงจะนับได้ว่า เป็นระดับพอเพียงที่สมบูรณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 12-23) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวบ่งชี้ ซึ่งระบุในเครื่องมือประเมินสถานศึกษาการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 นำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการ/
กิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1.2 องค์ประกอบที่ 2 วิชาการ (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริม
การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่
ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ติดตามผลการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 นำผลการติดตามไปพัฒนา แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 องค์ประกอบที่ 3 งบประมาณ (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา
ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการ
งบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 องค์ประกอบที่ 4 บริหารทั่วไป (2 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 บริหารจัดการอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้
ประกอบด้วย

2.1 องค์ประกอบที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(3 ตัว บ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐาน
การเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีการศึกษา/วิเคราะห์/วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 องค์ประกอบที่ 2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีแผนจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามมาตรฐานการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 คุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการ
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง (3 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 จัดทำ/ผลิต/ใช้/เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 จัดทำ/พัฒนา/เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
เพื่อสนับสนุน การเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่เสริมสร้าง
การพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

2.3 องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและ
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 รายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง/พัฒนาการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 จัดแสดง/เผยแพร่/ประกวด/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของ
ผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 3 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

3.1 องค์ประกอบที่ 1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (5 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีแผนงานแนะแนว เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้อง
กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของ
ตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนา
ตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ติดตามผล การจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือ
ผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 นำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวและ
ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 องค์ประกอบที่ 2 กิจกรรมนักเรียน (6 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีแผนงาน/โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียน
อยู่อย่างพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 จัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์
สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ชมรม ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำสอนทาง
ศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 ติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนางานกิจกรรมนักเรียน
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (4 ตัวบ่งชี้)

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและ
มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา/พัฒนา สถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 นำผลการติดตามมา ปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มี 2 องค์ประกอบ 7 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

4.1 องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีแผนงาน/โครงการ พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา

4.2 องค์ประกอบที่ 2 การติดตามและขยายผล

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มี 4 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

5.1 องค์ประกอบที่ 1 สถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 คุณลักษณะของสถานศึกษาพอเพียง

5.2 องค์ประกอบที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียง

5.3 องค์ประกอบที่ 3 บุคลากรของสถานศึกษา

- ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 บุคลากรจัดการทรัพยากรและดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจอย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 บุคลากรอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนเพื่อส่วนร่วมและสาธารณประโยชน์
- ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 บุคลากรรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ
- ตัวบ่งชี้ที่ 3.5 บุคลากรดำเนินชีวิตอย่างมีฐานรากทางวัฒนธรรมและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากกระแสโลกาภิวัตน์

5.4 องค์ประกอบที่ 4 ผู้เรียน

- ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละระดับชั้นการศึกษา
- ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม
- ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม
- ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม

สรุปการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวความคิดของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนของ การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย (4 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 2 วิชาการ (4 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 3 งบประมาณ (4 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 4 บริหารทั่วไป (2 ตัวบ่งชี้)

ตาราง 3 องค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่-	นักวิชาการ องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง	คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550)	สุเมธ ตันติเวงกุล (2542)	เกษม วัฒนชัย (2550)	ทศนา แคมมณี (2558)	ดวงใจ อินทร์พรม (2550)	กระทรวงศึกษาธิการ (2562)	ความถี่
1	กรอบแนวคิด	✓				✓		2
2	คุณลักษณะ	✓				✓		2
3	ค่านิยม	✓				✓		2
4	ความพอประมาณ	✓		✓	✓	✓		4
5	ความมีเหตุผล	✓		✓	✓	✓		4
6	ความมีภูมิคุ้มกัน	✓		✓	✓	✓		4
7	เงื่อนไขความรู้	✓		✓	✓	✓		4
8	เงื่อนไขคุณธรรม	✓		✓	✓	✓		4
9	แนวทางปฏิบัติ	✓				✓		2
10	มิติด้านเศรษฐกิจ		✓					1
11	มิติด้านจิตใจ		✓					1
12	มิติด้านสังคม		✓					1
13	มิติด้านวัฒนธรรม		✓					1
14	หลักการดำเนินชีวิต			✓				1
15	การบริหารจัดการศึกษา						✓	1
16	หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						✓	1
17	การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						✓	1
18	การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา						✓	1
19	ผลลัพธ์การดำเนินงาน						✓	1

จากตาราง 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความถี่ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป เพื่อกำหนดองค์ประกอบของ

เศรษฐกิจพอเพียง ได้จำนวนทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) ความมีภูมิคุ้มกัน 4) เงื่อนไขความรู้ 5) เงื่อนไขคุณธรรม นำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาแนวทางการบริหารศึกษา เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพส่งผลดีต่อผู้เรียนมากที่สุด

5. หลักการทรงงาน

หลักการทรงงานสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2548 : 13-19) ได้รวบรวมหลักการทรงงานไว้ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น เอกสาร แทนที่การสอบถามเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ ตลอดจนราษฎรในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน
2. ระเบิดจากภายใน พระองค์ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคนต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชน หมู่บ้าน ที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว
3. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปี่ยมไปด้วยพระอัจฉริยภาพในการแก้ปัญหาทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ คือ การแก้ไขเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม
4. ทรงทำตามลำดับขั้นตอนไม่ก้าวกระโดด การทรงงาน พระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนที่สุดก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วจะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่น ๆ ต่อไปได้ จากนั้นก็จะเป็นเรื่องสาธารณสุขไปทีละขั้นพื้นฐานและสิ่งที่จำเป็นในการประกอบอาชีพที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชน โดยทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุด
5. ภูมิสังคมการพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้น ลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน
6. องค์กรทรงมีวิธีคิดอย่างองค์รวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจรในการที่จะพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง เช่น กรณีของทฤษฎีใหม่ที่พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

7. ไม่ติดตำราการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและรวมชอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน คือ ไม่ติดตำรา ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการ และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด การพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่าย ประหยัด ราษฎรสามารถทำเองได้ หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ มาแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยาก

9. ทำให้ง่าย (Simplicity) ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้การคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงาน การพัฒนาเป็นไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนและที่สำคัญ คือ สอดคล้องกับความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยส่วนรวม ใช้กฎแห่งธรรมชาติเป็นแนวทาง ฉะนั้น คำว่า ทำให้ง่ายจึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศในรูปแบบของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

10. การมีส่วนร่วม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักประชาธิปไตยจึงทรงนำประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องคำนึงถึงความคิดของประชาชน

11. ประโยชน์ส่วนรวม การปฏิบัติพระราชกรณียกิจ และการพระราชทานพระราชดำริ ในการพัฒนาและช่วยเหลือพสกนิกรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

12. บริการรวมที่จุดเดียว (One Stop Services) การบริการที่จุดเดียวเป็นรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จหรือ One Stop Services ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริการที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมาขอใช้บริการ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ มารวมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

13. ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะทรงใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ เห็นได้ว่าทรงเข้าใจธรรมชาติและมนุษย์อย่างเกื้อกูล ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

14. ปลูกจิตสำนึกในใจคน ในการที่จะพัฒนาหรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน

15. การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตและมนุษย์อย่างเกื้อกูลกัน ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

16. รู้รัก สามัคคี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสในเรื่อง รู้รักสามัคคี อย่างต่อเนื่อง รู้ หมายถึง การที่เราจะลงมือทำอะไรนั้นจะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา รัก หมายถึง การพิจารณาและตัดสินใจที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ สามัคคี หมายถึง ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะทำให้การแก้ไขปัญหาล่วงไปด้วยดี

6. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ปรียานุช พิบูลสรารุท (2550 : 9-11) การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา เป็นการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติภารกิจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา
2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
3. คำนิยามความพอเพียงจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ พร้อม ๆ กัน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว
4. เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน
5. แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สุภาเพ็ญ เตชะเพิ่มผล (2554 : 30) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ ในชีวิตประจำวันของแต่ละคนไปจนถึงเรื่องให้ระดับชาติ ดังนั้น การจะทำให้แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงกลายเป็นวัฒนธรรมจำเป็นต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นได้ มีความพยายามที่จะนำแนวคิดและความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บรรจู่ไว้ในหลักสูตรทุกระดับอย่างเป็นระบบ เพื่อสอนให้นักเรียนรู้จักตนเองและใช้ชีวิตแบบมีสมดุล ทุกด้านตั้งแต่เด็กจนโต เนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกระจายอยู่ในหลักสูตรรวม 4 ช่วงชั้น ๆ ละ 3 ปี การเรียนการสอนเน้นภาคปฏิบัติและกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งมีหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละช่วงชั้น ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ระดับประถมต้น สอนให้ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันที่บ้าน

ป.1 พึ่งตนเองในชีวิตประจำวัน แบ่งปันกันในครอบครัวและเพื่อน ๆ
รู้จักเก็บออม

ป.2 ใช้จ่ายอย่างประหยัด วิเคราะห์รายจ่ายครอบครัว ลดค่าใช้จ่าย

ป.3 ทำตัวเป็นประโยชน์และรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันเงินและสิ่งของ

ช่วงชั้นที่ 2 ระดับประถมปลาย สอนการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่โรงเรียน

ป.4 สำนวญบัญชีรายครัวเรือน กิจกรรมสหกรณ์

ป.5 ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่โรงเรียน

ป.6 วิเคราะห์การใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่โรงเรียน

ช่วงชั้นที่ 3 ระดับประถมศึกษาตอนต้น สอนเรื่องการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

ม.1 วิเคราะห์ชุมชน (ประวัติ สภาพ ทูทางสังคม และปัญหา ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหาชุมชน)

ม.2 ใช้หลักสหกรณ์ในชีวิตประจำวัน มีส่วนร่วมในร้านสหกรณ์ของโรงเรียน
จัดโครงการสหกรณ์ชุมชน

ม.3 ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชุมชน

ช่วงชั้นที่ 4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียนเกี่ยวกับการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชาติ

ม.4 ศึกษาแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงการพระราชดำริและพระราชดำริส

ม.5 เข้าใจการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ม.6 เข้าใจการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาด้านอื่น ๆ

7. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

สุภาเพ็ญ เตชะเพิ่มผล (2554 : 31-36) เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์/ความเป็นไทย การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการได้ใน 2 ส่วน

1. การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ
2. การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้

ในห้องเรียน

2.2 การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

นอกห้องเรียน

การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของตนเองได้และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง หลักการทรงงานสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2548 : 13-19) ได้รวบรวมหลักการทรงงานไว้ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การที่พระเจ้าราชทานโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น เอกสาร แผนที่ การสอบถามเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ ตลอดจนราษฎรในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อที่พระเจ้าราชทานความช่วยเหลือได้ถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน
2. ระเบิดจากภายใน พระองค์ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคนต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชน หมู่บ้าน ที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว
3. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปี่ยมไปด้วยพระอัจฉริยภาพในการแก้ปัญหา ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ คือ การแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าที่คนมักจะมีมองข้าม
4. ทรงทำตามลำดับขั้นตอนไม่ก้าวกระโดด การทรงงานพระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนที่สุดก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วจะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่น ๆ ต่อไปได้ จากนั้นก็จะเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและสิ่งที่จำเป็นในการประกอบอาชีพที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชน โดยทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด
5. ภูมิสังคมการพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน
6. องค์กรวมทรงมีวิธีคิดอย่างองค์รวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจรในการที่พระเจ้าราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

อย่างเชื่อมโยง เช่น กรณีของทฤษฎีใหม่ที่พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

7. ไม่ติดตำราการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและรอมชอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน คือ ไม่ติดตำรา ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการ และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

8. ประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด การพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่าย ประหยัด ราษฎรสามารถทำเองได้ หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ มาแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยาก

9. ทำให้ง่าย (Simplicity) ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้การคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการพัฒนาเป็นไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนและที่สำคัญคือ สอดคล้องกับความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยส่วนรวม ใช้กฎแห่งธรรมชาติเป็นแนวทาง ฉะนั้น คำว่า ทำให้ง่าย จึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศในรูปแบบของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

10. การมีส่วนร่วม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักประชาธิปไตยจึงทรงนำประชาพิจารณ์มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องคำนึงถึงความคิดของประชาชน

11. ประโยชน์ส่วนรวม การปฏิบัติพระราชกรณียกิจ และการพระราชทานพระราชดำริ ในการพัฒนาและช่วยเหลือพสกนิกรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

12. บริการรวมที่จุดเดียว (One Stop Services) การบริการที่จุดเดียวเป็นรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จหรือ One Stop Services ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริการที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมาขอใช้บริการ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

13. ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะทรงใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ เห็นได้ว่าทรงเข้าใจธรรมชาติและมนุษย์อย่างเกื้อกูล ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

14. ปลุกจิตสำนึกในใจคน ในการที่จะพัฒนาหรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลุกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน

15. การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น ด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตและมนุษย์อย่างเกื้อกูลกัน ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

16. รู้รัก สามัคคี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสในเรื่อง รู้รักสามัคคี อย่างต่อเนื่อง รู้ หมายถึง การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้นจะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา รัก หมายถึง การพิจารณาและตัดสินใจที่จะเขาไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหา นั้น ๆ สามัคคี หมายถึง ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะทำให้การแก้ไขปัญหา ล่วงไปด้วยดี

8. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 2-7) กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงคุณค่าในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ว่า เป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญที่จะช่วยนำพาสังคมไทยไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต มิให้พลาดพลั้งตกหล่มหลุมเช่นอดีต แต่การจะไปสู่เส้นทางนั้นได้จำเป็นจะต้องสร้างอนาคตขึ้นเสียตั้งแต่เวลานี้ นั่นคือ การสร้างเด็กและเยาวชนให้มีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงก่อเกิดแนวคิดที่จะน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาในสังกัด นำความพอเพียงไปสู่จิตใจเด็กและเยาวชนไปสู่จิตใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์ ภายใต้อุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เพื่อให้เกิดการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในมิติด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เกิดผลทางปฏิบัติในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และผนวกเอาคุณธรรมจริยธรรมเขาไปเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่าง สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน ศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยหวังให้บรรดาอนาคตของชาติในวันนี้เกิดความรู้ทักษะ เจตคติที่ดี และปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างพอเพียง สมดุล และยั่งยืน กลไกการขับเคลื่อนเพื่อให้เป็นไปตามเจตจำนงที่ตั้งไว้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้นำแนวทางการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปรับใช้ โดยสร้างกลไกการดำเนินการขึ้นมารองรับเพื่อผลักดันภารกิจครั้งนี้ คือ คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการศึกษา มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานและมีคณะกรรมการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการ

1. กำหนดนโยบายการดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการศึกษา ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. พิจารณาแผนงาน โครงการ งบประมาณที่ดำเนินการเสนอแนะแนวทางให้
คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบาย

3. ควบคุม กำกับ ติดตาม เร่งรัดและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อน
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างขวัญ
กำลังใจต่อหน่วยงานและสถานศึกษา

4. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามความเหมาะสม
จากคณะกรรมการที่คอยกำกับแผนยุทธศาสตร์และดูแลในภาพรวมและส่งต่อเป็นคณะทำงาน
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

บทบาทในภาคปฏิบัติและคอยดำเนินงานประสานสอดคล้องกันระหว่างคณะกรรมการ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการศึกษา กับหน่วยงานภาคีเครือข่ายและสถานศึกษา
ต่าง ๆ

1. ประสานแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่
สถานศึกษาของทุกหน่วยงาน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและ
พัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษาดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. กำหนดแนวทางการประเมินสถานศึกษาพอเพียงให้ได้มาตรฐาน

4. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่สถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์และแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อมา
เมื่อการขับเคลื่อนขยายวงกว้างขึ้น และเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงก่อให้เกิด
การจัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น โดยให้อยู่ในการกำกับ ดูแล
ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

4.1 จัดทำแผน/ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษา

4.2 ดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ ภายใต้ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

4.3 ประสานงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ และส่งเสริมสนับสนุนให้เครือข่ายเขามามีส่วนร่วมทั้งองค์กร
ภาครัฐและภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

4.4 พัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษา รวมทั้งจัดทำคู่มือ/แนวปฏิบัติงานและการผลิตสื่อต่าง ๆ

4.5 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เชื่อมโยงเครือข่ายและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

4.6 ศึกษา วิจัยและพัฒนา การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปจัดการศึกษา

4.7 ติดตาม ประเมินผลขององค์กร หน่วยงานด้านการขับเคลื่อนปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และรายงานผลต่อกระทรวงศึกษาธิการ

การประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาพอเพียง การประเมินและเกณฑ์คุณภาพ สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) การประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือสถานศึกษาพอเพียง เป็นการประเมิน ระดับคุณภาพการปฏิบัติของสถานศึกษาใน 5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวบ่งชี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 80-85) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษามีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาภายใน สถานศึกษาที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1 ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้ สอดคล้อง หรือรองรับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมและการปรับปรุง เพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 พัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบ การบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลงและสามารถจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.5 การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัด บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1.5.1 จัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความเร็วขึ้น สบายงาม ประโยชน์ใช้สอย เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและมีปัญญาท้องถิ่น

1.5.2 กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นระเบียบวินัย เคารพกฎกติกา ธรรมเนียมปฏิบัติ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เช่น การรับประทาน อาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ

1.5.3 พัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริม ผู้กระทำความดี ฯลฯ

1.5.4 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และเผยแพร่ความรู้ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การหาความรู้โดยสื่อเทคโนโลยีและอื่น ๆ

1.5.5 ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

1.5.6 จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ดังนี้

1.6.1 ร่วมกำหนดนโยบายและการวางแผน

1.6.2 ร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

1.6.3 ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสภาพ และบรรยากาศภายในสถานศึกษา

1.6.4 ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและสถานที่อื่น ๆ

1.6.5 ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาหลักสูตร ควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในหลักสูตรสถานศึกษา

2. สถานศึกษาทบทวนเนื้อหาสาระสำคัญทั้ง 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

การจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนโดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการวิเคราะห์การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวันและเชื่อมโยงสู่ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ
2. จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษา และ แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา โดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุม ความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

สรุปได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาต้องมี ขั้นตอนดำเนินการและวิธีดำเนินการขับเคลื่อนอย่างมีระบบ

การบริหารสถานศึกษาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การบริหารสถานศึกษาพอเพียงจะน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นหลักการ บริหารจัดการสถานศึกษาในทุกมิติ มีกระบวนการดำเนินงาน นโยบาย แผนงาน โครงการ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 35-36) กล่าวว่า มีกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. ทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้อง หรือรองรับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ สมดุลกับภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษาอย่างเป็นพื้นฐานทางการวางแผนอย่างรอบคอบ เป็นเหตุเป็นผลและไม่ประมาทหรือเสี่ยงในการจัดการ โดยต้องเตรียมสร้าง ภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

2. กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมการปรับปรุงเพิ่มเติม หรือจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการดำเนินการตามแผนอย่างมีระบบและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3. พัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้ง ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหาร จัดการ และกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ปลุกฝัง หล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวทาง ดังนี้

5.1 จัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่มรื่น สวยงาม ประโยชน์ใช้สอย เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2 กำหนดระเบียบในสถานศึกษาที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เคารพ ธรรมเนียม ปฏิบัติกฎกติกาของสังคม มีจิตอาสา คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

5.3 ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม

5.4 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

5.5 ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

5.6 จัดโครงการกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัด การศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนตามแนวทาง ดังนี้

6.1 ร่วมกำหนดแนวนโยบายและการวางแผน

6.2 ร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

6.3 ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสภาพและบรรยากาศภายใน สถานศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.4 ส่งเสริมการเรียนรู้ และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา ที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ

6.5 ร่วมติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารจัดการควรมีลักษณะดังนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ทั้งแผน ระยะยาวและแผนระยะสั้น
3. จัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
4. พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้เกี่ยวข้อง
6. คณะทำงานติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
7. เน้นการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล
8. มีการสรุปและรายงานผลเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการจัดการที่เปลี่ยนแปลง จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพ

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดเป็นแนวปฏิบัติของแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นแนวคำถามในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักการของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. ด้านนโยบาย	1. มีนโยบายแผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา
	2. มีการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา
	3. มีการติดตาม/ประเมิน/รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา
	4. มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาแผนงาน/โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา
2. ด้านวิชาการ	5. มีแผน/กิจกรรมส่งเสริมการศึกษา วิจัยนิเทศ การบูรณาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอนเกิดจากการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
	6. มีการดำเนินการตามแผน/กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาวิจัยนิเทศ การบูรณาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอนเกิดจากการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
	7. มีการติดตาม/ประเมินผลการดำเนินการตามแผน/กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาคำวิจัย การนิเทศ การบูรณาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
	8. มีการนำผลการติดตาม/ประเมินผลการดำเนินการไปใช้พัฒนา กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาคำวิจัยการนิเทศ การบูรณาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
3. ด้านงบประมาณ	9. มีแผนการใช้งบประมาณหรือระดมทุนสนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
	10. มีการดำเนินการตามแผนการใช้งบประมาณหรือระดมทุนสนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
	11. มีการติดตามประเมินรายงานผลการดำเนินการตามแผน การใช้งบประมาณหรือระดมทุน สนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
	12. มีการนำผลการติดตามประเมินรายงานผลการดำเนินการไปใช้พัฒนาการใช้งบประมาณหรือระดมทุนสนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
4. ด้านบริหารทั่วไป	13. บริเวณอาคารสถานที่และจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
	14. ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียง

จากตาราง 4 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 13-23) ดังนี้

1. ด้านนโยบาย

การบริหารสถานศึกษา ด้านนโยบาย ประกอบด้วย การนำนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา มีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและตัวชี้วัดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการตามนโยบาย และแผนปฏิบัติการประจำปี ติดตามผลการดำเนินการและนำไปพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2. ด้านวิชาการ

การบริหารสถานศึกษา ด้านวิชาการ ประกอบด้วย การนำแผนงานหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอน มีการวิจัย การนิเทศ การดำเนินการตามแผนงาน ติดตามผลการดำเนินการ นำผลการติดตามและประเมินผลไปพัฒนากิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านงบประมาณ

การบริหารสถานศึกษา ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการใช้งบประมาณบูรณาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวางแผนบริหารจัดการงบประมาณ การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการตามแผน ติดตามผลการดำเนินงาน มีระบบการตรวจสอบที่โปร่งใส ประเมินผลและรายงานผลการดำเนิน การตามแผนการใช้งบประมาณการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ด้านบริหารทั่วไป

การบริหารสถานศึกษา ด้านบริหารทั่วไป ประกอบด้วย สถานศึกษาต้องบริหารจัดการอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสานกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รายงานผลการพัฒนาสถานต่อหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่สู่สาธารณะทุกปีการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

1. ความหมายการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน หากมองการบริหารงานวิชาการ ในด้านงานของสถานศึกษา งานบริหารวิชาการ ได้แก่ งานการควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การเรียน การจัดแบบเรียน คู่มือครูการจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษาการเผยแพร่งานวิชาการการวัดผลการศึกษาศึกษาวิจัย และการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

จันทร์ธานี สงวนนาม (2553) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร

การศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วน การบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic Affairs Dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

จรรณี เก้าเอี้ยน (2556) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการต่อเนื่องของการจัดการศึกษาอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจที่ต้องทำ ส่วนการบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ความหมายของการบริหารงานวิชาการ คือ กระบวนการที่มีความต่อเนื่องในการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

2. ความสำคัญของงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นงานหัวใจหลักของสถานศึกษาจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นสำคัญส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ และช่วยอำนวยความสะดวกแก่งานวิชาการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน วัตถุประสงค์ ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ ดังมาตราต่อไปนี้

มาตรา 24 จัดกระบวนการเรียนรู้

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ทุกรูปแบบ

มาตรา 26 จัดการประเมินผู้เรียน

มาตรา 27 จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

มาตรา 30 พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

มาตรา 48 จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดทำ รายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน

มาตรา 66 พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียน สมิทท์ และคณะ (Smit and others, 1961 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษาในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า

1. การบริหารวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40
2. งานบริหารงานบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 20
3. งานบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20
4. งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5
5. งานบริหารงานอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5
6. งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5
7. งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า งานด้านวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานที่มาสสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้น งานวิชาการจึงมิใช่เพียงแต่ให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้และคิดเลขเก่งเท่านั้น แต่หมายถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ คือ ภารกิจหลักซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญอันดับแรกโดยมีงานอื่น ๆ เป็นงานที่มาสสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการถือได้ว่า เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาที่จะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้หลักการในการบริหารวิชาการ ดังต่อไปนี้

จรูณี แก้วเอี่ยม (2556) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการมีหลักการบริหารในการบริหารงานวิชาการจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจากภาระงานดังกล่าวของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารต้องยึดหลักในการทำงาน โดยเฉพาะหลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิด เพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ ๆ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารงานเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตั้งชีวิต คือ ผลผลิตและกระบวนการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ตลอดเวลา โดยทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนา หลักการมีส่วนร่วมต้องการให้ทุกคนได้ร่วมกันทำงาน ซึ่งลักษณะของงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายอาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งจะมีเป้าหมายการทำงานร่วมกันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล เพราะในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคลากร นั่นคือ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งในการร่วมคิด วางแผนการทำงาน ร่วมปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน หลักการ 3 องค์ประกอบ (3 -Es) ได้แก่

2.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในขณะดำเนินการก็สามารถ ปรับปรุงแก้ไขได้มีประสิทธิภาพ เน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิค วิธีการ ต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

2.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Output) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้คำสองคำนี้ควบคู่กันคือ มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

2.3 หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลา น้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรทางการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนในทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงความประหยัดเช่นเดียวกัน ผู้บริหารจะใช้กลวิธีอย่างไร ในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ โดยอาศัยความประหยัดบุคลากร งบประมาณ วัสดุและเทคโนโลยี และใช้เวลา น้อยอีกด้วย

3. หลักการความเป็นวิชาการ (Academic) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหา สาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้หลักการสอน หลักการวัดผล ประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษาและการวิจัย เป็นต้น หลักการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบ สำคัญ ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นวิชาการที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและ สร้างสรรค์ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ เพราะด้านการบริหาร การศึกษามีหลักและกระบวนการในการดำเนินการจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับหลักการของศาสตร์ ในสาขาวิชา

Francis (1978 ; 1192 อ้างถึงใน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550) ได้กล่าวถึงหลักการ บริหารงานวิชาการมีหลักการบริหาร ดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงการได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ออก กลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตที่ได้ตามจุดมุ่งหมายที่ วางไว้ นั่นคือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณภาพ และการจัดการได้ การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและ เป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการว่า ด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในการจัด การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งซึ่งเรียกว่า ธรรมาภิบาล มาบูรณาการให้เข้ากับการดำเนินการ ต่าง ๆ การบริหารงานวิชาการก็ต้องมีหลักธรรมาภิบาล

3. หลักความคุ้มค่า คือ การได้ผลผลิตคุ้มค่าแก่การลงทุน นั่นคือ ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามที่กำหนดของหลักสูตร ไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

4. หลักนิติธรรม หมายถึง ความถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ทุกคนต้องปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องยึดหลักการในการบริหาร เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานการศึกษา ซึ่งต้องยึดหลักหลักการพัฒนาคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักประหยัด และหลักการความเป็นวิชาการ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานการศึกษา มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติ

4. ขอบข่ายของงานวิชาการ

งานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำ ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดและประเมินผล การเรียน งานทะเบียนนักเรียน ไม่ว่าจะกิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ถือว่างานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานด้านวิชาการครอบคลุมกิจกรรมในทุกด้านวิชาการอย่างลึกซึ้ง ในขอบข่ายของงานวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการครอบคลุมกิจกรรมในทุกด้านที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนขอบข่ายของงานวิชาการจึงกว้างและครอบคลุมงานหลายด้าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ได้บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการมีการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง จึงมีการออกกฎกระทรวงเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 กล่าวถึงขอบข่ายด้านวิชาการไว้ 17 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา

5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. ด้านการพัฒนาส่งเสริมใหม่แหล่งเรียนรู้
9. ด้านการนิเทศการศึกษา
10. ด้านการแนะแนว
11. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา
12. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ
- องค์กรอื่น
14. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กร
หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. ด้านการจัดทำ ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
สถานศึกษา
16. ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตาราง 5 องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ

ร.ล.	นักวิชาการ	กระทรวงศึกษาธิการ (2552)	รุ่งชัชดาพร เวทชะชาติ (2550)	จันทร์ภาณี สงวนนาม (2553)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สันติ บุญภิรมย์ (2553)	จรรณี แก้วเอี่ยม (2556)	Francis (1978)	Smit and others (1961)	ความถี่
	องค์ประกอบของ การบริหารงานวิชาการ									
1	ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	√	√					√		3
2	ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	√	√				√	√	√	5
3	ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	√	√	√	√	√	√			6
4	ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	√			√			√		3

ตาราง 5 (ต่อ)

ร.ร.	องค์ประกอบของ การบริหารงานวิชาการ	นักวิชาการ								ความถี่
		กระทรวงศึกษาธิการ (2552)	รุ่งชัชดาพร เวทชะชาติ (2550)	จันทราณี สงวนนาม (2553)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สันติ บุญภิรมย์ (2553)	จรุณี เก้าเอียน (2556)	Francis (1978)	Smit and others (1961)	
5	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	√								1
6	ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน	√	√						√	3
7	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	√								1
8	ด้านการพัฒนาส่งเสริมใหม่แหล่งเรียนรู้	√								1
9	ด้านการนิเทศการศึกษา	√	√							2
10	ด้านการแนะแนว	√								1
11	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพใน และมาตรฐานการศึกษา	√	√							2
12	ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทาง วิชาการ	√								1
13	ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	√								1
14	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคลครอบครัวองค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา	√							√	2
15	ด้านการจัดทำ ระเบียบ และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา	√								1
16	ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา	√								1
17	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทาง การศึกษา	√						√		2

ดังนั้น จะเห็นได้ว่างานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน ซึ่งสามารถสรุปขอบเขตของงานวิชาการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผล การเรียนการสอนในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ยึดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) เป็นกรอบในการศึกษาซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ให้และส่งเสริมชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหาคู่มือแนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามาบริการแก่ครูและการประเมิน การใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ให้สอดคล้องกับจุดเน้นของชุมชน ท้องถิ่น ตามความต้องการ ความสนใจของนักเรียน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานระดับท้องถิ่นพัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพปัญหา ชุมชน วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การงานอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษ มีความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมใช้หลักสูตร ในปีการศึกษา 2552 และใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศในปีการศึกษา 2553 โดยกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและ ความต้องการของท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีแนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา จึงได้ทำการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสาร กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ ได้จัดส่งมาให้กับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และกำหนดเป็นแนวทางการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนนำ เป้าหมายและจุดเน้น สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพการดำรงชีวิต โดยพยายามใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บนพื้นฐานของสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชาติบ้านเมือง เนื้อหาสาระ และมวลประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียนในท้องถิ่นที่หนึ่งที่ได้โดยเฉพาะ ถ้าพิจารณาขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของหลักสูตรกลางและหลักสูตรท้องถิ่นจะพบว่า มีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปบ้าง หลักสูตรท้องถิ่นแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ หลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นเพื่อกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้เรียนในท้องถิ่น ทุกวัย ทุกระดับ อายุ เช่น หลักสูตรจักสาน หลักสูตรการทำของชำร่วยจากเปลือกหอย เป็นต้น หลักสูตรอีกประเภทหนึ่งเป็นหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับเสริมหลักแกนกลางให้มีความสมบูรณ์ขึ้น หลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะนี้จะใช้ร่วมกับหลักสูตรแกนกลาง โดยอาจจัดเป็นรายวิชาอิสระที่ให้เลือกเรียนหรือไม่อาจจัดเป็นรายวิชา แต่จัดเป็นกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ผู้สอนสามารถดัดแปลงเนื้อหาที่กำหนดมาจากส่วนกลางมาประยุกต์ โดยนำเอาสาระ ทรัพยากร เทคนิค วิธีการท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ได้หลักสูตรท้องถิ่น คือ หลักสูตรที่ได้คิดค้น ประยุกต์ มาจากสภาพแวดล้อม ชุมชน ทรัพยากร รวมทั้งบุคลากรและความสนใจความสามารถของนักเรียนให้สอดคล้องกับจุดเน้นของชุมชน ท้องถิ่น ตามความต้องการความสนใจของนักเรียนและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับท้องถิ่นของโรงเรียนในพื้นที่

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ

กระบวนการคิดก่อนลงมือทำ เพื่อกำหนดแผนงานไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จที่ตรงตามเป้าหมาย การวางแผน การบริหารงานวิชาการ เป็นกิจกรรมหลักอันดับแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีเป้าหมายและทิศทางการทำงานด้านวิชาการร่วมกัน เข้าใจหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถทำงานร่วมกับ เพื่อนครูคนอื่นได้ โดยไม่เกิดความขัดแย้ง ช่วยลดความไม่พอใจและความท้อแท้ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยขาดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน และต้องวางแผนให้ครอบคลุมขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้งหมด

2.1 กระบวนการวางแผนประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

2.1.1 ขั้นตอนการวางแผน ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์พระราชนิพนธ์การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (2552-2559) การประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2.1.2 ศึกษาวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา จัดเตรียมสารสนเทศสำคัญเพื่อการวางแผนการบริหารงานวิชาการ

2.1.3 เตรียมบุคลากรที่จะเข้าร่วมวางแผน ได้แก่ ผู้แทนจากหน่วยงานย่อย ภายในสถานศึกษาทุกหน่วยให้มีความพร้อมและตระหนักในความสำคัญของการวางแผน การบริหารงานวิชาการ

2.2 ขั้นตอนการ ประกอบด้วย

2.2.1 การกำหนดพันธกิจ (Mission) ด้านการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา เช่น กำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุนและควบคุมให้มีการจัดการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝัง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในผู้เรียนทุกคน ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

2.2.2 กำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน ควบคุมให้ผู้สอนจัดการเรียน การสอน ที่มุ่งมั่นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

2.2.3 สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

2.2.4 กำหนดนโยบายให้มีการจัดกิจกรรมฝึกฝนผู้เรียนให้มีทักษะในการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ฯลฯ

2.3 การกำหนดเป้าหมายของงานด้านวิชาการ (goals) การกำหนดเป้าหมายของ งานด้านวิชาการที่ต้องสอดคล้องกับพันธกิจ เพื่อให้สถานศึกษาอยู่ได้ตามภารกิจที่กำหนด และเพื่อให้ มองเห็นพันธกิจของสถานศึกษาได้ชัดเจน เป้าหมายงานด้านวิชาการที่ดีควรมีลักษณะของ ความท้าทาย (challenge) เฉพาะเจาะจงและวัดได้ (specific and measurable) สามารถบรรลุได้ (attainable) เกี่ยวข้องกับงานและมุ่งไปที่ผลลัพธ์ที่ต้องการ (relevant and result oriented) และ ควรมีกำหนดระยะเวลาที่ต้องการให้งานนั้นสำเร็จ การกำหนดเป้าหมายของงานด้านวิชาการ เช่น ผู้เรียนร้อยละ 70 เข้าร่วมโครงการรักการอ่าน ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ในปีการศึกษา 2552 ร้อยละ 80 ของผู้สอน มีความสามารถในการนำเสนองานวิจัยในชั้นเรียนได้คนละ 1 ชิ้นต่อปี ฯลฯ

2.4 ขั้นตอนกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ (หรือการจัดทำแผนกลยุทธ์) ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ เป็นการกำหนดมาตรฐานการบริหารงานวิชาการอย่าง เป็นระบบ ให้สอดคล้องกับพันธกิจเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการที่ตั้งไว้ มีการพิจารณาร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาทุกฝ่าย ครูทุกคน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วยการใช้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกให้เข้าใจถึง จุดแข็ง (strength) จุดอ่อน (weakness) โอกาส (opportunity) และอุปสรรค (threat) เพื่อการรู้จักตนเอง

สรุปได้ว่า การวางแผนงานด้านวิชาการ คือ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำรายวิชา คำอธิบายรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ รวบรวมข้อมูลด้านงานวิชาการของโรงเรียนการนิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งในรายวิชา พื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมทั้ง 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนในทศวรรษที่ 21 ต่อยอดจากสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21 (2556) การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (perspectives) จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (tradition paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวกความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ (the ability to handle knowledge effectively in order to use it creatively) ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาเรียนเพื่ออนาคต ให้นักเรียนมีทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก (optimism) ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดเป็นแบบแผนการเรียน ได้แก่ การจัดทำตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การแบ่งกลุ่มนักเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอันเกี่ยวกับการเรียน การสอนโดยเฉพาะสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐยังต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ สื่อที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ การจัดทำตารางสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงห้องเรียนที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะห้องเรียนเฉพาะ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ห้องเรียนทฤษฎีแผนกวิชาต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนในตอนเช้าและตอนบ่าย ทั้งต้องคำนึงถึงชั่วโมงทำการสอนของครูที่สอนติดต่อกันหลาย ๆ ชั่วโมง เป็นการทำงานหนัก น่าเบื่อหน่ายอีกด้วย

ส่วนวิไลวรรณ สงพอ (2553) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่เกิดคุณภาพ ไว้ดังนี้

1. จัดทำแผนการเรียนและโปรแกรมการเรียน ควรจัดทำไว้ให้ครบทุกภาคเรียน และหลายแผนการเรียนในแต่ละสาขาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียน

2. การจัดทำตารางเรียน ซึ่งหมายถึง ตารางเรียน ประจำตัวนักเรียน นักศึกษา ซึ่งแต่ละคนจะต้องมีไว้ตามโปรแกรมการเรียนของนักเรียนนักศึกษาเอง ในแต่ละภาคเรียน การจัดทำตารางเรียนจะเชื่อมโยงถึงตารางการใช้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน และตารางสอนประจำตัวครู การจัดครูสอน สถานศึกษาควรเตรียมการล่วงหน้า โดยวิธีสำรวจความพร้อมของครูก่อนที่จะจัดครูเข้าสอน สถานศึกษาควรเตรียมการล่วงหน้าโดยวิธีสำรวจความพร้อมของครูก่อนที่จะจัดครูเข้าสอน เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและประสบการณ์ตรงกับรายวิชาที่สอนนั้น

3. การใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนควรใช้รูปสื่อผสม คือ การใช้ตำราเรียนควบคู่กับอุปกรณ์ช่วยสอน เอกสารอ้างอิง หรือหนังสือประกอบการเรียนอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารทางอาชีพและธุรกิจ ควรมีไว้ให้มากในห้องสมุด อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ศึกษา ประเภท วีซีดี ดีวีดี จัดทำไว้ให้พร้อม

4. การวัดผลและประเมินผล การสอนกับการวัดผลประเมินผลเป็นกิจกรรมที่แยกกันไม่ได้ เมื่อใดมีการสอนย่อมต้องมีการวัดผล เพราะการวัดผลทุกครั้งผู้เรียนแต่ละคนย่อมเรียนรู้ได้แตกต่างกัน การวัดผลจึงต้องทำหน้าที่ติดตามผลการเรียนการสอนทุกครั้งไป

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน มีการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้จัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ ด้านความรู้ มีการใช้สื่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาความเป็นของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการด้อยโอกาส และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษให้สามารถเรียนร่วมได้อย่างมีความสุข

4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ทุกองค์ประกอบของหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาสาระที่สอน กิจกรรมการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ เกณฑ์การวัด ประเมินผลต้องเชื่อมโยงสะท้อนสิ่งที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนในมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนั้น ในการออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ผู้เกี่ยวข้องและครูผู้สอนต้องวิเคราะห์คำสำคัญ (Key word) ว่า มาตรฐานและตัวชี้วัดนั้นระบุว่า นักเรียนควรรู้อะไรและทำอะไรได้หรือต้องการให้

ผู้เรียนมีเจตคติ ค่านิยม อะไรข้อมูลจากการวิเคราะห์นี้ จะเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนด องค์ประกอบอื่น ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งต้องเกี่ยวเนื่อง และสัมพันธ์กับบริบททางสังคมของชุมชนในท้องถิ่นเช่นกัน ก่อนที่จะกล่าวถึงบริบททางสังคมของ ชุมชนในท้องถิ่นที่มีความสำคัญเป็นอย่างไรกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้น การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีกระบวนการอย่างไร ขอบเขตเนื้อหาอยู่ตรงไหน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายและเกิดมาตรฐานการเรียนรู้ต่อไป

จากความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ดังแผนภูมินั้น โรงเรียนต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นกระบวนการที่ต้อง อาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยทั่วไปนั้น จะมีการดำเนินการในระดับสถานศึกษา โดยให้โรงเรียนดำเนินการโดยองค์คณะบุคคลต่าง ๆ ในระดับ สถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ เพื่อพิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบการวัด และประเมินผล รวมทั้งพิจารณาเกี่ยวกับแบบบันทึกและรายงานผลการเรียน ซึ่งต้องใช้ร่วมกันใน สถานศึกษานั้น ๆ ส่วนดำเนินการในระดับชั้นเรียน คือ ให้โรงเรียนดำเนินการ โดยครูผู้สอนแต่ละคน ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน แต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่ครูผู้สอนรายวิชาเดียวกัน ระดับชั้น เดียวกันอาจพิจารณาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ เพราะผู้เรียนที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบ นั้นอาจมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้หรืองานที่มอบหมาย ให้ผู้เรียนปฏิบัติ สื่อการสอน หรือวิธีการวัดและประเมินผล อาจต้องปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน แต่ละกลุ่มสำหรับขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยทั่วไปนั้นดำเนินการ โดยคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและ วิชาการของสถานศึกษา ควรประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน เป็นต้น

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยโรงเรียนต้องสังเกตว่า มีแหล่งข้อมูล สำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ เช่น หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา จุดเน้น ความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้โรงเรียนพิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และ เกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะต้องทำระเบียบการวัดประเมินผลเพื่อใช้ควบคู่กับ หลักสูตรสถานศึกษา

4. คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยโรงเรียนนำเสนอร่าง เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการก็ให้โรงเรียนนำข้อเสนอแนะ ดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร

5. การใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยที่ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนด โครงสร้างรายวิชาและทำการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

6. การติดตามผลการใช้หลักสูตร โรงเรียนต้องดำเนินการติดตามผลการใช้ หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุง หลักสูตรให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชนภาคีเครือข่าย โดยยึดหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นฐานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ สอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนา ของจังหวัด อำเภอ ชุมชน ให้เป็นไปตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษานอกโรงเรียน “คิดเป็น” และ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้วยการ วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชน เพื่อกำหนดทิศทาง และบ่งชี้ให้เห็นอัตลักษณ์ของการพัฒนากำลังคนของจังหวัด อำเภอ ชุมชน นำไปสู่การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารร่วมกับ ผู้เกี่ยวข้องวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและให้สอดคล้องสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย โดยยึดหลักสูตรเป็นหลัก การสนับสนุนครูให้ใช้สื่อ ในการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศและประเมินผลการใช้หลักสูตร มีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล

5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู การควบคุมกำกับให้การ จัดตารางสอนของครูเป็นไปตามความเหมาะสมของครู ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน

โดยใช้โครงการและภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักและสำคัญยิ่งของบุคลากรทางการศึกษา ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าความสำคัญของการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหา แต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการเรียนรู้วิธีที่เรียน (Learn how to learn) และคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการดังกล่าว คือ การเป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะในการแก้ปัญหาได้ในทุกสถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กล่าวถึงแนวการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม
3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม จากแนวปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู ควบคุม กำกับ ให้การจัดตารางสอนของครูเป็นไปตามความเหมาะสมของครู มีการจัดเตรียมการสอนและบันทึกการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนทำโครงการและใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การเน้นให้มีการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน สนับสนุนให้มีจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภายใต้บรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

6. การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมด้านวิชาการที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา มีอุปสรรค มีข้อบกพร่อง และมีข้อจำกัดในเรื่องใดอย่างไร อันจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในด้านการวัดผล และประเมินผลดังนี้

6.1 กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

6.2 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

6.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

6.5 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานจากแนวทางในการปฏิบัติในด้านการวัดผลประเมินผล ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องดำเนินการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล ร่วมกับครู และฝ่ายวิชาการ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง จัดประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล และควบคุมติดตามการประเมินผลและนำผลการประเมิน มาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ใน 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ทุกระดับมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกัน คือ ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน
2. การประเมินระดับระดับสถานศึกษา
3. การประเมินระดับระดับเขตพื้นที่การศึกษา
4. การประเมินระดับชาติ

สรุปได้ว่า การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา มีการเน้นให้ครูมีการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนรู้และอนุมัติผลการเรียน ตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมิน มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดประเมินผล การส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

มีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้องมีความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีขอบเขตอยู่ที่การแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพให้ครูมีความเป็นผู้นำด้านวิชาการปฏิบัติหน้าที่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้สามารถศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24(5) ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30 ให้สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยมีครูเป็นผู้ปฏิบัติการวิจัยเรียกว่า ครูนักวิจัย (Teacher as Researcher) ซึ่งจะต้องมีพันธกิจ (Mission) ที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาที่วิเคราะห์วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น จากแนวทางการปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

ให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการศึกษา จัดให้มีคู่มือและเอกสารประกอบ การจัดทำวิจัยให้แก่บุคลากรในโรงเรียน และสนับสนุนให้ครูนำเสนอผลงานการวิจัยต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การที่ผู้บริหารวิเคราะห์ วิจัย พัฒนา คุณภาพวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครูและนักเรียน สนับสนุนให้มีการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ มีการรวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น

8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการแหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่แล้ว ภาพความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน ก็คือ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีหลายช่องทาง เพียงแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ยังเป็นไปโดยไม่เป็นระบบ และกระบวนการที่ชัดเจน แหล่งเรียนรู้บางแห่งจึงไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติก็ถูกละเลย ไม่ได้เข้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้นำการดำเนินการสู่ความสำเร็จโดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งอาจบริหารจัดการได้ดังนี้

1. **ขั้นวางแผน (Plan)** กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้โรงเรียน กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผน หลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการของโรงเรียนในฝัน เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนด จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ผู้เกี่ยวข้องที่โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม เป็นต้น หลังจากนั้นควรจะทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ คณะกรรมการพัฒนาแหล่ง

การเรียนรู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูล แล้วจัดทำ แผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของ โรงเรียนและชุมชน โรงเรียนดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนและ บุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้าง ความตระหนักและเห็นความสำคัญ มีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ และ ประชาสัมพันธ์โครงการ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิด ประโยชน์ต่อผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (DO) โรงเรียนอาจมี แนวทางการสร้าง พัฒนา ใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการจัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจ ประกอบด้วย บุคลากร อาทิ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียน รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับ แหล่งการเรียนรู้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียน และผู้สนใจ ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและ คุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (CHECK) โรงเรียนกำหนดให้มี ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมิน ทบทวน ปรับปรุง กระบวนการดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลัก และแนวดำเนินการ ของโรงเรียนในพื้นที่โรงเรียนกำหนดไว้ตามบริบทของโรงเรียนเอง มีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือ ประเมินผลการดำเนินการ การสร้าง การพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมิน และ สรุปผลการประเมิน

4. ขั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ (ACTION) การสรุปรายงานการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่าง ดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ และผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไปสถานศึกษาทุกแห่ง แม้จะมีสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปแล้วในพื้นที่อาณาบริเวณของสถานศึกษาจะมีเสาธง หอพระ ถนน สนามเด็กเล่น สนามกีฬา แหล่งน้ำแปลงเกษตร เรือนเพาะชำ สวนป่า หรือหากสถานศึกษาได้ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง

มีพื้นที่จำกัด อย่างน้อยก็จะมีพื้นที่ไม่ยืนต้นที่คอยเป็นร่มเงาให้กับนักเรียนได้วิ่งเล่นอยู่บ้าง พื้นที่ของสถานศึกษาที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย รวมทั้งผู้สอนก็สามารถสร้างสถานการณ์จากสถานที่นั้น ๆ เพื่อฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ในทุกสาระการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมให้ครูผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น สำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ มีการพัฒนาห้องสมุด หรือห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑน์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ สวนสุขภาพ สวนเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง สวนวรรณคดี และสวนหนังสือ

9. การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา หมายถึง การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง เป็นระบบและกระบวนการมีการเสนอข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ครูนำไปพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ มีเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาและมีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยพัฒนางานวิชาการเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาการจัดการศึกษา ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และวิธีดำเนินการสอน การนิเทศเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ผู้บริหารใช้พัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา
3. ประเมินผลการจัดระบบและการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
4. ติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดการจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา จากแนวทางการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษาดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร เพื่อช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เสนอวิธีการ วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียน จัดให้มีการนิเทศโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ครูนำผลงานจากการนิเทศภายในมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคน หมายถึง การนิเทศการศึกษากลับกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนางาน หมายถึง การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเหตุนี้ การนิเทศที่ดีขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะ “พัฒนางาน” คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีขึ้น

การนิเทศการศึกษาเพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ หมายถึง การนิเทศการศึกษากลับเป็นการสร้างการประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือคอยจับผิด

การนิเทศการศึกษาเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ หมายถึง การจัดกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งให้กำลังใจแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนิเทศ เนื่องจากขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากนิเทศไม่ได้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว การนิเทศการศึกษาก็คงย่อมประสบผลสำเร็จได้ยาก

ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา บุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ไม่จำเป็นต้องเป็นศึกษานิเทศก์แต่ผู้เดียว ใครก็ได้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการเรียนการสอน ในปัจจุบันบุคคลผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาได้มีหลายกลุ่ม ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ คือ บุคคลที่มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาโดยตำแหน่ง
2. ผู้บริหารสถานศึกษา
3. ครู อาจให้ความช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เพื่อนครูด้วยกัน
4. ผู้เชี่ยวชาญ คือบุคคลที่สถานศึกษาเชิญมาเป็นวิทยากร เพื่อช่วยเหลือแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ผู้บริหารการศึกษา

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง การทำงานอย่างมีแบบแผน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์งานการเรียนการสอนของครู เพื่อจะได้ทราบปัญหา ระบุปัญหาที่จะต้องรีบแก้ไข สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายใน

ปรับปรุงก่อนหลังแล้วจึงวางแผนที่จะดำเนินการโดยหาทางเลือกที่จะแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ด้วยการทำงานร่วมกัน ที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละ

บุคคล ให้มีคุณภาพ ต่อจากนั้นก็ดำเนินการตามแนวขั้นตอนตามลำดับจนถึงขั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานแล้ว จึงนำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

10. การแนะแนวการศึกษา

การแนะแนว หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเรื่องจิตวิทยา และการแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุน การดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และมีการประสานงานด้านแนะแนวระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐ เอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายแนะแนว เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันการแนะแนวการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อให้การดำเนินการแนะแนวในโรงเรียนประสบผลสำเร็จและบรรลุผลดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม

ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการแนะแนวการศึกษา ดังนี้

1. การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน
2. ดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา
3. ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา
4. ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนว การศึกษากับสถานศึกษาหรือเครือข่ายแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษาจากแนวทางในการปฏิบัติการแนะแนวการศึกษาดังกล่าวมา ผู้บริหารจะต้องอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวให้กับครูในโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล จัดหางบประมาณสนับสนุนงานแนะแนวในโรงเรียน ประสานกับหน่วยงานอื่น เพื่อแนะแนวให้แก่ผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนเป็นบุคคลแห่งการแนะแนว

สรุปได้ว่า การแนะแนวการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดระบบงานข้อมูล สารสนเทศ การแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งครูต้องได้รับความรู้เรื่องจิตวิทยาการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วย จึงจะสามารถ กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ อีกทั้งการแนะแนวยังส่งเสริมความร่วมมือและเข้าใจอันดีระหว่างครูผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เชื่อมโยง สู่การดำรงชีวิตประจำวันได้

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาชาติ การจัดระบบโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่สถานศึกษาร่วมกับ ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การ กำกับ ดูแลและสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐาน ที่ตรวจสอบได้และการมีส่วนร่วม ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษามีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดในมาตรฐานหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมิน คุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 48 ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้วยการจัดทำโครงสร้างการบริหาร จัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงานทุกคนมีส่วนร่วมและมีการประชาสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางให้เห็นและข้อเสนอแนะ และแต่งตั้งคณะบุคคล ทำการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา และจัดให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยมุ่งเน้นมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยการจัดทำแผนอย่างเป็นระบบ พื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษา

และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของ แต่ละกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกำกับติดตาม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ครอบคลุมงาน/โครงการของสถานศึกษา

5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วย การตรวจสอบ และทบทวนภายใน โดยบุคลากรในสถานศึกษาดำเนินการและการตรวจสอบและทบทวนจาก หน่วยงานต้นสังกัด

6. การประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในระดับชั้นที่เป็นตัวประโยค ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ในวิชา แกนร่วม โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน จากหน่วยงานส่วนกลางร่วมกับต้นสังกัด (เขตพื้นที่) ดำเนินการ

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นการนำข้อมูลผลการประเมิน มาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบและทบทวนภายในและภายนอกมาประมวลรายงานผลการพัฒนา คุณภาพประจำปีการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพต่อไป

8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกส่วนหนึ่งของระบบ ประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริม พัฒนาและประเมินประสิทธิภาพ การดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพ

หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1. สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. สถานศึกษาจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาให้มีอำนาจและหน้าที่

3. สถานศึกษาจะต้องจัดระบบสารสนเทศที่มาข้อมูลอย่างเพียงพอต่อ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

4. สถานศึกษาจะต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุม สารการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนสถานศึกษา ท้องถิ่นและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. สถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึง หลักการและครอบคลุมในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา

6. สถานศึกษาจะต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

7. ให้คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำหรับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8. สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

9. สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแบบพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมหลักฐานข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ ตามข้อ (8) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

10. หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมดำเนินงานตามระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

11. หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ ทั้งนี้การตรวจสอบและทบทวนให้เป็นไปตามข้อ (7) โดยอนุโลม

12. หน่วยงานต้นสังกัดศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผลและผดุงประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้วย

Cuttance (1993) ได้ให้ความหมายว่า “การประกันคุณภาพ” หมายถึง กลยุทธ์ที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ และการปฏิบัติงานที่ได้มีการออกแบบไว้โดยเฉพาะ เพื่อรับประกันว่ากระบวนการได้รับการกำกับดูแล รวมถึงการปฏิบัติงานนั้นมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า การพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติ มาตรฐานเขตพื้นที่ และความต้องการของชุมชน การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน โดยการจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ

การศึกษา มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ อีกทั้งมีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก และโรงเรียนมีการเผยแพร่รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) พร้อมสรุปรายงานประจำปี เผยแพร่ต่อสาธารณชน

12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนและพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) 2553 (มาตรา 29) ได้กำหนดให้สถานศึกษาส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ดังนี้

1. ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น
2. จัดระบบการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน จากข้อกำหนดดังกล่าวเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และจากรายงานการศึกษาวิถีของชุมชน : แนวคิดสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน พบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนต้องอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านและชุมชนในชนบท โดยทั่วไปประกอบอาชีพทางการเกษตรประสบการณ์ของชาวบ้านและชุมชนใกล้เคียงกัน และฐานะทางเศรษฐกิจก็ไม่แตกต่างกันมากนัก ตลอดจนจิตใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เอื้ออาทรต่อญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านและชุมชนเหล่านี้อยู่ในฐานะเท่าเทียมกัน หรือที่เรียกว่า ความสัมพันธ์แนวรวม ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ต่างจากระบบการศึกษาที่จัดในสถาบันการศึกษาทั่ว ๆ ไปที่เน้นความสัมพันธ์แนวตั้ง

ซึ่งแสดงออกถึงความไม่เท่าเทียม เช่น ครู-นักเรียน ผู้รู้-ผู้ไม่รู้ เป็นต้น ฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน จึงเป็นการรับรู้มิใช่การเรียนรู้ตามความหมายนี้ ประกอบกับสถานการณ์ของชุมชนในช่วงก่อนหน้านี้ ได้รับแรงกระแทกจากภายนอกค่อนข้างมาก ส่งผลให้การรวมตัวของชาวบ้านและชุมชน เพื่อแสวงหาทางออกร่วมกันเกิดขึ้นได้ไม่มากนัก

สรุปได้ว่า การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ คือ การสำรวจความต้องการ ความรู้ทางวิชาการของชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เช่น การให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ และสนับสนุนให้มีการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน

13. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการให้แก่ชุมชน มีแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นนอกเหนือจากรัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาความเป็นไทยความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามีแนวทางปฏิบัติดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ในการสำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษานั้นควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน

สังคมอื่นที่จัดการศึกษาให้ความรู้ด้านการจัดการศึกษาว่า ด้วยการจัดการศึกษาโดยบุคคล ครอบครัว ซึ่งออกโดยอาศัยตามมาตราที่ 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นการจัดการศึกษาให้บุตรหรือบุคคลผู้อยู่ในความปกครองของครอบครัว โดยต้องจัดตามแผน การจัดการศึกษาที่ครอบครัวและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกันกำหนดให้บุคคลในครอบครัว หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสอน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ตอนปลายเทียบเท่าครอบครัว ดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักเกณฑ์และ วิธีการวัดผลและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำรายงานการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนและสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการจัด การศึกษาตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ส่วนวิธีการประเมิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการวัดผลการประเมินผล ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านการวัดผลและ ประเมินผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งให้ครอบครัวมีการซ่อมเสริม แก่ผู้เรียนและจัดให้มีการ วัดผลประเมินให้ใหม่ ภายในระยะเวลาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด เมื่อผ่านการประเมิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกหนังสือรับรองหรือหลักฐานการศึกษาแก่ผู้เรียนหากครอบครัวใด สนใจจะจัดการศึกษาให้ยื่นคำขออนุญาตจัดได้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ครอบครัวมีภูมิลำเนา อยู่

สรุปได้ว่า การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และสร้างความเข้าใจให้แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ให้เกิดความตระหนักและรับผิดชอบร่วมกัน จัดการศึกษา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสำรวจความต้องการสนับสนุนกับ วิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่น ส่งเสริม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่น การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีประสิทธิภาพ

14. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิชาการของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคน ในชุมชนและและองค์กรอื่นที่ร่วมการจัดการศึกษา การจัดการที่ดีจะต้องคำนึงถึงชุมชนท้องถิ่น

สนองความต้องการของคนในท้องถิ่น บุคคลที่อยู่ในชุมชนจะต้องมีส่วนในการตัดสินใจในกิจกรรม การเรียนการสอนของสถานศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 ซึ่งว่า ด้วยสิทธิและหน้าที่ของคนในไทยมาตรา 80 วรรค 4 กำหนดให้ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจาย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 กำหนดว่า การจัดการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (AB for Education) แต่การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังเน้นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนด การร่วมวางแผน พัฒนาการจัดการศึกษาการจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรท้องถิ่นอื่น การช่วยติดตาม ตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา หรือระดมทรัพยากรช่วยในการจัดการศึกษา ยังมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย

ฉลาด จันทรสสมบัติ (2553) ได้สนองแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการ 6 ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบและร่วมประเมินผล ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาศัยเครื่องมือที่ช่วยในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รวมถึงยุทธวิธี ยุทธศาสตร์ ที่ทำให้เกิดพลังของการมีส่วนร่วมและกิจกรรมด้านประชาสังคมในระดับท้องถิ่น

วีระชาติ ชมภูหอง และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยศึกษาผลการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมและวิจัย จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา วิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยศึกษาจากผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและรายงานการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับพอใช้และได้ใช้แบบสอบถาม ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ปรากฏว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อย ดังนั้น กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจึงร่วมกันวางแผนกำหนดแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งกำหนดกิจกรรมและดำเนินการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ในการร่วมกัน การจัดการศึกษามีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชน เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาและมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยใช้ความร่วมมือ เป็นแนวทางในการพัฒนาครั้งนี้

สามารถช่วยให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย โดยคณะครู ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกฝ่ายตระหนักและเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมืออย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทุกด้าน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนดียิ่งขึ้น

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พุทธศักราช 2555-2559 กล่าวไว้ว่า การที่จะบริการให้แผนพัฒนาการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จต้องได้รับการร่วมมือจากทุกหน่วยงานในสังกัดสู่การปฏิบัติให้เชื่อมโยง สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในระดับพื้นที่ กลุ่มจังหวัด และส่วนกลาง โดยมีแนวทางให้ผู้บริหารของหน่วยงานต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้อง ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำเป้าหมายของชาติ และเป้าหมายของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้ปฏิบัติและร่วมมือกันในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

ตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 (2552 : 2561) มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน เพื่อสร้างเข้มแข็งให้สถานศึกษา จึงมีการร่วมมือกันรวมกลุ่มโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความเข้มแข็ง และมีการช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านบริหารจัดการศึกษา ตลอดจนกิจกรรมอบรมพัฒนาครู กิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ และสนับสนุนกลุ่มโรงเรียนให้ร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและแผนการอุดมศึกษา

นอกจากนี้ ยังมีการร่วมมือกันของกระทรวงศึกษาธิการกับทางหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงสาธารณสุขจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น โครงการ 1 โรงเรียน 1 โรงพยาบาล จัดทำเป็นแผนบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากร 2 กระทรวง ในพื้นที่ระดับอำเภอ โดยเริ่มจากงานส่งเสริมป้องกันในกลุ่มทั่วไป ในรูปแบบความรู้เพศศึกษา โดยวิทยากรบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลชุมชน ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาระดับมัธยมประจำอำเภอให้แก่ นักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ทุกอำเภอทั่วประเทศ มีการจัดสัปดาห์รณรงค์ระดับชาติ ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่วัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษา (กระทรวงสาธารณสุข, 2553)

สรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นในการบริหารสถานศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้บริการด้านวิชาการ

ที่สามารถเชื่อมโยง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติ การจัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติของฝ่ายวิชาการจัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทาง และกรอบกำหนดในการปฏิบัติงานไปสู่การพัฒนางานเชิงระบบ ช่วยให้ครูและบุคลากรทั่วไปได้รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับฝ่ายวิชาการ และเพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียนในส่วนรวมเป็นไปตามระบบคุณภาพที่วางไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) กำหนดให้สถานศึกษามีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา” คณะกรรมการ ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยผู้บริหารที่บริหารสถานศึกษามอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ
3. หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชาเป็นกรรมการ
4. หัวหน้างานแนะแนว
5. หัวหน้างานวัดและประเมินผลเป็นกรรมการ
6. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ 1) วางแผนการดำเนินงานวิชาการกำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น 2) จัดทำคู่มือบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 5) ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคลเพื่อปรับปรุงแก้ไข 6) ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติของครูและการบริหารหลักสูตร 7) รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา โดยการทำเอกสารเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลการเรียน สร้างระเบียบการวัดผล และประเมินผลทางการศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษา โดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น แนวทางการจัดซื้อหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพปีการศึกษา 2554

หนังสือเรียน นโยบายเรียนฟรี เรียนดี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ปีการศึกษา 2554 กำหนดให้แจกหนังสือเรียนแก่นักเรียนทุกคนโดยไม่เรียกคืน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะโอนเงินงบประมาณค่าหนังสือเรียน ซึ่งเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของสถานศึกษา และให้สถานศึกษาจัดซื้อหนังสือเรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การคัดเลือกหนังสือครูผู้สอนเป็นผู้เลือกหนังสือ เสนอให้คณะกรรมการวิชาการ และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน) โดยพิจารณาคัดเลือกหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและมีเนื้อหาสาระตรงตามความต้องการของครูผู้สอน ซึ่งสามารถเลือกได้จากทุกสำนักพิมพ์ตามบัญชี กำหนดสื่อการเรียนรู้สำหรับเลือกใช้ในสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 เพื่อจัดซื้อทดแทน ให้สถานศึกษาคัดเลือกรายการเดิมที่จัดซื้อไว้ในปีการศึกษา 2553 เพื่อทดแทนหนังสือเรียนที่ชำรุด เว้นแต่หนังสือดังกล่าวสำนักพิมพ์ ไม่มีแผนการผลิตเพิ่ม สถานศึกษา สามารถเปลี่ยนรายการได้

2. การใช้หนังสือ

(1) หนังสือเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้สถานศึกษาจัดซื้อทดแทนชุดเดิมที่ชำรุดดังนี้

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 (ใน 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่รวมกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดซื้อทดแทนชุดเดิมที่ชำรุดตามความจำเป็นเฉลี่ยรวมไม่เกิน 30% ของจำนวนนักเรียน

- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สถานศึกษาจัดซื้อ 100% ของจำนวนนักเรียน

(2) หนังสือเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สถานศึกษาจัดซื้อดังนี้

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3, 5 และ 6 เฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดซื้อทดแทนชุดเดิมที่ชำรุดตามความจำเป็นเฉลี่ยรวมไม่เกิน 30% ของจำนวนนักเรียน

- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดซื้อ 100% ของจำนวนนักเรียน

(3) หนังสือแบบฝึกหัดให้สถานศึกษาจัดซื้อเฉพาะที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด (รายละเอียดตามข้อ 2.2) โดยจัดซื้อ 100% ของจำนวนนักเรียน

(4) งบประมาณในการจัดซื้อหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดสามารถถัวระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้นเรียนได้

(5) เมื่อดำเนินการจัดซื้อหนังสือเรียนเรียบร้อยแล้วให้สถานศึกษาลงบัญชีพัสดุหนังสือเรียนเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ

(6) ให้สถานศึกษาแจกหนังสือเรียนทั้งที่จัดซื้อใหม่ และหนังสือเดิมให้นักเรียนทุกคน โดยไม่เรียกคืนทุกชั้น จัดหนังสือเรียนให้นักเรียนทุกคน และให้นักเรียนตระหนักและใช้หนังสือให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

(7) งบประมาณที่เหลือจากการจัดซื้อหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน/รายวิชาพื้นฐานให้นักเรียนทุกคน แล้วสามารถนำไปจัดซื้อหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้ เพิ่มเติม/

รายวิชาเพิ่มเติม/จัดทำสำเนาเอกสารประกอบการเรียนการสอน เช่น ใบงาน เป็นต้น หรือนำไปใช้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้โดยผ่านความเห็นชอบร่วมกันของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน พิจารณาหนังสือแบบเรียนตามเกณฑ์ แบบเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา และทันสมัย พิจารณาเนื้อหา ภาษา ที่ใช้ของหนังสือแบบเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชาและทันสมัย พิจารณาเนื้อหาไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติ และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีพิจารณา ความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนาบุคลากร นิเทศ ติดตามและประเมินผลในเรื่องการจัดการและพัฒนา สื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนว่า เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียน การสอนและการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครู ผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนและ การพัฒนางานด้านวิชาการ
3. จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางาน ด้านวิชาการ
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากแนวปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังกล่าวผู้บริหารจะต้อง สำนวณความต้องการของครูในการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน การสอน จัดหาวัสดุ

ประกอบหลักสูตรและสื่อ การเรียนการสอนมาบริการอำนวยความสะดวกแก่ครู ส่งเสริมให้ครูได้มีการคิดค้นและผลิตวัสดุสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และควบคุมกำกับ ให้ครูได้ใช้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ในการเรียนการสอน โดยทั่วไปจะมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ผู้สอน ผู้เรียน และสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ใช้กันมาก คือ ภาษาพูดและภาษาเขียน ต่อมาได้มีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ ในปัจจุบันจะพบว่า มีสื่อการเรียนการสอนมากมายหลายชนิด เพราะถือว่า สื่อการเรียนการสอน คือ มือที่สามของครู ช่วยให้ครูสอนได้สนุกและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น บทบาทของสื่อการเรียนการสอนในบทเรียน ก็คือ เป็นตัวกลาง ตัวช่วยในการให้ข้อมูลความรู้ หรือสิ่งบอกกล่าวแก่ผู้เรียน แต่การใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผลนั้นต้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียน อีกทั้งยังต้องใช้อย่างประหยัด และคุ้มค่าอีกด้วย สื่อการเรียนการสอน มีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณลักษณะต้องใช้อย่างประหยัด และคุ้มค่าอีกด้วย สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณลักษณะเฉพาะในตัวของมันเอง ดังนั้น ผู้ที่รับผิดชอบ ซึ่งรวมทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องของการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม สื่อบางประเภทมีราคาแพง อาจจะหาวิธีการสร้าง และดัดแปลงทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสื่อ เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอน รวมทั้งต้องเรียนรู้การเก็บรักษาสื่อต่าง ๆ เป็นอย่างดีด้วย ผู้บริหารก็เช่นเดียวกัน จะต้องมีความรู้เรื่องสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอน รวมทั้งจัดหา สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในเรื่องสื่อการเรียนการสอน โดยจะเน้นในเรื่องหาสาระที่จำเป็น สำหรับผู้บริหาร และครูผู้สอนเกี่ยวกับเรื่องสื่อการเรียนการสอน โดยเน้นในเรื่องความหมาย ประเภท ของสื่อ ประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การผลิตสื่อการเรียนการสอน การเก็บรักษา การบริหารสื่อการเรียนการสอน บทบาทผู้บริหารโรงเรียนกับสื่อการเรียนการสอน

อำภา บุญช่วย (2540) สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ที่ ครูผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

1. ทำให้สิ่งที่เข้าใจยาก ให้เข้าใจง่ายขึ้น
2. เป็นการสร้างแรงจูงใจ และเร้าความสนใจ
3. ช่วยเสริมสร้างความคิด และการแก้ปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียน
4. สามารถเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับเวลา ระยะทาง และขนาดได้ เช่น
 - 4.1 ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวนั้นเร็ว ดูช้าลง เพื่อศึกษาได้
 - 4.2 ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวนั้นช้า ดูเร็วขึ้น เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลง
 - 4.3 สามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาศึกษาได้
 - 4.4 สามารถย่อสิ่งใหญ่ให้เล็กลง เพื่อให้สะดวกแก่การศึกษา

4.5 ขยายสิ่งเล็กให้ใหญ่ขึ้น

4.6 ทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้น

4.7 สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาได้

กระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะต่างไปจากหลักสูตรที่ผ่านมาที่สถานศึกษา จะต้องจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเอง บทบาทในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตาม หลักสูตรของสถานศึกษาจึงเป็นภารกิจที่ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องดำเนินการ เพราะสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม หรือมีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดคงมีอาจจะสนองผลการเรียนรู้รายปี/ รายภาคตามหลักสูตรกลุ่มสาระต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วน การผลิตและพัฒนา สื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้รายปี/รายภาค อาจดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การผลิต/จัดทำสื่อการเรียนรู้ชิ้นใหม่
2. การจัดแปลง/ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำ/สร้างไว้แล้ว

สรุปได้ว่า การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษามีการวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน อีกทั้งยังมีการสนับสนุนให้มีการจัดหาสื่อ เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน พร้อมทั้งประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนา มีการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นอย่างสม่ำเสมอ มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการทั้ง 17 ด้าน ประกอบด้วย การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการ พัฒนาระบบการศึกษากับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา แสดงให้เห็นว่าการบริหารวิชาการมีความสำคัญมาก ในการบริหารจัดการ เพื่อจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ เป็นหน่วยงาน 1 ใน 42 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2553 โดยเป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา และให้การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เท่าเทียมกัน สถานที่ตั้ง ถนนถีนานนท์ ตำบลโพหนอง อำเภอเมืองภาพลันธุ์ จังหวัดภาพลันธุ์ 46000

1. การติดต่อสื่อสาร

โทรศัพท์ : 0-4381-0543 โทรสาร : 0-4381-0620 E-mail :
admin@sesao24.go.th เว็บไซต์ <https://www.sesao24.go.th/>

2. ส่วนราชการการบริหารจัดการการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมทั้งจังหวัดภาพลันธุ์ รวมพื้นที่ทั้งหมด 6,946,746 ตารางกิโลเมตร 18 อำเภอ ประกอบด้วย 1. อำเภอเมืองภาพลันธุ์ 2. อำเภอคำม่วง 3. อำเภอนามน 4. อำเภอท่าคันโท 5. อำเภอกมลาไสย 6. อำเภอหนองกุงศรี 7. อำเภอร่องคำ 8. อำเภอสมเด็จ 9. อำเภอกุฉินารายณ์ 10. อำเภอห้วยผึ้ง 11. อำเภอเขาวง 12. อำเภอสามชัย 13. อำเภอขามเฒ่า 14. อำเภอดอนจาน 15. อำเภอห้วยเม็ก 16. อำเภอนาคู 17. อำเภอเสถียร 18. อำเภอฆ้องชัย มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 55 โรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 13 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 36 โรงเรียน

3. ทิศทางการพัฒนา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในโดยใช้เทคนิค SWOT (SWOT Analysis) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นยุทธศาสตร์ จุดเน้นมาตรการและตัวชี้วัดความสำเร็จ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

3.1 วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ “องค์กรคุณภาพ
บนพื้นฐานความเป็นไทย”

3.2 พันธกิจ

- 3.2.1 จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3.2.2 ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21
- 3.2.3 สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- 3.2.4 ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ
- 3.2.5 จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)
- 3.2.6 ส่งเสริมและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนา มุ่งสู่ Thailand 4.0
- 3.2.7 ให้บริการรวดเร็ว ทันใจ ฉับไว มีประสิทธิภาพ
- ### 3.3 เป้าหมาย
- 3.3.1 ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น ซื่อสัตย์ สุจริต มัธยัสถ์ อุดมอม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม
- 3.3.2 ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ภาษาและอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ
- 3.3.3 ผู้เรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้ มีทักษะ มีสมรรถนะตามหลักสูตร และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นพลเมืองพลโลกที่ดี (Global Citizen) พร้อมก้าวสู่สากล นำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 3.3.4 ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ) กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ
- 3.3.5 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ

3.3.6 สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และสถานศึกษา มีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มี ประสิทธิภาพ และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้งานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการ ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

3.3.8 มีระบบบริการที่รวดเร็ว โปร่งใส ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ

4. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา พ.ศ. 2546 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการ ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และ หน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่ การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา
6. ประสานการระดับทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

12. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. กลุ่มอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ปฏิบัติงานสารบรรณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการ
- ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และยานพาหนะ
- จัดระบบบริหารงาน การควบคุมภายใน และพัฒนาองค์กร
- ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจการ ผลงาน และบริการข้อมูลข่าวสาร
- ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษา
- ดำเนินการเลือกตั้งและสรรหากรรมการและอนุกรรมการ
- ประสาน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่

มิใช่งานของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มนโยบายและแผน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
- วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณ

- ตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผน

- ดำเนินการวิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม เลิก และโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ศึกษา วิเคราะห์ ดำเนินการ และส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกล

- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและ

การจัดการศึกษา

- ดำเนินการวิเคราะห์ และปฏิบัติงานระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

และการสื่อสาร

- ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินงานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

หรือที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารการเงิน

- ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานบัญชี

- ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานพัสดุ

- ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารสินทรัพย์

- ให้คำปรึกษาสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารการเงิน งานบัญชี งานพัสดุ และงานบริหารสินทรัพย์

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

หรือที่ได้รับมอบหมาย

5. กลุ่มบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- วางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

- ส่งเสริม สนับสนุน การมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ

- วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง ย้าย โอน

และการลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

- ศึกษา วิเคราะห์ และดำ เนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนเงินเดือน การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับบำเหน็จความชอบและทะเบียนประวัติ
 - จัดทำข้อมูลระบบจ่ายตรงเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
 - ปฏิบัติการบริการและอำนวยความสะดวกในเรื่องการออกหนังสือรับรองต่าง ๆ การออกบัตรประจำตัว และการขออนุญาตต่าง ๆ
 - ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลเพื่อดำเนินงานวินัย อุทธรณ์ ร้องทุกข์ และการดำเนินคดีของรัฐ
 - ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย
6. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
- ดำเนินงานฝึกอบรมการพัฒนาก่อนแต่งตั้ง
 - ดำเนินงานฝึกอบรมพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงาน
 - ดำเนินงานพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ
 - ปฏิบัติงานส่งเสริม สนับสนุน และยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - ดำเนินการเกี่ยวกับการลาศึกษาต่อ ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยภายในประเทศ หรือต่างประเทศ
 - ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเสริมสร้างระบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
7. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
- ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ
 - ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - วิจัย พัฒนา ส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการศึกษา
 - วิจัย พัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งประเมิน ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

- นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การนิเทศทางการศึกษา
- ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา
- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

8. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ศึกษา วิเคราะห์ ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินงานเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา
- ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมข้อมูลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น
- ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ
- ส่งเสริมงานการแนะแนว สุขภาพ อนามัย กีฬา และนันทนาการ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารีผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร ประชาธิปไตย วินัยนักเรียน การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และงานกิจการนักเรียนอื่น
- ส่งเสริม สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- ประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด และส่งเสริมป้องกันแก้ไขและคุ้มครองความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์
- ประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม
- ส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ประสานและส่งเสริมสถานศึกษาให้มีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

9. กลุ่มกฎหมายและคดี มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการมีวินัยและรักษาวินัย
- ดำเนินการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน
- ดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยและการตรวจพิจารณาวินัย
- ดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์

- ดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์
- ดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
- ดำเนินการเกี่ยวกับงานคดีปกครอง คดีแพ่ง คดีอาญา และคดีอื่น ๆ ของรัฐ
- ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำข้อมูลและติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนางานกฎหมายและงานคดีของรัฐ

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

10. หน่วยตรวจสอบภายใน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ดำเนินงานเกี่ยวกับงานตรวจสอบการเงิน การบัญชี และตรวจสอบระบบการดูแลทรัพย์สิน
- ดำเนินงานเกี่ยวกับงานตรวจสอบการดำเนินงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับผลผลิตหรือเป้าหมายที่กำหนด
- ดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินการบริหารความเสี่ยง
- ดำเนินการอื่นเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในตามที่กฎหมายกำหนด
- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มงคล อินทรโชติ (2552) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามคุณลักษณะความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน และเงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขความรู้ บริหารงาน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูต่อระดับความสำเร็จ อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหา อุปสรรค คือ ผู้บริหารเห็นว่าการทำงาน บางงานเป็นเรื่องของครูบางกลุ่มไม่ใช่เรื่องของครูทั้งโรงเรียน ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหาร

ควรให้ความสำคัญกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ดาจวรรณ วงศ์นิคม (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิทยาลัยการอาชีพฝาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า สภาการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษา และด้านวัดและประเมินผลการศึกษา ตามลำดับ สำหรับแนวทางในการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงวิทยาลัยการอาชีพฝาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล คือ มีการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้

เปรมฤทัย พงษ์พันธ์ (2556) วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาใช้แบบบูรณาการไปในกระบวนการบริหารสถานศึกษา 3 ขั้นตอน คือ กำหนด นโยบาย การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและขับเคลื่อนแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาผ่านโครงสร้างการบริหาร 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานงบประมาณและงานบริหาร บุคลากรการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการจัดทำหลักสูตรและจัดกิจกรรมเรียนรู้ 2 ลักษณะ คือ จัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็นกิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมนักเรียน โดยบูรณาการในกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ และกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้คือ การบริหารสถานศึกษาแบบอย่างให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องมีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจและความมุ่งมั่นในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของนักเรียน

พิสิฐ รักพรม (2556) วิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารของโรงเรียนกัณฑ์รักษ์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัย พบว่า การจัดการศึกษาภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านวิชาการ

โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านบริหารทรัพยากรโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านพัฒนากิจการนักเรียนโดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านแผนงานและความร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความพอประมาณโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความมีเหตุผล โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ปรียา อนุโต, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และรอยพิมพ์ ใจเพชรกุล (2557) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการ ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และพบว่า ด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล ส่วนด้านการบริหารทั่วไปมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ทรงศักดิ์ โฉมเฉลา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาและด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ทองดี พิมพ์พิศา (2558) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากและการบริหารสถานศึกษากำลังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประเภทโรงเรียนและขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เชาวเรศ ใจทัต (2559) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมุกดาหาร ผลการวิจัย สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา ด้านการจัด การเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 บูรณาการจัดการเรียนการสอน โดยจัดการเรียนการสอนครบ ทั้ง 6 องค์ประกอบ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

ศรีสุภางค์ รื่นเรือง (2559) วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ และผู้บริหาร/ครูที่อยู่ใน สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โดยภาพรวม วิชาการ งบประมาณ งานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไปที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จักริมนต์ ประสิทธิ์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและแนวทาง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอขลุง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา อำเภอขลุง จำนวน 73 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอขลุง โดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอขลุง จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา อำเภอขลุง 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ควรจัดอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรจัดอบรมครูเรื่องเทคนิคการสอน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม 3) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ควรส่งเสริม สนับสนุนและจัดหาอุปกรณ์ให้ครูได้ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดผลและ ประเมินผลการศึกษาควรร่วมกันวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้

จิราพร ผุยผง (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านหน่วยการเรียนรู้มี 7 ตัวชี้วัด ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้มี 9 ตัวชี้วัด ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 10 ตัวชี้วัด ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรม มี 7 ตัวชี้วัด ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จุฑามาส พัฒนศิริ (2560) ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ในจังหวัดนครสวรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า การดำเนินงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามี ($\bar{X} = 4.18$) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.16$) และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนต่ำสุด ได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.03$)

สุรพงศ์ มงคลสุคนธ์รักษ์ (2560) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยรวมพบว่า มีสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อัทพร อูระงาม (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และ 3) พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีกลุ่มตัวอย่าง 105 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีองค์ประกอบ จำนวน 7 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรศึกษา จำนวน 4 ตัวชี้วัด 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ จำนวน 4 ตัวชี้วัด 3) ด้านการวัดผลและ

ประเมินผล จำนวน 2 ตัวชี้วัด 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัด 5) ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัด 6) ด้านการแนะแนวการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัด และ 7) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัด 2. ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ มีสภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักเขตพื้นที่ศึกษาการศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 3 จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนว และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีผลการประเมิน แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ของ แนวทางอยู่ในระดับมาก

อภิเชษฐ์ บุญพะยอม (2560) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและหาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 42 คน ครู 212 คน รวม 254 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพบริหารงาน วิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ประกอบด้วย ขอบข่ายงานวิชาการ 6 งาน ดังนี้ 1) งานพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) งานวัดและประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) งานนิเทศการศึกษา 6) งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ธนาเศรษฐ์ เพ็ชรกลาง (2561) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 3 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการ 2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และครู จำนวน 254 คน รวมทั้งสิ้น 269 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยครู ปัจจัยผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยงบประมาณ และปัจจัยอาคารสถานที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการเท่ากับ .808

พิชามญชุ์ แซ่จัน (2561) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมโรงเรียนมีการปฏิบัติระดับมากในด้านการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านผลลัพธ์ และความสำเร็จและด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

พินิจ เครือเหลา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาและด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

วรัญญาภัทร์ วรัญญูวัฒนชัย (2561) วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี (สหวิทยาเขตวงพระจันทร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลพบุรี (สหวิทยาเขตวงพระจันทร์) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลพบุรี (สหวิทยาเขตวงพระจันทร์) โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำความรู้และใช้คุณธรรมในการวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือของภาคีเครือข่าย

อรรรรณ ป้อมดำ (2561) วิจัยการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการพัฒนาเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำและบริหารจัดการศึกษาในทุกมิติ มอบหมายให้คณะครูนำมาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติงาน แนวปฏิบัติมี

5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรม
ในโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขั้นที่ 4 การเปลี่ยนแปลงบริบท ขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่าย

บุญชนะ บุญโตนด (2562) วิจารณ์การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า มีปัญหาในระดับน้อยทุกด้าน โดยระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่
ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ
สถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ

มัลลิกา สีดาเดช (2562) ได้ทำการวิจัยประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาพอเพียง
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา
มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ในการ
ทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ชนิสรา ชูมวงศ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มี
ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น
ของการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 2) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 105 คน และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 105 คน รวม 210 คน
ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของกาบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นของแนวทางเรียงลำดับจากมากไปน้อย
ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการแนะแนวการศึกษา
ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2. แนวทาง
การดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ 32 แนวทาง และมีผลการประเมิน
ความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 การวิจัยครั้งนี้
มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาแนวทาง

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 123 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ การวัดผลและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน การวางแผนงานวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร 2. การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีผลการประเมินความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

พัทธนันท์ เมตตา (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่า มีการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่า มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ 37 แนวทาง

ศุทธิณี แก้วรัยยศ (2564) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี จำนวน 292 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ตามลำดับ ทั้งยังมีผลการเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญอย่างเหมาะสมและสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้

จรีพร โชติพิบูลย์ทรัพย์, กรรณิการ์ สุขสม และศรัญภร ศิลปะประเสริฐ (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาการจัดการจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 ผลการวิเคราะห์ระดับของการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 พบว่า มีระดับของการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.6527$) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ พบว่าการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, $SD = 0.4258$), การบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.7449$) การบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, $SD = 0.6112$) และการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.8287$)

งานวิจัยต่างประเทศ

Grossman (2009) ได้ศึกษาวิจัย แนวทางการบริหารงานวิชาการที่เป็นเลิศเพื่อศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการที่เป็นเลิศของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนางาน วิชาการของโรงเรียนให้มีแนวทางการดำเนินงานที่ดีต้องดำเนินการโดยการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ นโยบายของรัฐต้องแน่นอน การปรับปรุงวิธีการสอนของครู สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลเน้นให้ครู โดยนำวิธีการที่ดีที่สุดมาใช้จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตลอดจนการสนับสนุน งบประมาณ และทรัพยากรให้ในการพัฒนาครู จะทำให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการนิเทศการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการ วางแผน ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล

Bottery (2012) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำกับความสัมพันธ์ของความพอเพียง และความยั่งยืนของการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดเรื่องความพอเพียงไม่เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการจัดการศึกษา แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงของภาวะผู้นำ แนวคิดเรื่องความพอเพียงยังไม่ได้ ถูกป้อนเข้าในกระบวนการการศึกษาอย่างแท้จริง แนวคิดของความพอเพียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีผลกระทบทั้งในเชิงของการเปรียบเทียบและการปฏิบัติสำหรับองค์กรทางการศึกษาและผู้นำองค์กร ความพอเพียงมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น สามารถหยุดการนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะตามมาทั้งที่เกิด จากค่านิยมของสังคมหรืออื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

Klein (2012) ได้ศึกษา สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศอังกฤษ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศอังกฤษ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 200 คน ปี ค.ศ. 2012 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่ม ง่าย ๆ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการหาค่าสหสัมพันธ์แบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการที่พบบ่อยส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านความโปร่งใสของผู้บริหารที่ไม่สามารถตรวจสอบจากบุคคลภายนอกได้ และความขัดแย้งของบุคลากรในโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนทั้งสิ้น

Heinrichs (2013) ได้ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) เพื่อเป็นแนวทางใหม่ในการส่งเสริมความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากในอดีตระบบเศรษฐกิจและสังคมส่วนใหญ่เป็นระบบทุนนิยมที่มีการแข่งขันสูง และมีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ทำให้ปัจจุบันในหลาย ๆ ประเทศพยายามที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคมเป็นพื้นฐาน จึงมีการเสนอแนวทางหนึ่งขึ้นมา คือ เรื่องเศรษฐกิจแบ่งปัน ซึ่งเศรษฐกิจแบ่งปัน หมายถึง ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปิดใช้งานการเข้าถึงสินค้า บริการและข้อมูลร่วมกัน โดยการกระจายการแบ่งปันและการใช้ซ้ำของในสินค้า บริการและสถานที่ตั้งทั่วไป โดยผู้ที่แบ่งปันสินค้าหรือบริการจะได้รับค่าตอบแทน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการที่จะแบ่งปันทรัพยากรและเศรษฐกิจแบ่งปันนี้สามารถช่วยลดการใช้ทรัพยากรได้อย่างชัดเจน โดยจุดแข็งของแนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปัน คือ การรวบรวมความรู้เชิงประจักษ์ในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งได้รับการวิจัยและทดลองในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา จากจะเห็นได้จากมีการเพิ่มรูปแบบการแบ่งปัน การใช้ทรัพยากรในประเทศต่าง ๆ เช่น การแชร์รถยนต์ จักรยาน อาหาร ห้องพัก และอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยในหลายประเทศทั่วโลก ตัวอย่างเช่นโครงการ Seoul, a Sharing City ที่ประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งมีการปรับปรุงประโยชน์ของทรัพยากรที่ไม่ได้ใช้งาน เช่น ถนนลานจอดรถโรงเรียนและห้องสมุด เพื่อเปลี่ยนเป็นพื้นที่ทำงานร่วมกัน พื้นที่ใช้ร่วมกัน เป็นต้น หรือ 15 รัฐใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ มีการส่งเสริมโครงการการแบ่งปันเมือง ซึ่งแสดงถึงแนวทางนโยบายที่ครอบคลุมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ แบ่งปันและการขยายตัวของเมือง โดยสรุปจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจแบ่งปันมีแนวโน้มที่จะขยายและเกิดขึ้นในอีกหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกและมีแนวโน้มที่จะสามารถช่วยทำให้เกิดเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนได้ในอนาคต

McCathy (2013) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมในรัฐนิวเจอร์ซีย์ จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับกลุ่มครู เกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ เรื่องการสังเกตการสอน การวัดผลและประเมินผล การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านวิชาการ และ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจของคณะกรรมการ ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มากกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ

Seubsman, Kally และ Sleigh (2013) ได้ศึกษาเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวบ้านในพื้นที่ชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยศึกษาจากการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ตัวแทนครอบครัวและผู้แทนชุมชนจากหมู่บ้านที่ได้รับการอบรมและพัฒนาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดหนองคาย ขอนแก่นและศรีสะเกษ จำนวน 771 ครัวเรือน โดยครัวเรือนที่เข้าร่วมในการศึกษาทั้งหมดทุกครัวเรือนตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจ สุ่มเลือกกลุ่มย่อย 250 คน เพื่อตอบคำถามด้านความพอเพียงทางสังคม โดยผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านร้อยละ 73 มีความพึงพอใจในชีวิต มีรายได้ในครอบครัวที่เพียงพอและมีความพอใจในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การทำไร่นาสวนผสมและมีผลผลิตที่เพียงพอ มีความพอใจในการสร้างชุมชนการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน แต่ชาวบ้านมากกว่าร้อยละ 90 ยังคงมีความต้องการที่จะให้บุตรหลานของพวกเขาได้เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการเกษตรอย่างเดียวยังไม่สามารถให้อาณาคนที่ยั่งยืนสำหรับบุตรหลานในรุ่นต่อ ๆ ไปได้

Shone (2014) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาและบทบาทของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับนานาชาติ จากการประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านตัวอย่างของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและติมอร์-เลสเต โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลระดับชาติจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการสังเกตโดยตรงในศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรสวนสนสวนสร้อย (กม. 22) แขวงเวียงจันทน์ ศูนย์พัฒนาและบริการการเกษตรสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขตและหมู่บ้านนาแสนคำแวงอุดมไซ ประเทศลาว หมู่บ้านตัวอย่าง และศูนย์ฝึกอบรมเฮราจังหวัดดีลี ประเทศติมอร์-เลสเต โดยผลการศึกษาพบว่า เศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับจากทั่วโลกจากสหประชาชาติ (United Nations) และมีบทบาทสำคัญต่อสภาพแวดล้อมการพัฒนา ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากแนวคิด และขั้นตอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกเลือกให้อยู่ในวาระการพัฒนาระดับโลกของสหประชาชาติวาระ UN Post2015 และแนวคิดและขั้นตอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังถูกประยุกต์ใช้ในการพัฒนาในหมู่บ้านและศูนย์ฝึกอบรมในประเทศลาวและติมอร์-เลสเต โดยที่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางวิธีการและการจำลองในระดับท้องถิ่นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในหมู่บ้าน โดยพบว่า เศรษฐกิจในหมู่บ้านมีการเติบโตเพิ่มขึ้น ประชากรในหมู่บ้านสามารถช่วยเหลือตนเองได้และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทรัพยากรมีใช้อย่างเพียงพอและทั่วถึง

Drechsler (2016) ได้ศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาว่า รัฐประศาสนศาสตร์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร และพิจารณาว่า รัฐประศาสนศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียงจะสอดคล้องกับรัฐประศาสนศาสตร์กระบวนทัศน์ใดของ

ตะวันตกปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า นโยบายรัฐประศาสนศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทยที่มีการยึดหลักพระพุทธศาสนาในการบริหารราชการที่เน้นที่แรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการพลเรือน โดยใช้หลักธรรมในการบริหาร เน้นคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน โดยเจ้าหน้าที่จะจัดทำแผนเศรษฐกิจตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างสมดุล เพื่อให้คนและชุมชนโดยรวมสามารถพึ่งพาตนเองได้และรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม และกระบวนการทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์ตะวันตกปัจจุบัน ที่ใกล้เคียงกับรัฐประศาสนศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง คือ กระบวนทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์แบบ Weberian หรือรัฐ Neo-Weberian เป็นกระบวนทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์ที่มุ่งเน้นแรงจูงใจในการทำงานมากกว่าโครงสร้างการบริหารหรือการดำเนินงาน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงให้เห็นว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและด้านบริหารทั่วไป โดยเฉพาะงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุด หรือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดผลทางปฏิบัติในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาต้องมีความรู้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Research Mix method) มีความมุ่งหมาย เพื่อการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ และเพื่อจัดทำกรพัฒนา แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย วิธีการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

- 1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.3 ตรวจสอบ ประเมินความเหมาะสมของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 1.4 นำขอข่ายการบริหารงานวิชาการที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
- 1.5 ประเมินความเหมาะสมของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
- 1.6 นำไปทดลองใช้ (Try out)
- 1.7 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 96 คน
- 1.8 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์
- 1.9 นำผลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์ ประกอบไปด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 55 คน
ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ	จำนวน 55 คน
รวมทั้งหมด	จำนวน 110 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์ ประกอบไปด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 48 คน
ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ	จำนวน 48คน
รวมทั้งหมด	จำนวน 96 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie และ Morgan และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก จากนั้นกำหนดสัดส่วนของประชากรกับกลุ่มตัวอย่างและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด โดยมีรายละเอียดแสดงดังตาราง

ตาราง 6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดโรงเรียน	ขนาดประชากร (คน)			ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
	ผู้อำนวยการ	ครู	รวม	ผู้อำนวยการ	ครู	รวม
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	3	3	6	2	2	4
โรงเรียนขนาดใหญ่	6	6	12	5	5	10
โรงเรียนขนาดกลาง	8	8	16	7	7	14
โรงเรียนขนาดเล็ก	38	38	76	34	34	68
รวม	55	55	110	48	48	96

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นทวีป มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยใช้ค่าความคิดเห็นดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ และมีสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ และมีสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ และมีสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ และมีสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ และมีสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามศัพท์และปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.2 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า .05 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) จากการบันทึกคะแนนความถูกต้องของเนื้อหาภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษามาแล้ว
- 2) เป็นผู้มีความรู้ด้านการบริหารการศึกษาหรือการวิจัยและประเมินผลการศึกษาหรือการวัดผลการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป
- 3) มีตำแหน่งทางวิชาการในหน่วยงานทางการศึกษาตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

3.1) ดร.ประพันธ์ศักดิ์ ภูศรีฐาน วุฒิการศึกษา (ค.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม ตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุกุลนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นทวีป

3.2) ดร.บรรจง วันทา วุฒิการศึกษา (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม ตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์

3.3) นายวิวัฒน์พงษ์ พัทโท (กศ.ม.) สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวังมนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์

3.4) นางสาววิมลรัตน์ ศิริกุล วุฒิการศึกษา (ศษ.ม.) สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่งครูชำนาญการ วิทยฐานะชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

3.5) นางสาวภัทริกา ทองยา วุฒิการศึกษา (ศษ.ม.) การวัดและประเมินผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3.2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก

1) เมื่อผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง และผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครู ผู้รับผิดชอบงานวิชาการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของ เพียร์สัน โดยดูจากค่าความสัมพันธ์จากคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันตั้งแต่ 0.29 - 0.85 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ตั้งแต่ 0.41 - 0.89

2) ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ไปหาค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.95 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.96

3) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1) ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์

2) วิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยนำค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น (PNI modified)

3.5) สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1) ดัชนีความสอดคล้อง IOC ค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

(IOC : Index of Item) คำนวณค่าได้จาก

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	เป็นดัชนีความสอดคล้อง
	R	เป็นคะแนนระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินในแต่ละข้อ
	n	เป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในแต่ละข้อนั้น

2) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) ดั้งนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551) ดั้งนี้ โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's alpha coefficient; α) ได้มีการพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ดั้งนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	คือ สัมประสิทธิ์แอลฟา
	K	คือ จำนวนข้อคำถาม
	$\sum s_i^2$	คือ ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_t^2	คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค (Cronbach's alpha coefficient ; α) ได้มีการพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)	การแปลความหมายระดับความเที่ยง
มากกว่า .9	ดีมาก
มากกว่า .8	ดี
มากกว่า .7	พอใช้
มากกว่า .6	ค่อนข้างพอใช้
มากกว่า .5	ต่ำ
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ .5	ไม่สามารถรับได้

3) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ I = สภาพที่พึงประสงค์, D = สภาพปัจจุบัน

3.1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.1.1) ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ คือ ผลรวม

X คือ จำนวน

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

พจนานุกรมสถิติ ชีว

3.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{(x-\bar{x})^2}{n}} \text{ หรือ } S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X คือ ข้อมูล (1,2,3,...n)
 n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร

ตอนที่ 1 ศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นมาสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ และศึกษาแนวทางจากสถานศึกษาที่หรือหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้
 - 1.1 ผ่านการประเมินรอบสี่จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีมาก ทุกด้านของการประเมิน
 - 1.2 มีผลการทดสอบสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของนักเรียนอยู่ในระดับสูงกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา
 - 1.3 มีรางวัลโรงเรียนพระราชทาน หรือ
 - 1.4 มีรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS)

ผู้ให้ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practices) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

1. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
2. โรงเรียนมหาไชยพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
3. โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีส่วนประกอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งทางการบริหาร ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสัมภาษณ์และศึกษาขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2. กำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมินจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมประเด็นทุกประเด็น

3. สร้างข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์

4. นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงตามคำแนะนำ

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ เนื้อหานโยบายเฉพาะ ความถูกต้องสำนวนภาษา ความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิคหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง มากกว่า .50 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) และใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งหาค่าดัชนี

ความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.60–1.00

6. ปรับปรุงความถูกต้องสำนวนภาษา ความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อความ ของแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

3.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

3.3 ประสานกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์เพื่อขอนัดหมายวันและเวลา สัมภาษณ์

3.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่นัดหมาย โดยขออนุญาต บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ทุกครั้ง

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึก การสัมภาษณ์มาเรียบเรียง จัดระเบียบข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ
ผู้วิจัยได้แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

1. แหล่งข้อมูล

ผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นและการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) และเอกสารตารางงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ ผลสรุปการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.2.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

2.2.3 นำร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2.4 สรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) โดยวิเคราะห์เนื้อหา

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) มาสรุปหลอมรวมตามประเด็นขององค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1.1 จบการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา

1.2 เป็นอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

1.3 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

1.4 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และบริหารงานสถานศึกษาได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา ระดับภาคหรือระดับชาติ

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย

1. ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน วุฒิการศึกษา (ค.ด.) สาขาการวัดและ การประเมินผล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
2. ดร.จากรุวรรณ รัตนมาลี (ค.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม ตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
3. ดร.อานนท์ นนทวัน วุฒิการศึกษา (ค.ด.) สาขาการบริหารจัดการ การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคุณินารายณ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
4. นายสมเกียรติ คุ้มนายอ วุฒิการศึกษา (กศ.ม.) สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียน คำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
5. นายชินกรณ แก้วรักษา วุฒิการศึกษา (กศ.ม.) สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียน ห้วยเม็กวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ แบบประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ซึ่งเป็น แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยการประเมินความเหมาะสมและ เป็นไปได้

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการประเมินแนวทาง

2.2.2 กำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมินจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

นำมาเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นทุกประเด็น

2.2.3 นำร่างแบบประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.4 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จุดมุ่งหมาย นิยามศัพท์เฉพาะ ความถูกต้องของสำนวนภาษา ความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อความ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิคดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยผู้วิจัยเลือกข้อความที่มีค่าความสอดคล้อง มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) และใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกัน

ซึ่งหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.60–1.00

2.2.5 จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนุญาตราชการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2 ดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการประเมินแนวทาง

3.3 จัดส่งเก็บข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล

4.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ได้รับคืน

4.1.2 บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับ ปานกลาง

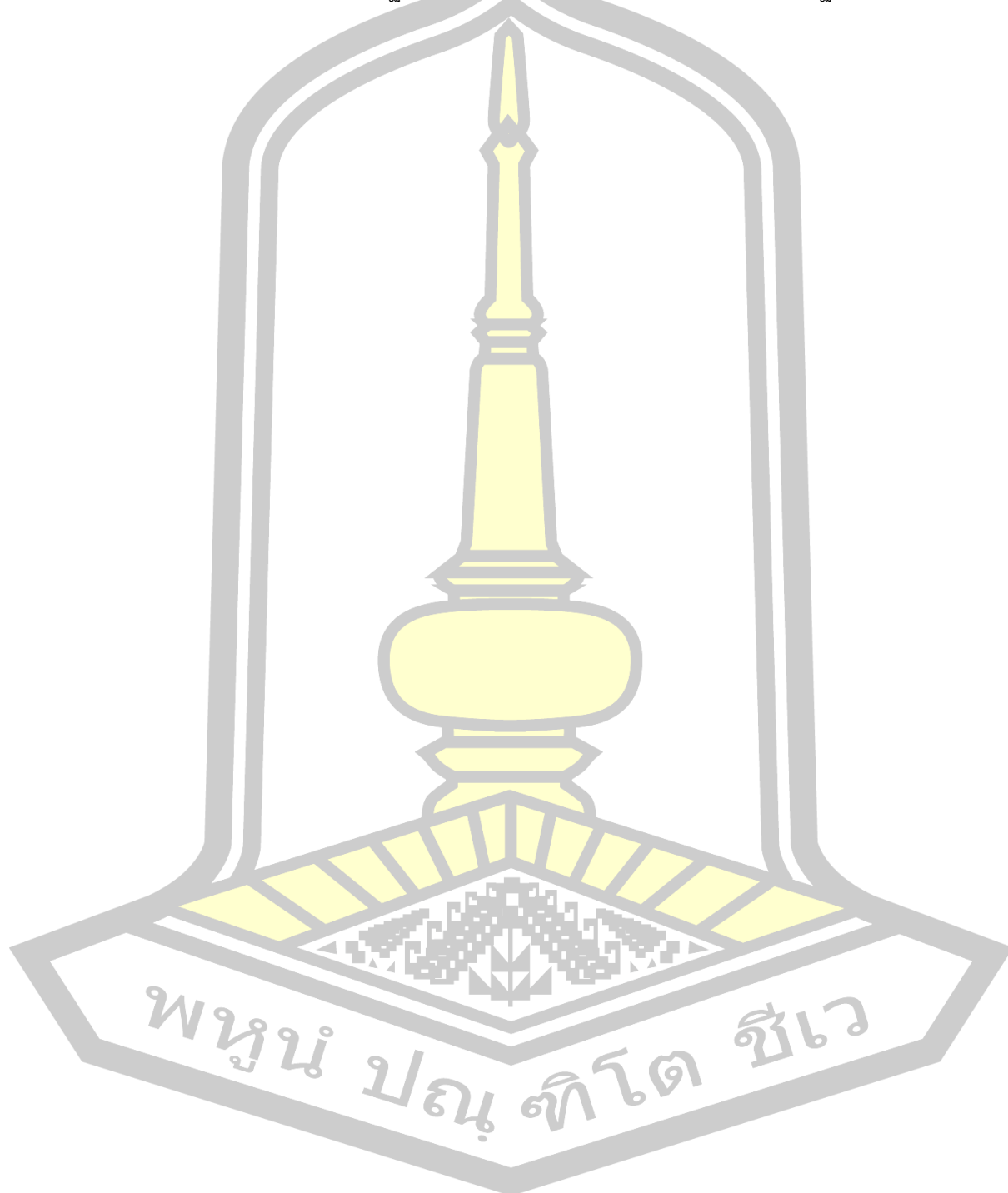
1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัจจะ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
PNI แทน ความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัจจะ

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัจจะ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์

1. ผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 96 คน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีผลการวิเคราะห์จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา ดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	52	54.17
หญิง	44	45.83
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	37	38.54
30 - 40 ปี	25	26.04
41 - 50 ปี	21	21.88
50 ปีขึ้นไป	13	13.54

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	48	50.00
ปริญญาโท	43	44.79
ปริญญาเอก	5	5.21
4. ประสบการณ์การทำงาน		
1-5 ปี	18	18.75
6-10 ปี	21	21.88
11-15 ปี	34	35.42
16 ปีขึ้นไป	23	23.96
5. ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	48	50.00
ครูผู้สอน	48	50.00
6. ขนาดสถานศึกษา		
โรงเรียนขนาดเล็ก	68	70.83
โรงเรียนขนาดกลาง	14	14.58
โรงเรียนขนาดใหญ่	10	10.42
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	4	4.17

จากตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ อายุ 30 - 40 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 26.04 ในส่วนระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 44.79 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ

14.58 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.42 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ตาราง 8 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ โดยรวม

การบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	3.77	1.30	มาก	4.65	2.00	มากที่สุด
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	3.74	0.87	มาก	4.61	0.57	มากที่สุด
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.72	0.85	มาก	4.58	0.59	มากที่สุด
4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน	4.02	0.75	มาก	4.59	0.59	มากที่สุด
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	3.77	0.79	มาก	4.55	0.57	มากที่สุด
รวม	3.75	0.82	มาก	4.60	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นรุ้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.79) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 1.30) ด้านการวางแผนงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.87) และด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.85)

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นรุ้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 2.00) รองลงมาคือด้านการวางแผนงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.59) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.57) ซึ่งจำแนกรายละเอียดในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นรุ้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา	3.61	0.51	มาก	4.66	0.60	มากที่สุด
2. การกำหนดให้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็น นโยบายเป้าหมายมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	3.77	0.79	มาก	4.59	0.64	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. การบูรณาการโดยสอดแทรก ผสมผสานหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่าง ๆ	3.82	0.75	มาก	4.68	0.56	มากที่สุด
4. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และดำเนินการจัดการเรียน การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดมุ่งหมาย	3.88	0.96	มาก	4.79	0.47	มากที่สุด
5. การวางแผนและดำเนินการตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และภูมิสังคมของสถานศึกษา/ชุมชน	3.80	0.88	มาก	4.59	0.57	มากที่สุด
6. การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของ ผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	3.73	0.91	มาก	4.60	0.56	มากที่สุด
รวม	3.77	1.30	มาก	4.65	2.00	มากที่สุด

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพปัจจุบันของ
การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นใต้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 1.30) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ
พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียน
การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.96) รองลงมาคือ
การบูรณาการโดยสอดแทรกผสมผสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.51)

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาหสินธุ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 2.00) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ การบูรณาการโดยสอดแทรกผสมผสานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.56) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การกำหนดให้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็น นโยบาย เป้าหมาย มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.64)

ตาราง 10 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาหสินธุ์ ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ด้านการวางแผนงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น	3.69	0.51	มาก	4.56	0.60	มากที่สุด
2. การวางแผนการทำงานเป็นระบบและชัดเจนเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.67	0.92	มาก	4.53	0.61	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการวางแผนงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เพื่อวางแผนดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ	3.70	0.93	มาก	4.59	0.57	มากที่สุด
4. การเน้นการอบรมแนวทาง ในการจัดการเรียนรู้และ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ครู	3.81	0.96	มาก	4.68	0.47	มากที่สุด
5. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนคำนึงถึงสิ่งที่ ตนเองต้องรับผิดชอบและปฏิบัติตน ให้ถูกต้อง ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	3.76	0.88	มาก	4.65	0.57	มากที่สุด
6. การมอบหมายภาระงานสอนของ ครู โดยการจัดครูเข้าสอนตรงตาม สาขา วิชาหรือประสบการณ์ตนเอง ถนัด เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตาม ความสามารถและเกิดประสิทธิภาพ	3.80	0.91	มาก	4.64	0.56	มากที่สุด
รวม	3.74	0.87	มาก	4.61	0.57	มากที่สุด

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพปัจจุบันของ
การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัชฌิมศึกษาภาคเหนือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$,
S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการ
เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.96) รองลงมาคือ

การมอบหมายภาระงานสอนของครู โดยการจัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชาหรือประสบการณ์ตนเองถนัด เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถและเกิดประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.91) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวางแผนการทำงานเป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.92)

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนคำนึงถึงสิ่งที่ตนเองต้องรับผิดชอบและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การวางแผนการทำงานเป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.61)

ตาราง 11 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคำนึงถึงการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.65	0.83	มาก	4.54	0.61	มากที่สุด
2. การบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด	3.75	1.01	มาก	4.66	0.54	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. การติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น	3.75	0.81	มาก	4.61	0.59	มากที่สุด
4. การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด	3.74	0.83	มาก	4.59	0.61	มากที่สุด
5. การจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ จัดทำฐานการเรียนรู้เพื่อให้สถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.73	0.79	มาก	4.56	0.56	มากที่สุด
6. การพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาค้นคว้า มีแหล่งสืบค้นที่เพียงพอ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียน เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ	3.70	0.79	มาก	4.54	0.62	มากที่สุด
รวม	3.72	0.85	มาก	4.58	0.59	มากที่สุด

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาภาคเหนือ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริม

การจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.81) รองลงมาคือ การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู ช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.01) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงค่านึงถึงการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.83)

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนของนักเรียน เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ การติดต่อประสานงาน สร้างความเข้าใจ การปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาห้องสมุดให้อีกต่อการจัดการศึกษาค้นคว้า มีแหล่งสืบค้นที่เพียงพอ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.62)

ตาราง 12 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การส่งเสริมให้ครูการดำเนินงานการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ การสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.66	0.81	มาก	4.59	0.57	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการวัดผล ประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้การสอน โดย เน้นการประเมินตามสภาพจริงที่เกิด ขึ้นกับผู้เรียนจากกระบวนการเรียนรู้ การปฏิบัติ และผลงาน/ชิ้นงาน	3.76	0.72	มาก	4.56	0.60	มากที่สุด
3. การประเมินยุทธศาสตร์และ ตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการที่ ส่งผลให้บรรลุอุดมการณ์และ เป้าหมายโรงเรียนให้สามารถพัฒนา และส่งเสริมนักเรียนและต่อยอด การศึกษาระดับสูงที่ขึ้น	3.79	0.73	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
4. การเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่ กระทรวงกำหนด	3.81	0.71	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ วัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	3.71	0.78	มาก	4.57	0.61	มากที่สุด
6. การพัฒนานักเรียนให้สำเร็จ การศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน	3.76	0.76	มาก	4.58	0.60	มากที่สุด
รวม	3.75	0.75	มาก	4.59	0.59	มากที่สุด

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงกำหนด ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ การประเมินยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการที่ส่งผลให้บรรลุอุดมการณ์และเป้าหมายโรงเรียน ให้สามารถพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดการศึกษาระดับสูงที่ขึ้น ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ครูการดำเนินงานการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.81)

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงกำหนด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ การประเมินยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการที่ส่งผลให้บรรลุอุดมการณ์และเป้าหมายโรงเรียนให้สามารถพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดการศึกษาระดับสูงที่ขึ้น ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน จากกระบวนการเรียนรู้ การปฏิบัติ และผลงาน/ชิ้นงาน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.60)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 13 สภาพที่ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นใต้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดหาสื่อที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.73	0.79	มาก	4.52	0.56	มากที่สุด
2. การส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิธีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.84	0.71	มาก	4.51	0.58	มากที่สุด
3. ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย	3.71	0.86	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหา ความต้องการใช้สื่อและจัดทำทะเบียน การผลิตสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้	3.80	0.80	มาก	4.57	0.58	มากที่สุด
5. การจัดอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนเลือกใช้ สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ธรรมชาติของ วิชา และกระตุ้นความสนใจของ ผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.80	0.80	มาก	4.56	0.55	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
6. การจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ใน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.76	0.79	มาก	4.53	0.58	มากที่สุด
รวม	3.77	0.79	มาก	4.55	0.57	มากที่สุด

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพปัจจุบันของ
การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิธีการพัฒนาสื่อ
นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหา
ความต้องการใช้สื่อและจัดทำทะเบียน การผลิตสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และข้อการจัดอบรม
เพื่อให้ครูผู้สอนเลือกใช้ สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ธรรมชาติของวิชา และ
กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีค่าเท่ากันคือ ($\bar{X} = 3.80$,
S.D. = 0.80) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัด
กิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.86)

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ เห็นว่า สภาพที่พึงประสงค์ของ
การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด
เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียน
ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.57$,
S.D. = 0.58) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการใช้สื่อ
และจัดทำทะเบียน การผลิตสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.58) และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิธีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.58$)

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

ตาราง 14 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.77	4.65	0.23	1
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	3.74	4.61	0.23	3
3.การจัดการเรียนการสอน	3.72	4.58	0.23	2
4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้	3.75	4.59	0.22	4
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	3.77	4.55	0.21	5

จากตาราง 14 พบว่า ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ เรียงลำดับผลต่างจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยสามารถแจกแจงรายละเอียดได้ตามตาราง 15-19 ดังนี้

ตาราง 15 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาลสินธุ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา	3.61	4.66	0.288	1
2. การกำหนดให้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็น นโยบาย เป้าหมายมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	3.77	4.59	0.217	5
3. การบูรณาการโดยสอดแทรกผสมผสานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.82	4.68	0.226	4
4. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย	3.88	4.79	0.236	2
5. การวางแผนและดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และภูมิสังคมของสถานศึกษา /ชุมชน	3.80	4.59	0.210	6
6. การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.73	4.60	0.234	3

จากตาราง 15 พบว่า ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาลสินธุ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ข้อที่มีความความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา (PNI = 0.288)

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย (PNI = 0.236) การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (PNI = 0.234) และข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือ การวางแผนและดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และภูมิสังคมของสถานศึกษา/ชุมชน (PNI = 0.210)

ตาราง 16 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาสสินธุ์ ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ด้านการวางแผนงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น	3.69	4.56	0.234	3
2. การวางแผนการทำงานเป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	3.67	4.53	0.234	4
3. การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ	3.70	4.59	0.240	2
4. การเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู	3.81	4.79	0.256	1
5. สร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนคำนึงถึงสิ่งที่ตนเองต้องรับผิดชอบและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.76	4.59	0.221	5
6. การมอบหมายภาระงานสอนของครู โดยการจัดการครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชาหรือประสบการณ์ตนเอง ถนัด เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถและเกิดประสิทธิภาพ	3.80	4.60	0.211	6

จากตาราง 16 พบว่า ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ข้อที่มีความความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู (PNI = 0.256) การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ (PNI = 0.240) การกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (PNI = 0.234) และข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือ การมอบหมายภาระงานสอนของครู โดยการจัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชาหรือประสบการณ์ตนเองถนัด เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถและเกิดประสิทธิภาพ (PNI = 0.211)

ตาราง 17 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงค่านึงถึงการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.65	4.54	0.243	2
2. การบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด	3.75	4.66	0.244	1
3. การติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น	3.75	4.61	0.229	3
4. การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด	3.74	4.59	0.227	5

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพที่ พึงประสงค์	PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
5. การจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศจัดทำฐานการเรียนรู้เพื่อให้สถาน ศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.73	4.56	0.222	6
6. การพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาค้นคว้า มีแหล่งสืบค้นที่เพียงพอ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ	3.70	4.54	0.227	4

จากตาราง 17 พบว่า ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด (PNI = 0.244) การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คำนึงถึงการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (PNI = 0.243) การติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น (PNI = 0.229) และข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดคือ การจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศจัดทำฐานการเรียนรู้เพื่อให้สถาน ศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (PNI = 0.222)

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 18 ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การส่งเสริมให้ครูการดำเนินงานการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา ตามแนวหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	3.66	4.59	0.257	1
2. การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผล การเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตาม สภาพจริงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน จากกระบวนการ เรียนรู้ การปฏิบัติ และผลงาน/ชิ้นงาน	3.76	4.56	0.212	5
3. การประเมินยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการ ดำเนินงานวิชาการ ที่ส่งผลให้บรรลุอุดมการณ์ และเป้าหมายโรงเรียนให้สามารถพัฒนาและ ส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดการศึกษาระดับที่ สูงขึ้น	3.79	4.60	0.214	4
4. การเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทาง ที่กระทรวงกำหนด	3.81	4.62	0.212	6
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางใน การวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	3.71	4.57	0.233	2
6. การพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของ โรงเรียน	3.76	4.58	0.217	3

จากตาราง 18 พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ข้อที่มีความความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การส่งเสริมให้ครูการดำเนินงานการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (PNI = 0.257) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (PNI = 0.233) การพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน (PNI = 0.217) และข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ การเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงกำหนด (PNI = 0.212)

ตาราง 19 ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการหาสื่อที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.73	4.52	0.214	2
2. การส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิธีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.84	4.51	0.176	6
3. ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย	3.71	4.62	0.245	1
4. ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการใช้สื่อและจัดทำทะเบียนการผลิตสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้	3.80	4.57	0.204	4

ตาราง 19 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	PNI	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
5. การจัดอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนเลือกใช้ สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ธรรมชาติของวิชา และกระตุ้นความสนใจของ	3.80	4.56	0.200	5
6. การจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	3.76	4.53	0.205	3

จากตาราง 19 พบว่า ความต้องการจำเป็นของของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ข้อที่มีความความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการใช้ สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย (PNI = 0.245) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดหาสื่อ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (PNI = 0.214) การจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (PNI = 0.205) และข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็น น้อยที่สุด คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิธีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (PNI = 0.176)

ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

1.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มี แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ จำนวน 3 แห่ง โดยเรียงลำดับ ความต้องการจำเป็นดังนี้

1.1.1 โรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ สหวิทยาเขต
กาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ปัจจุบันได้เปิดทำการสอนตั้งแต่
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน 420 คน ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...จะต้องมีการสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร
ของสถานศึกษา โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย การดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ให้กับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการออกแบบกิจกรรม
การเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย...”

2) ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงาน
วิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนให้ต่อ
ยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...เน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบ
การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครูผู้สอน พร้อมทั้งการจัดทำปฏิทิน
การปฏิบัติงานเพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ...”

3) การจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการเวลา
จัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...ควรมีการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ
ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงการใช้หลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...”

4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผล การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...ควรมีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง...”

5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการใช้สื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ มีการพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจะจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนต้องการให้เพียงพอกับความต้องการในการใช้...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...ครูมีการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามธรรมชาติของแต่ละวิชา มีการนำสื่อที่ผลิตมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม สื่อที่ครูสร้างขึ้นล้วนแต่ส่งเสริมให้การจัดการเรียนสอนเป็นไปด้วยความน่าสนใจ...”

1.1.2 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ สหวิทยาเขตสมเด็จ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ปัจจุบันได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน 296 คน ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรนั้นยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ โดยให้ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้นำหลักสูตรแกนกลางไปศึกษาแล้วดูว่าส่วนใดต้องพัฒนา จากนั้นจึงนำข้อคิดเห็นของครูมาหลอมรวมกับสภาพความต้องการ สภาพปัญหา จุดเด่นของชุมชน ท้องถิ่นให้เกิดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม และมีการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และฝ่ายวิชาการ จะมีการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในทุก ๆ ปี...”

2) ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...มีการวางแผน และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ให้สามารถส่งเสริมนักเรียนให้สามารถต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น.....”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...ควรให้ครูผู้สอนเข้าร่วมอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ

3) การจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...การบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนของนักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง..”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...ประชุมวางแผนเพื่อสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน...”

4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...การพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษา ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...”

5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...สถานศึกษามีการผลิตสื่อ การใช้สื่อ ส่งเสริมให้ครู ผลิตสื่อนวัตกรรม เลือกใช้สื่อให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ในทุกชั่วโมงเรียน มีการจัดสรรงบประมาณด้านการผลิตสื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของครูในแต่ละภาคเรียน...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ครูแต่ละคน
อย่างเพียงพอต่อความต้องการ ส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน
ความต้องการในการใช้สื่อ และเลือกใช้สื่ออย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับรายวิชาที่สอน รวมถึง
เลือกใช้สื่อตามความสนใจของผู้เรียน...”

1.1.3 โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สหวิทยา
เขตเมืองกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ปัจจุบันได้เปิดทำการสอน
ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน 1,653 คน ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในหลักสูตรของ
สถานศึกษาจัดกิจกรรมสัปดาห์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและดำเนินการจัดการ
เรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในกิจกรรมมากขึ้น...”

2) ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...การจัดประชุมเพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการ
ดำเนินงานวิชาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ส่งเสริมนักเรียนให้ต่อ
ยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น....”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...มีการให้ครูผู้สอนเข้าอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และ
การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจัดทำตารางการปฏิบัติงานที่
ชัดเจน...”

3) การจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย
น่าสนใจ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา จัดบรรยากาศห้องเรียนให้สะอาด สวยงาม มีมุมส่งเสริม
การเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำ และจัดสรร งบประมาณในการตกแต่งห้องเรียนให้
น่าสนใจในทุกภาคเรียน...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ทันสมัยและไปในทิศทางเดียวกันกับหลักสูตรสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในตนเอง โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...”

4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...ครูผู้สอนควรประเมินผลการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งด้านวิชาการ พฤติกรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการนำผลการเรียนรู้ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของนักเรียน จัดประชุมเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการศึกษาในภาคเรียนต่อไป...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...ฝ่ายวิชาการจัดให้มีการประชุมเตรียมความพร้อมในการวัดผล ประเมินผลก่อนถึงช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินการศึกษา เพื่อให้คณะครูเข้าใจกระบวนการวัดผล ประเมินผล ให้ไปในทิศทางเดียวกัน และมีการประชุมหลังการวัดผล ประเมินผล เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดและหาแนวทางแก้ไขต่อไป...”

5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

“...ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แล้วนำความรู้ที่ได้กลับมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของครูผู้สอน...”

ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ

“...ครูมีการใช้สื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมที่นำผู้เรียนออกไปเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่แท้จริง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...”

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

จากผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

และครู จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) และเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.1 สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีการสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

2.1.2 สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3 สถานศึกษามีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย

2.2 ด้านการวางแผนงานวิชาการ

2.2.1 สถานศึกษามีการเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู

2.2.2 สถานศึกษามีการการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

2.2.3 สถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน

2.3.1 ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอน จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ทันสมัย บริหารจัดการเวลาของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด

2.3.2 ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.3 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น

2.4 ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

2.4.1 สถานศึกษามีการปฏิทินการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

2.4.2 สถานศึกษามีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.4.3 สถานศึกษามีการพัฒนาให้นักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน

2.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย

2.5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากร การจัดหาสื่อที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้ของครูผู้สอน

2.5.3 สถานศึกษาการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง 20 สรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีการสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน 2. สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. สถานศึกษามีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษามีการเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู 2. สถานศึกษามีการการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

ตาราง 20 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์
	3. สถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงาน วิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนต่อยอดการศึกษา ในระดับที่สูงขึ้น
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	1. ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอน จัดเนื้อหาสาระ การเรียนรู้ให้ทันสมัย บริหารจัดการเวลาของนักเรียนเกิดประโยชน์ สูงสุด 2. ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดเป็น ทำ เป็น และแก้ปัญหาเป็น การติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนให้มากขึ้น
4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้	1. สถานศึกษามีการปฏิทินการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และ ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้การสอนให้ สอดคล้องกับมาตรฐาน 2. สถานศึกษามีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3. สถานศึกษามีการพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ ตามเป้าหมายของโรงเรียน
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	1. ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย

ตาราง 20 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันจู่
	2. ผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากร การจัดหาสื่อที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงให้เพียงพอ ต่อความต้องการในการใช้ของครูผู้สอน 3. สถานศึกษาการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้
ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันจู่ โดยรวม และรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	4.60	0.51	มากที่สุด	4.53	0.52	มากที่สุด
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.73	0.46	มากที่สุด	4.53	0.64	มากที่สุด
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.73	0.46	มากที่สุด	4.60	0.51	มากที่สุด
4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน	4.80	0.41	มากที่สุด	4.60	0.51	มากที่สุด
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	4.73	0.46	มากที่สุด	4.73	0.46	มากที่สุด
รวม	4.72	0.45	มากที่สุด	4.60	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันจู่ โดยรวม

อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.45) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) ด้านการวางแผนงาน วิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.52) และด้านการวางแผนงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64)

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาโดยมีการสอดแทรกหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน หลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้ง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรม ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนิน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจ ของผู้เรียน ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.60	0.51	มากที่สุด	4.53	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) โดยด้านสถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย และสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.52) เรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ คือ สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษามีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีการ

สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55)

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัณฐาน ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ด้านการวางแผนงานวิชาการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สถานศึกษามีการเน้นการอบรม แนวทางในการจัดการเรียนรู้และ การออกแบบ การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงให้ครู	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีการการจัดทำ ปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อ วางแผนดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
3. สถานศึกษามีการกำหนด ยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการ ดำเนิน งานวิชาการ ตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริม นักเรียนต่อยอดการศึกษาในระดับ ที่สูงขึ้น	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.89	มากที่สุด
รวม	4.73	0.46	มากที่สุด	4.53	0.64	มากที่สุด

จากตาราง 23 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัณฐาน ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) เรียงลำดับ

ความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ คือ สถานศึกษามีการการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และสถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.46) และสถานศึกษามีการเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัณฐาน ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64) เรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ คือ สถานศึกษามีการเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) สถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.89) และสถานศึกษามีการการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55)

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัณฐาน ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอน จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ทันสมัย บริหารจัดการเวลาของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2. ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 24 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รวมถึงการติดต่อประสานงาน สร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
รวม	4.73	0.46	มากที่สุด	4.60	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 24 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) เรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รวมถึงการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) และครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอน จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ทันสมัย บริหารจัดการเวลาของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) เรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอน จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ทันสมัย บริหารจัดการเวลาของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

รวมถึงการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55)

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัจธรรม ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สถานศึกษามีการปฏิทินการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีการการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีการพัฒนาให้นักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.80	0.41	มากที่สุด	4.60	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 25 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัจธรรม ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) โดยทุกด้านคือ สถานศึกษามีการปฏิทินการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน สถานศึกษามีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทาง

ในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษามีการพัฒนาให้นักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) โดยทุกด้านคือ สถานศึกษามีการปฏิทินการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน สถานศึกษามีการการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษามีการพัฒนาให้นักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสกลนคร ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากรการจัดการสื่อที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้ของครูผู้สอน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 26 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. สถานศึกษาการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม	4.73	0.46	มากที่สุด	4.73	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 26 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) เรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย และด้านผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากรจัดหาสื่อที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้ของครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) และสถานศึกษาการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) เรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากร การจัดหาสื่อที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้ของครูผู้สอน และสถานศึกษาการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) และผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผล อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ
2. เพื่อจัดทำแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

สรุปผล

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.82) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.79) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 1.30) ด้านการวางแผนงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.87) และด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.85)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 2.00) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.59) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.57)

1.2 ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนา คือ 1. สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีการสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน 2. สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. สถานศึกษามีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย

2.2 ด้านการวางแผนงานวิชาการ

แนวทางการพัฒนา คือ 1. สถานศึกษามีการเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู 2. สถานศึกษามีการการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ 3. สถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนา คือ 1. ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอน จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ทันสมัย บริหารจัดการเวลาของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด 2. ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น

2.4 ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

แนวทางการพัฒนา คือ 1. สถานศึกษามีการปฏิทินการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 2. สถานศึกษามีการการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3. สถานศึกษามีการพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน

2.5 ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

แนวทางการพัฒนา คือ 1. ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย 2. ผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากร การจัดหาสื่อที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้ของครูผู้สอน 3. สถานศึกษาการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

1.1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการมีการดำเนินงาน

วิชาการของสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย และมีการบูรณาการโดยสอดแทรกผสมผสานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้านการวางแผนงานวิชาการ สถานศึกษาเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ครูมีการมอบหมายภาระงานสอนของครู โดยการจัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชาหรือประสบการณ์ตนเองถนัด เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถและเกิดประสิทธิภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอน คณะผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ มีการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจ การปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เนื่องจากสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการเรียนรู้การลงมือปฏิบัติและผลงานผู้เรียน มีการประเมินยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายโรงเรียนให้สามารถพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดการศึกษาระดับสูงที่ขึ้น และมีการติดตามตรวจสอบการประเมินผลอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เนื่องจากส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิธีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการใช้สื่อ การผลิตสื่อ และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และจัดอบรมให้ครูผู้สอนเลือกใช้ สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนครูผู้สอนมีการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมที่หลากหลาย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงศักดิ์ โฉมเฉลา (2557) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา โดยรวมมีการอยู่ในระดับมาก ทองดี พิมพ์พิศา (2558) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนาโยง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของศุทธิณี แก้วรัยยศ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

1.2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการมีการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย รวมทั้งการบูรณาการโดยสอดแทรกผสมผสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้านการวางแผนงานวิชาการ เนื่องจากสถานศึกษามีการเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนคำนึงถึงสิ่งที่ตนเองต้องรับผิดชอบและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนของนักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการประชุมวางแผน ติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เนื่องจากสถานศึกษามีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กระทรวงกำหนด ส่งเสริมให้ครูการดำเนินงานการวัดผล ประเมินผล การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการใช้สื่อและจัดทำทะเบียนการผลิตสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และจัดอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนเลือกใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิสรุา ชุมวงศ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน

1.3 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ มีค่าความต้องการจำเป็นค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างาน มีค่าความต้องการจำเป็นค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการมีการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่แล้วในบางส่วน แต่ในแง่ของการบริหารสถานศึกษาจึงไม่อาจมองข้ามปัญหาที่มีเพียงเล็กน้อยได้ และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการบริหารงานวิชาการอื่น ๆ โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทาง พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด อาจเนื่องมาจากสถานศึกษา การสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษายังไม่เพียงพอ ขาดการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และไม่มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย ด้านการวางแผนงานวิชาการ เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ชัดเจน การอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครูไม่ครอบคลุม ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร การติดต่อประสานงาน การสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เนื่องจากการขาดส่งเสริมให้ครู การดำเนินงานการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลยังไม่ได้ตามมาตรฐาน ส่งผลให้การพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไม่ตรงที่ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ของโรงเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เนื่องจากครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ไม่ดีเท่าที่ควร ขาดการสนับสนุนการจัดหาสื่อในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขาดศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิเชษฐ์ บุญพยอม (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางคือ 1. สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีการสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน 2) สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) สถานศึกษามีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย

2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ แนวทางคือ 1) สถานศึกษามีการเน้นการอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู 2) สถานศึกษามีการการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อวางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ 3) สถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนินงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริมนักเรียนต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวทางคือ 1) ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอน จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ทันสมัย บริหารจัดการเวลาของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด 2) ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น การติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น

4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน แนวทางคือ 1) สถานศึกษามีการปฏิทินการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และส่งเสริมให้ครูดำเนินงานการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 2) สถานศึกษามีการการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษามีการพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของโรงเรียน

5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แนวทางคือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาระดมทรัพยากร การจัดหาสื่อที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้ของครูผู้สอน 3) สถานศึกษาการจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิสรา ชุมวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ไปปรับใช้ในการวางแผนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

1.2 ผลการจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรจะมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรของสถานศึกษาที่เข้มข้นและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด

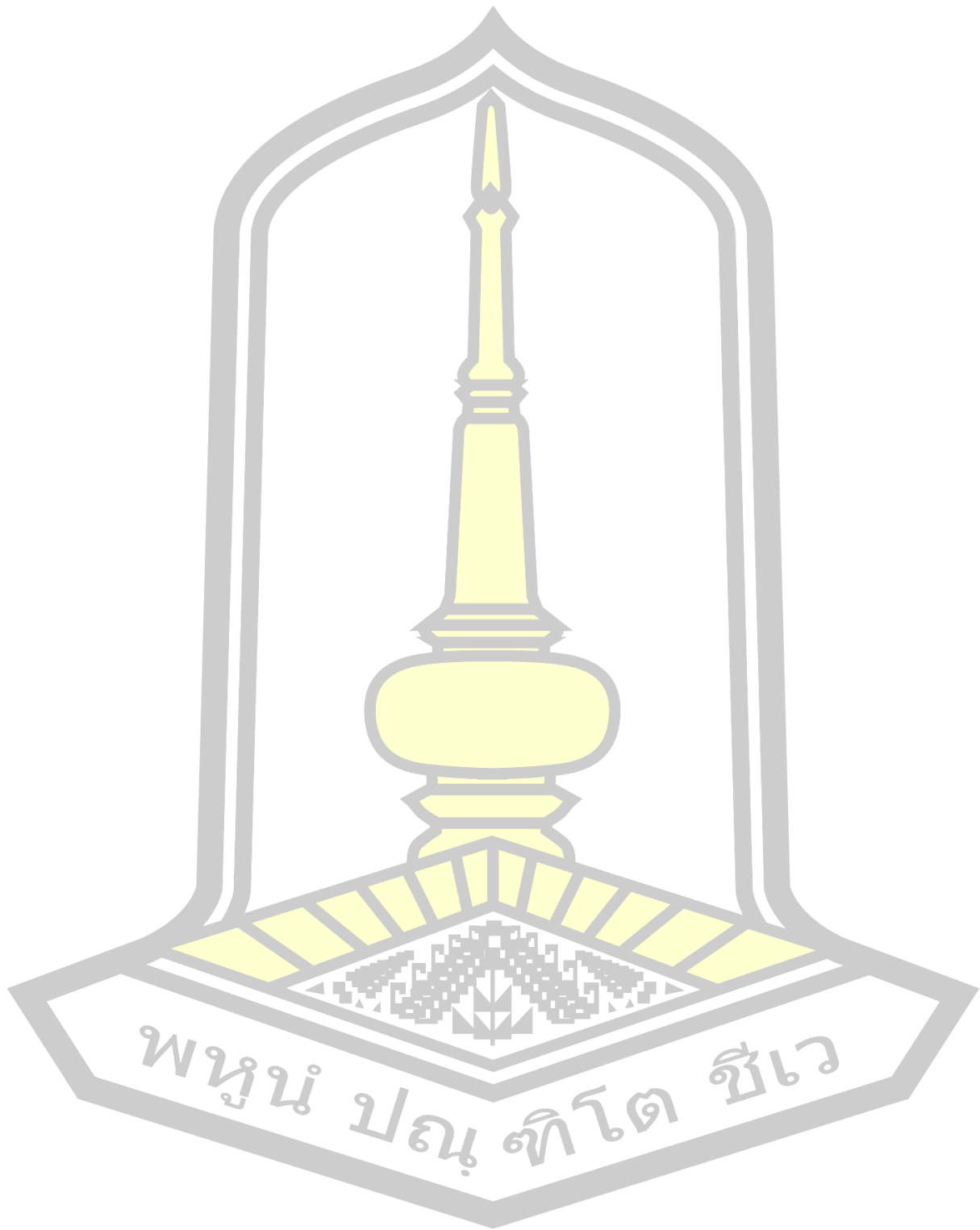
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการเฉพาะด้าน เช่น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยี ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พหุ ประถมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมเกษตร. (2543). *คู่มือและแนวทางสำหรับเกษตรกร*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมเกษตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 4)*. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *คู่มือแนวทางการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคเด็กร้องไห้และเยาะงอน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงฯ.
- กุลธิดา เลนุกุล. (2554). *รายงานวิจัยเรื่องตัวชี้วัดการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เกษม จันทรแก้ว. (2540). *โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เกษม วัฒนชัย. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. วารสารดำรงราชานุภาพ, 7(24), 60-67, กรกฎาคม-กันยายน.*

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง.

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2557). เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2567].

จรีพร โชติพิบูลย์ทรัพย์, กรรณิการ์ สุขสม และศรัณฎร ศิลปะประเสริฐ. (2565). การพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*, 7(6), 359-366.

จรุณี แก้วเอี่ยม. (2556). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา : กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

จักรพงษ์ มัตสยะวานิชกุล. (2561). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 10(2), 346-359, กรกฎาคม-ธันวาคม.

จักรี มนต์ประสิทธิ์. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

จันทรานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : บุ๊คพอยท์.

จิราพร ผุยผง. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสรารุธ. (2553). ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัท ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง จำกัด.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2556). พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการเพิ่มสมดุลในการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดาวฤกษ์คอมมูนิเคชั่น จำกัด.

จิรายุท อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเศรษฐกิจและชุมชน. กรุงเทพฯ :ธรรมสาร.

- จุฑามาส พัฒศิริ. (2560). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ฉลาด จันทสมบัติ. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารการบริหารและพัฒนา*, 2(1), 175-189.
- ชนิสรา ชุมวงศ์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2547). *การนิเทศการสอนแบบใหม่*. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- เขาวเรศ ใจทัต. (2559). *การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ณัฐรฎา พวงจันทร์. (2553). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสาร การศึกษาไทย*, 7(69), 33-36.
- ดวงใจ อินทร์พรม. (2550). *การประเมินโครงการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงของจังหวัดตาก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ดารุวรรณ วงศ์นิคม. (2556). *การบริหารการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิทยาลัยการอาชีพฝาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ถวิล เกษสุพรรณ. (2552). *การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- ทรงศักดิ์ โฉมเฉลา. (2557). *การศึกษาสภาพการจัดการการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา*. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ทองดี พิมพ์พิศา. (2558). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทองหล่อ เดชไทย. (2549). *หลักการบริหารสาธารณสุข*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สามเจริญพาณิชย์.
- ทิตินา แคมมณี. (2543). *14 วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2558). *ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาเศรษฐ์ เพ็ชรกลาง. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2553). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.
- บุญชนะ บุญโตนด. (2562). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประจักษ์ บัวผัน. (2554). *หลักการบริหารสาธารณสุข*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ปรียา อนุโต, วีระยุทธ ชาดะกาญจน์ และรอยพิมพ์ ใจเพชรกุล. (2557). *การบริหารจัดโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช*. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(53), 107.

ปริญานุช พิบูลสรารุช. (2550). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : องค์การค้า สกสศ.

ปริญพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ. (2547). *เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สำนักนักพิมพ์แม่ค.

เปรมฤทัย พงษ์พันธ์. (2556). *การบริหารสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2550). *การคลังรัฐบาล และการคลังท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

พัทธนันท์ เมตตา. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิชามณัฐ แซ่จัน. (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

พินิจ เครือเหลา. (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พิสิฐ รักรพรม. (2556). *การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารของโรงเรียนก้นทรวงศ์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.

มงคล อินทรโชติ. (2552). *การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

มัลลิกา สีดาเดช. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ยีนยอม สุขเกษม. (2553). *สภาพปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุ่งทิวา สันติผลธรรม. (2552). *การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วรเดช จันทรศร. (2551). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟ จำกัด.
- วรัญญาภัทร์ วรัญญ์วัฒนชัย. (2561). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลพบุรี (สหวิทยาเขตวงพระจันทร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร วิทยอดม. (2550). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเทกซ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2546). *การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- วีรชาติ ชมพูหลวง และคณะ. (2554). *การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านสนาม อำเภอวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(3), 9-16.
- ศรีสุภางค์ ระเบียบ. (2559). *การบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุทธิณี แก้วรักยศ. (2564). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- สมเดช สรวันตี. (2553). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*
ต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). *วิธีการทางสถิติสำหรับกรวิจัย. มหาสารคาม : ภาควิชาวัดผลและวิจัย*
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2548). *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมสาร.*
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.*
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2528). *ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน*
ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร*
และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด
การศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวการดำเนินงานของคณะกรรมการเขต*
พื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตร*
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ*
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2548).
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*
ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *รายงานผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติ*
ราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ : สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2554). *หลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27.

วารสารศึกษาศาสตร์, 28(1), 140-153.

สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภุชฌ์. (2541). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 17.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ก.พ.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *ภาวะผู้นำในองค์กรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

สุภักดิ์ ยมพุก และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2558). การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 4. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 8(2), 78.

สุภาเพ็ญ เตชะเพิ่มผล. (2554). *การพัฒนารูปแบบสุขภาวะชุมชนเพื่อความอยู่ดีมีสุขโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตำบลนาข่า อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*.

กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.

สุรพงศ์ มงคลสุคนธ์รักษ์. (2560). *แนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดินเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุวิทย์ อุดมพาณิชย์. (2548). *หลักการบริหารสำหรับทันตแพทย์*. ขอนแก่น : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อภิชัย พันธเสน. (2550). *โครงการสังเคราะห์งานวิจัย ข้อเขียน บทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง*.

กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.

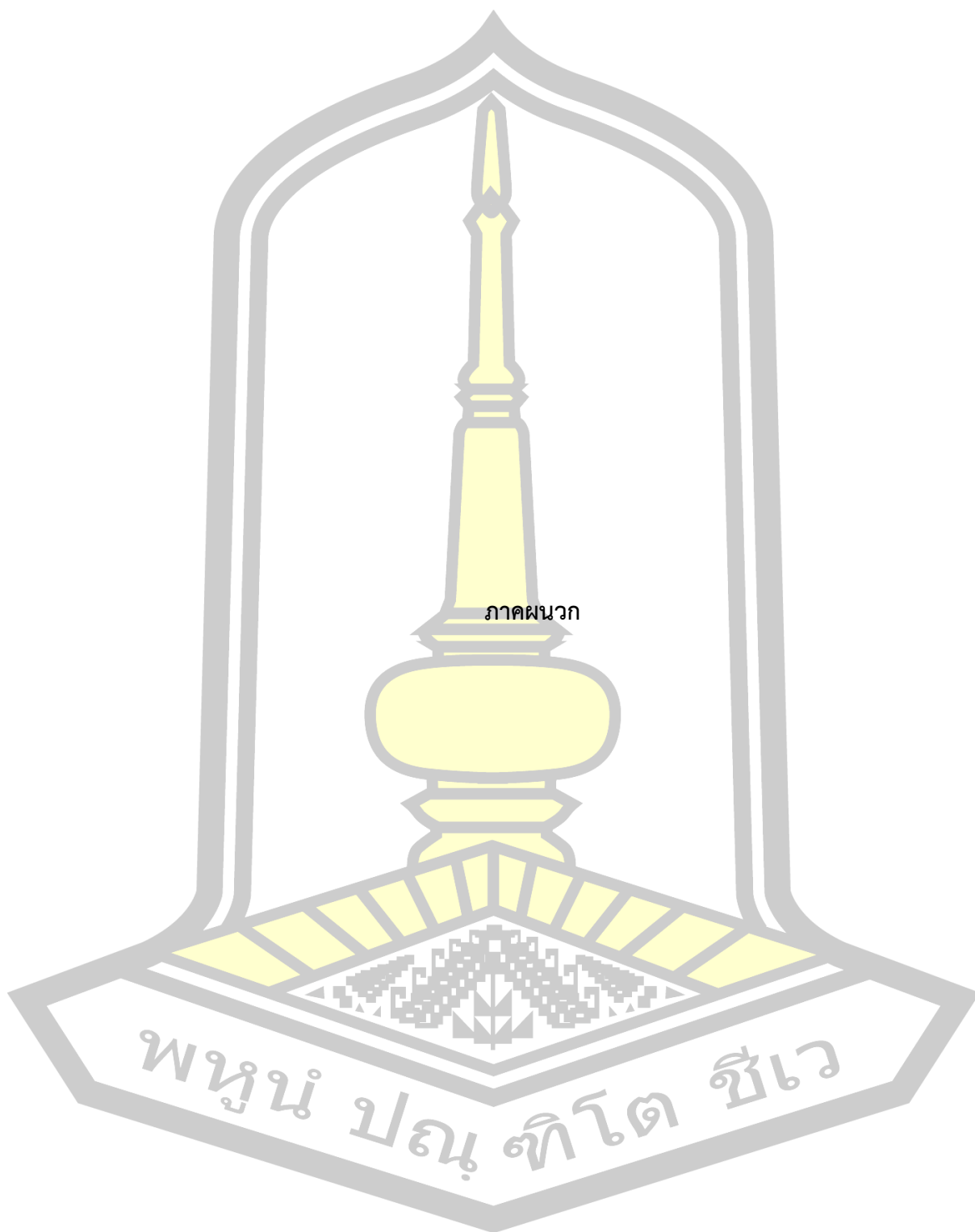
อภิเชษฐ์ บุญพะยอม. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- อรรถวรรณ ป้อมดำ. (2561). *การขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2*. ลพบุรี : โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเป้า สพฐ. ปีงบประมาณ 2561 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- อัจฉรา โพธิยานนท์. (2539). *การศึกษากับการพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- อัทพร อูระงาม. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำภา บุญช่วย. (2540). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Bottery, M. (2012). Leadership, the logic of sufficiency and the sustainability of education. *Education Management Administration and Leadership*, 40(4), 449-463.
- Brown, H.D. (1993). *Principles of Language Learning and Teaching*. 3rd ed. San Francisco : State University.
- Candoli, I.C. and others. (1992). *School Business Administration: A Planning Approach*. 4th ed. Massachusetts : Allyn and Bacon.
- Cuttance, P. (1993). *Quality Assurance and Quality Management : Commentary But Different Function*. New York : McGraw-Hill.
- Drechsler, W. (2016). Public administration within the sufficiency economy. *Thai Journal of Public Administration*, 14(1), 9-29.
- Drucker, P.F. (1998). *Management challenges for 2nd century*. New York : Harper Business.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of education*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.
- Gorton, R.A. (1983). *School Administration and Supervision Leadership Challenges and Opportunities*. 2nd ed. Dubuge : Wm.C. Brown.
- Grossman, P. (2009). Teaching Practice: A Cross-Professional Perspective. *Teachers College Record*. 111(9), 2055-2100.
- Heinrichs, H. (2013). Sharing economy: a potential new pathway to sustainability. *GAIA-Ecological Perspectives for Science and Society*, 22(4), 228-231.

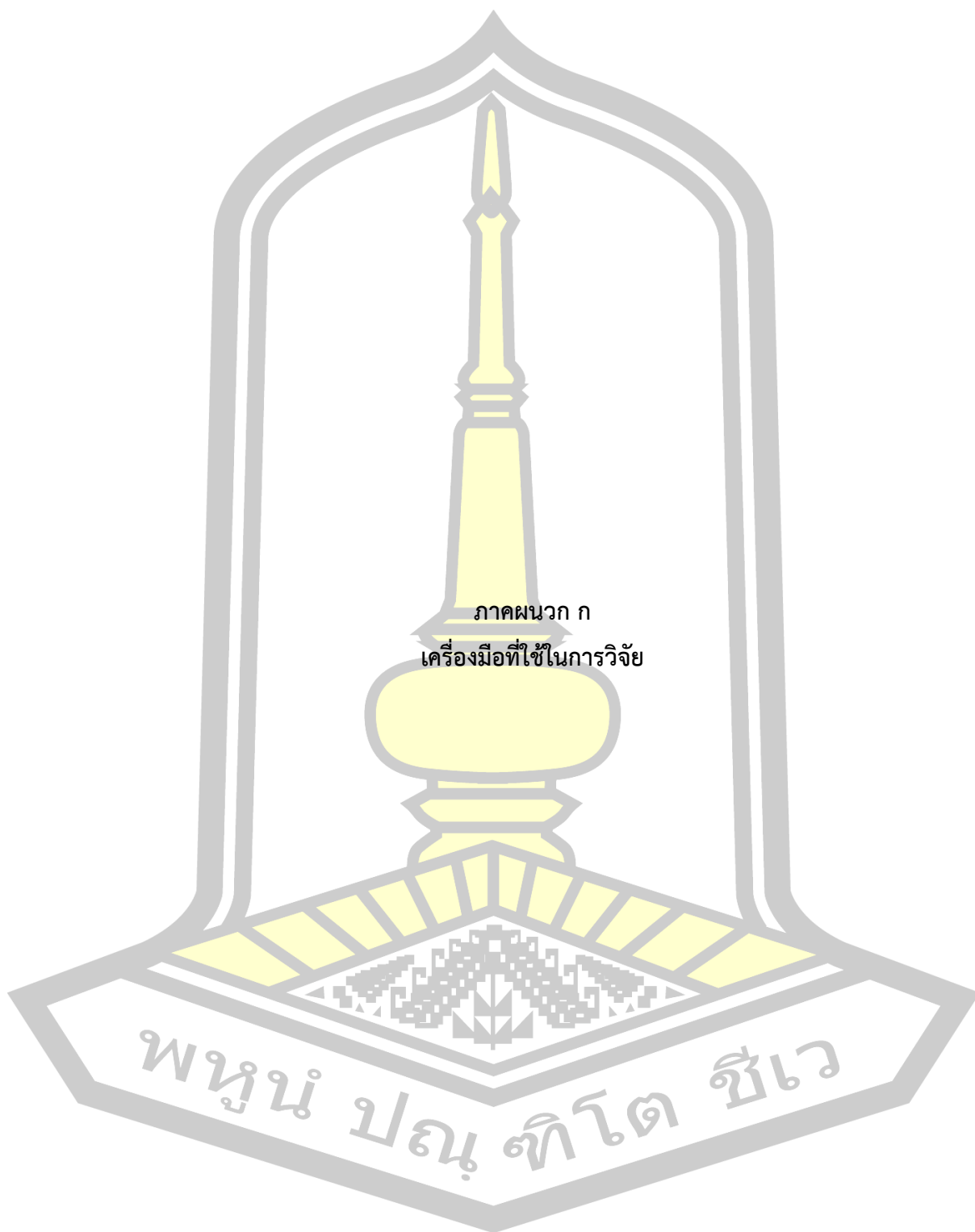
- Klein, J. (2012). Academic Optimism and Community Engagement in USA Schools. *Journal of Educational Management*, 49(5), 542-562.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lynch, T.D. (1979). *Public Budgeting in America*. New York : Prentice-Hall.
- Mccarthy, W.M. (2013). The Role of the Secondary School Principals in New Jersey. *Dissertation Abstracts International*, 32(2), 705A.
- Sergiovanni, T.J. and others. (1980). *Education Governance and Administration*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Seubsman, S.A., Kelly, M., and Sleight, A. (2013). The sufficiency economy and community sustainability in rural northeastern Thailand. *Asian Culture and History*, 5(2), 57.
- Seubsman, S.A., Kelly, M., and Sleight, A. (2013). The sufficiency economy and community sustainability in rural northeastern Thailand. *Asian Culture and History*, 5(2), 57.
- Sherwood, F.P. (1964). *The Management Approach to Budgeting*. Brussels : International Institute of Administrative Science.
- Shone, J.J. (2014). The Sufficiency Economy Philosophy (SEP) and its international role in Sustainable Development as seen in application in the SEP Model Villages of the Lao PDR and Timor-Leste. In *Presentation given at the 3rd MSSRC International Conference on Mekong Region and ASEAN in Transition: People and Transborder* (No. 11-12).
- Wildavsky, A. (1964). *The Politics of the Budgetary Process*. Boston, MA : Little Brown.

พหุ ประถมศึกษา

ภาคผนวก

พหุบัณฑิตยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุ ประทีป วิทย์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภพสภน

คำชี้แจง

ในการตอบคำถามแบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภพสภน ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

5 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

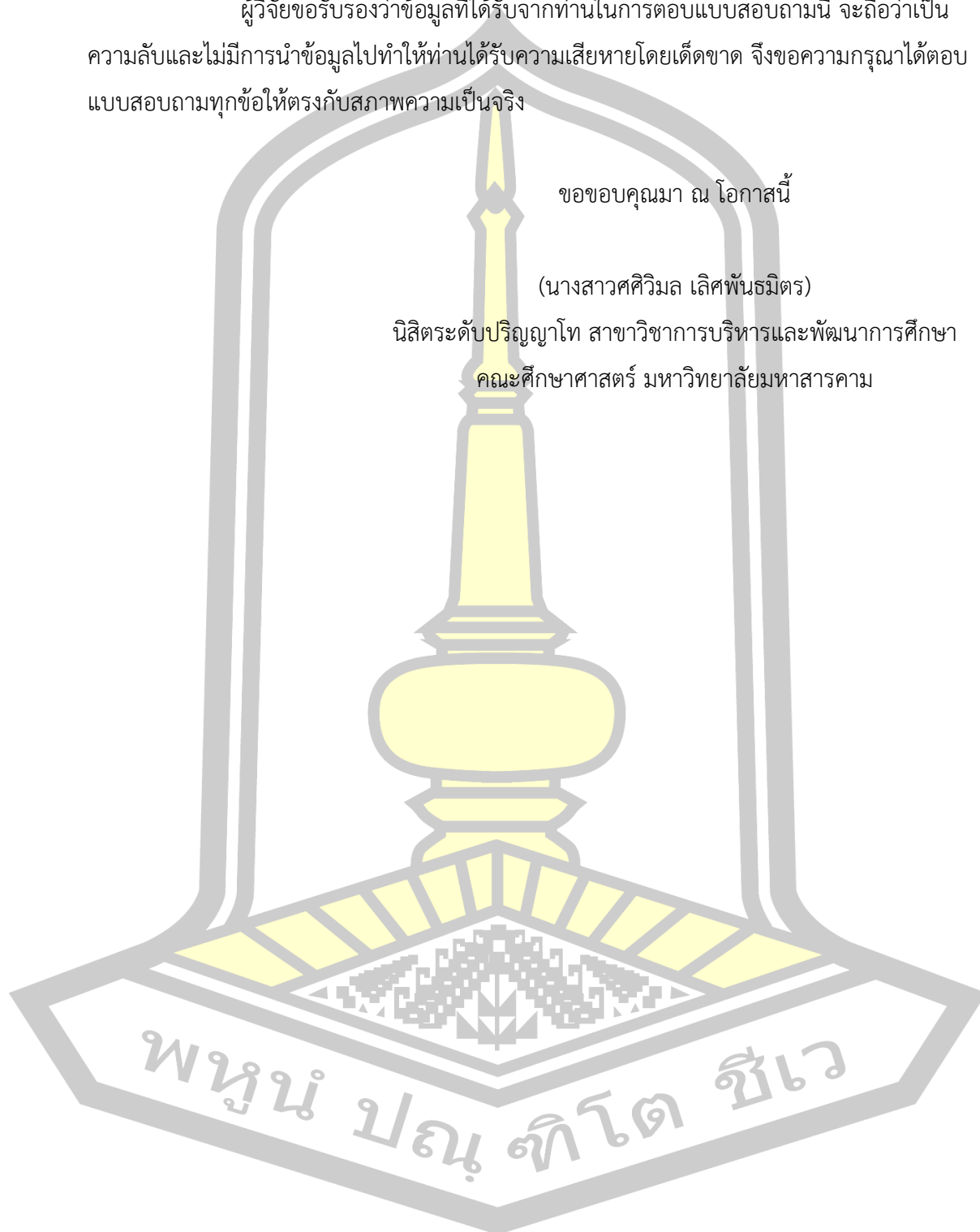
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ จะถือว่าเป็นความลับและไม่มีการนำข้อมูลไปทำให้ท่านได้รับความเสียหายโดยเด็ดขาด จึงขอความกรุณาได้ตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวศศิวิมล เลิศพันธุ์มิตร)

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันของผู้ตอบคำถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ
 - ต่ำกว่า 30 ปี
 - 30 - 40 ปี
 - 41 - 50 ปี
 - 50 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - ปริญญาตรี
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
 - อื่น ๆ
4. ประสบการณ์การทำงาน
 - 1-5 ปี
 - 6-10 ปี
 - 11-15 ปี
 - 16 ปีขึ้นไป
5. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน
6. ขนาดสถานศึกษา
 - โรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-499 คน)
 - โรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน)
 - โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน)
 - โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าสถานศึกษาของท่านได้ดำเนินการตามรายการที่ระบุในระดับใด และโปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติงานตามสภาพจริง

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา											
1	มีการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรของสถานศึกษา										
2	กำหนดให้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น นโยบาย เป้าหมายมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน										
3	มีการบูรณาการโดยสอดแทรกผสมผสานหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ										
4	มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินการ เรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดมุ่งหมาย										
5	มีการวางแผนและดำเนินการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็น จริง และภูมิสังคมของสถานศึกษา/ชุมชน										
6	มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของ ผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง										
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ											
7	มีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนิน งานวิชาการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริม										

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
17	มีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศและ สถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน										
18	การพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา ค้นคว้า มีแหล่งสืบค้นที่เพียงพอ แสวงหาความรู้ ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ										
4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน											
19	มีการส่งเสริมให้ครูการดำเนินงานการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา ตามแนวหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง										
20	มีการส่งเสริมให้ครูการดำเนินงานการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นประเมินตาม สภาพจริงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน จากกระบวนการ การ ปฏิบัติ และผลงาน										
21	มีการประเมินยุทธศาสตร์และตัวชี้วัด ในการดำเนินงานวิชาการที่จะช่วยพัฒนา ให้บรรลุอุดมการณ์และเป้าหมายโรงเรียน ให้สามารถพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และต่อยอดการศึกษาระดับสูงที่ขึ้น										
22	มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ และผล การเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่ กระทรวงกำหนด										
23	มีการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้ มาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางอย่างต่อเนื่องต่อไป										
24	มีการพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการของโรงเรียน										

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5.ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา											
25	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดหาสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง										
26	มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิธีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง										
27	ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้										
28	ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหา ความต้องการใช้สื่อจัดทำทะเบียน การผลิตสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้										
29	มีการจัดอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนเลือกใช้ สื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ธรรมชาติของวิชา และกระตุ้นความสนใจของ ผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง										
30	จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง										

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นใต้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

.....

.....

2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ

.....

.....

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

4. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

.....

.....

5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

.....

.....

พหุบัณฑิต ชีวะ

*** ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ***

แบบสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) เกี่ยวกับทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมดเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบ ดังนี้
 - 2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 2.2 ด้านการวางแผนงานวิชาการ
 - 2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 2.4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 - 2.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และสถานศึกษา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณท่านอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

นางสาวศศิวิมล เลิศพันธมิตร

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานศึกษา..... สังกัด.....
4. วันที่สัมภาษณ์..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษา /ครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานในโรงเรียนจนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถและอุดมด้วยประสบการณ์ ท่านมีวิธีการพัฒนาและเสริมสร้างการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

1. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

2. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติใน ด้านการวางแผนงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

3. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการจัดการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. สถานศึกษาของท่านมีแนวปฏิบัติในด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์อย่างสูงยิ่ง

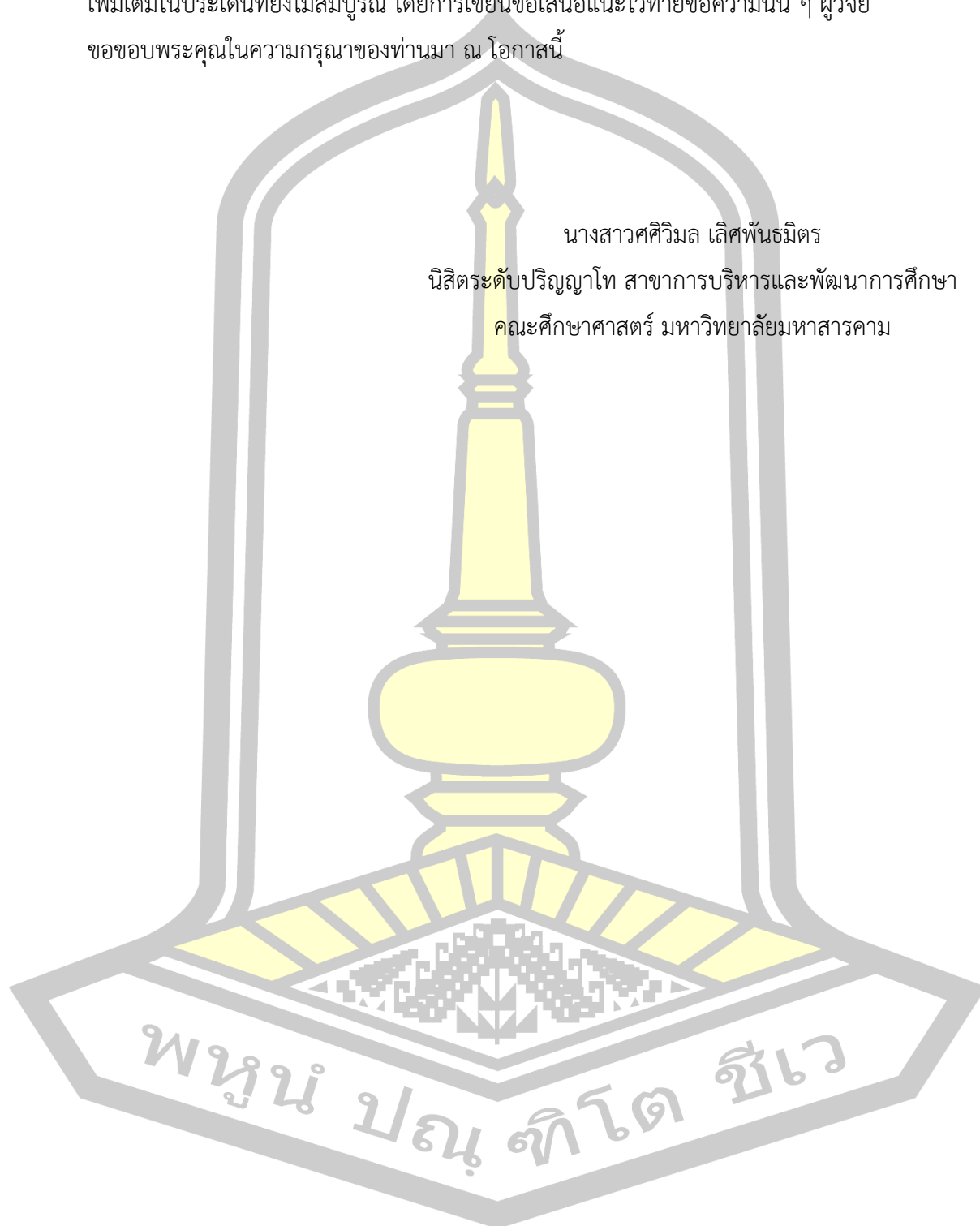
พูน ปณ ทิโต ชีเว

**แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
สำหรับการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ อยู่ในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ
ความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์
2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์
ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถาม และ
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำ ไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ภาพสินธุ์ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) ตามแบบของ Likert 5 ระดับ
จำนวน 30 ข้อ
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบ
แบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ภาพสินธุ์
4. ขอความกรุณาผู้ทรงคุณวุฒิหรือท่านผู้เชี่ยวชาญ ช่วยพิจารณาร่างแบบสอบถามว่า
มีความสอดคล้องกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ
IOC โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างเกณฑ์การให้คะแนนในระบบ IOC
ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่
ต้องการศึกษา
ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่
ต้องการศึกษา
ให้ +1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่
ต้องการศึกษา

5. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้น ๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา					
1	มีการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรของสถานศึกษา				
2	กำหนดให้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น นโยบาย เป้าหมายมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน				
3	มีการบูรณาการโดยสอดแทรกผสมผสานหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ				
4	มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนิน จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดมุ่งหมาย				
5	มีการวางแผนและดำเนินการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็น จริง และภูมิสังคมของสถานศึกษา/ชุมชน				
6	มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับความสนใจของ ผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ					
7	มีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการดำเนิน งานวิชาการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้สามารถส่งเสริม นักเรียนและต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น				
8	มีการวางแผนการทำงานเป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความ เข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง				
9	มีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อวางแผน ดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ				

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
10	ควรเน้นไปที่การอบรมแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู				
11	สร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนคำนึงถึงสิ่งที่ตนเองต้องรับผิดชอบและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
12	การมอบหมายภาระงานสอนของครู โดยการจัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชาหรือประสบการณ์ตนเอง ให้นำไปปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถและเกิดประสิทธิภาพ				
3.การจัดการเรียนการสอน					
13	เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคำนึงถึงการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
14	มีการบริหารจัดการเวลาจัดการเรียนการสอนของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด				
15	มีการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น				
16	มีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด				
17	มีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศจัดทำฐานการเรียนรู้เพื่อให้สถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
18	การพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาค้นคว้า มีแหล่งสืบค้นที่เพียงพอ แสวงหาความรู้				

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
	ด้วยตนเองของนักเรียน เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ				
4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน					
19	มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
20	มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผล การเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตาม สภาพจริงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน จากกระบวนการ เรียนรู้ การปฏิบัติ และผลงาน/ชิ้นงาน				
21	มีการประเมินยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการ ดำเนินงานวิชาการที่ส่งผลให้บรรลุอุดมการณ์และ เป้าหมายโรงเรียนให้สามารถพัฒนาและส่งเสริม นักเรียนและต่อยอดการศึกษาระดับสูงที่ขึ้น				
22	มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ และผล การเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่ กระทรวงกำหนด				
23	มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางใน การวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง				
24	มีการพัฒนานักเรียนให้สำเร็จการศึกษาให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตามเป้าหมายของ โรงเรียน				
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
25	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดหาสื่อที่ช่วย ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
26	มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิธีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้ ประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
27	ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ทางการศึกษาที่ทันสมัย				
28	ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหา ความต้องการใช้สื่อและจัดทำทะเบียน การผลิตสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้				
29	มีการจัดอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนเลือกใช้ สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ธรรมชาติของวิชา และกระตุ้นความสนใจของ ผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
30	จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

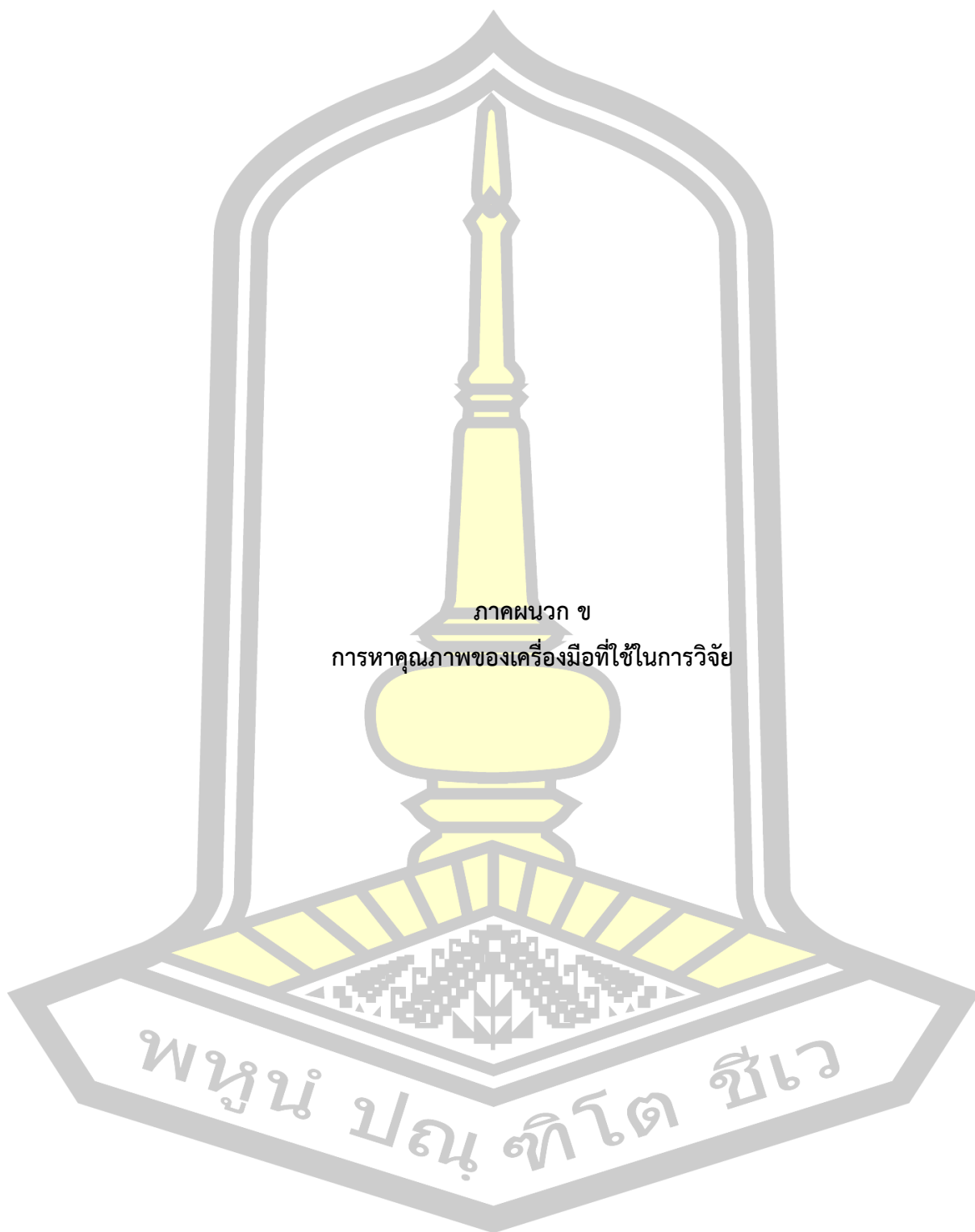
.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

พูน ปรน ทิโต ชิวเว

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

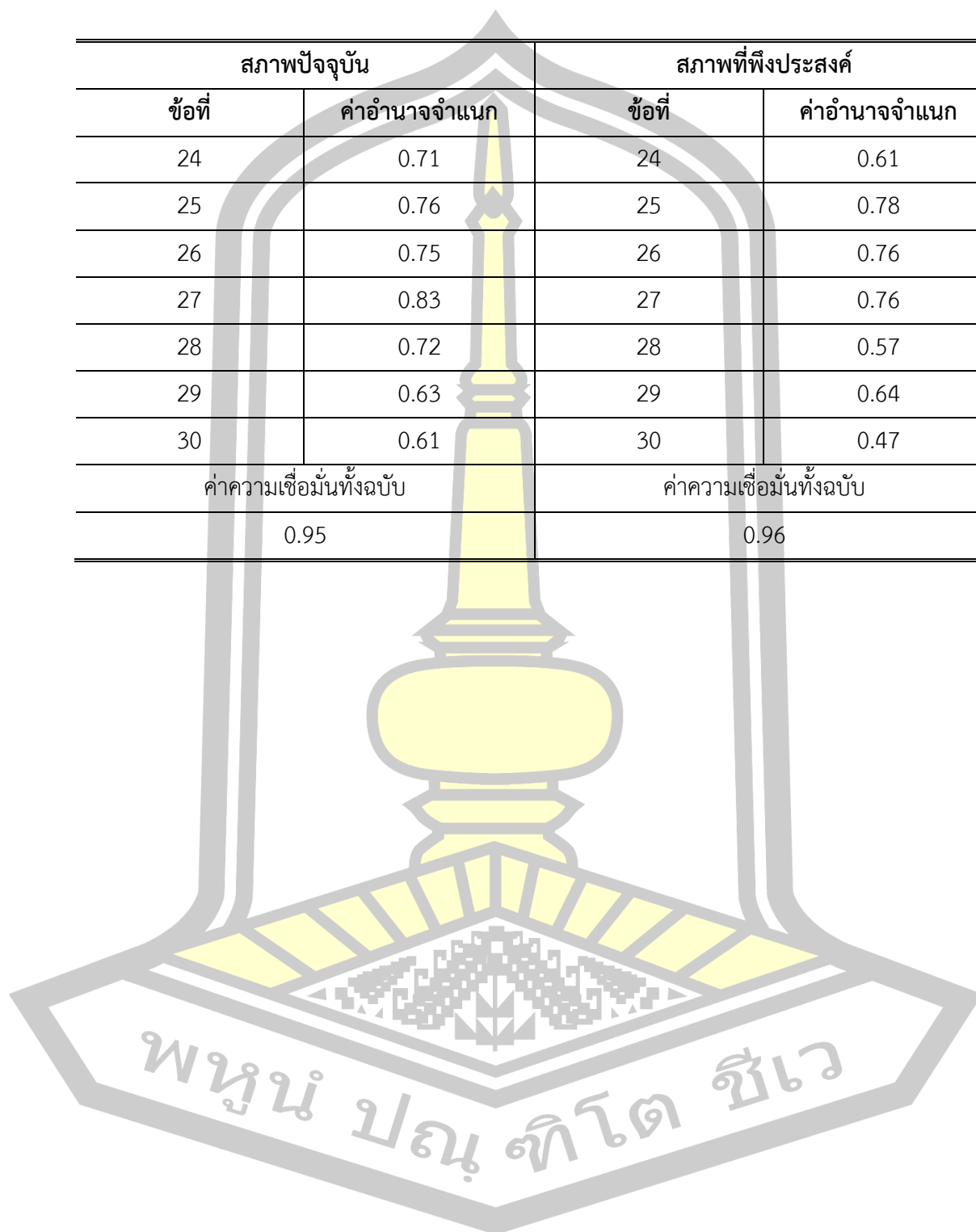
พหุบัณฑิต โท ชีวะ

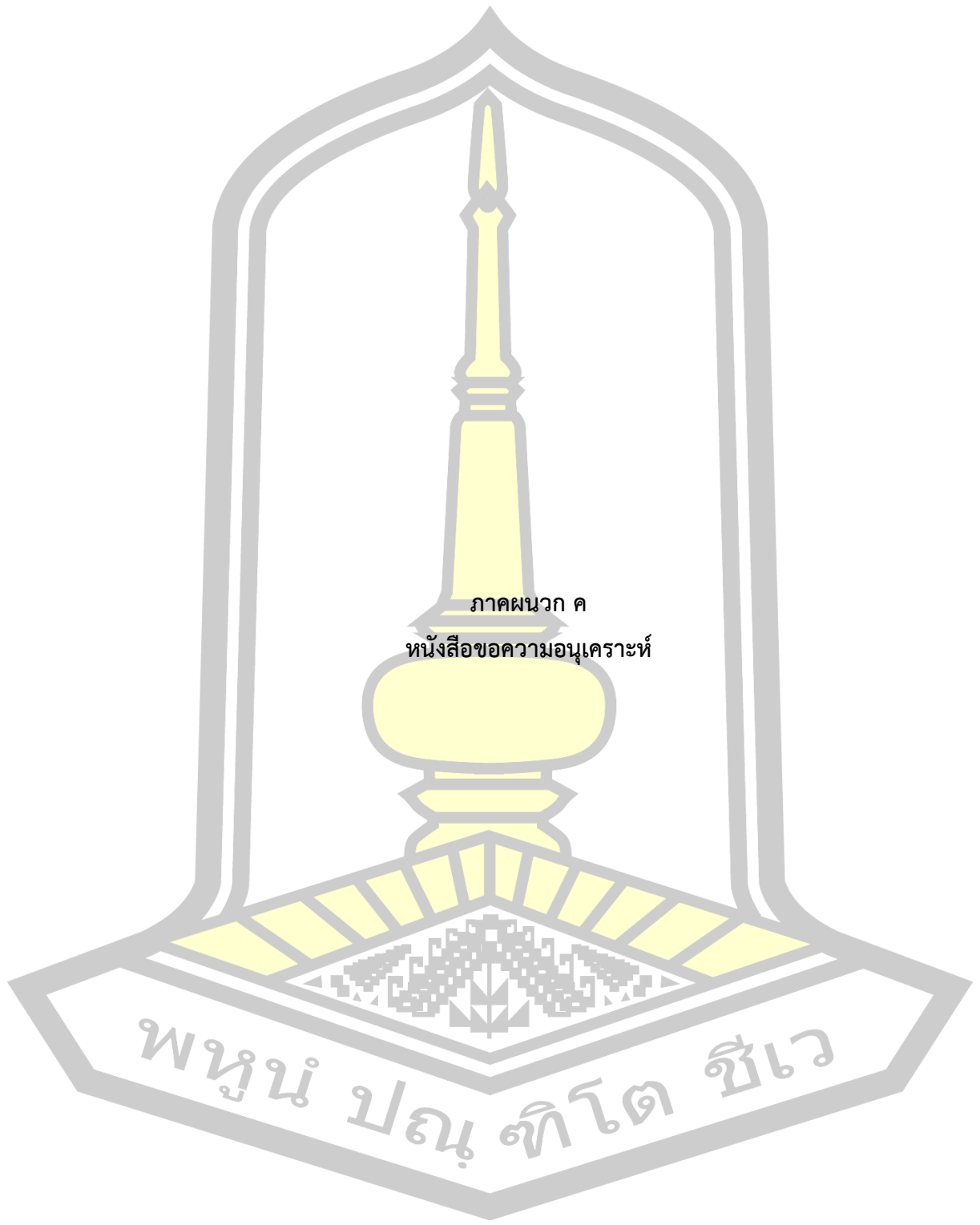
ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นสมุทร

สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.53	1	0.69
2	0.51	2	0.63
3	0.45	3	0.43
4	0.45	4	0.58
5	0.45	5	0.53
6	0.40	6	0.55
7	0.55	7	0.64
8	0.52	8	0.63
9	0.24	9	0.49
10	0.65	10	0.63
11	0.59	11	0.70
12	0.53	12	0.85
13	0.38	13	0.69
14	0.46	14	0.63
15	0.51	15	0.43
16	0.54	16	0.58
17	0.48	17	0.85
18	0.38	18	0.86
19	0.67	19	0.61
20	0.62	20	0.59
21	0.65	21	0.63
22	0.64	22	0.63
23	0.73	23	0.75

ตาราง 27 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
24	0.71	24	0.61
25	0.76	25	0.78
26	0.75	26	0.76
27	0.83	27	0.76
28	0.72	28	0.57
29	0.63	29	0.64
30	0.61	30	0.47
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ		ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	
0.95		0.96	

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว555

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ**เรียน** ดร.ประพันธ์ศักดิ์ ภูศรีฐาน

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสนธิ์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว555

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน นางสาวภัทริกา ทองยา

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทาง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/457

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 มกราคม 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาววิมลรัตน์ ศิริกุล

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธุมิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความ อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)/ 516

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

29 มกราคม 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตคนดังกล่าวเข้าทดลองใช้เครื่องมือวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว556

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตคนดังกล่าวเข้าทดลองใช้เครื่องมือวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว.458

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 มกราคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาการ

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตคนดังกล่าวเข้าทดลองใช้เครื่องมือวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4321-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ
ที่ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

ต้นเรื่อง

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธุมิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ รายละเอียดดังสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

เห็นควรแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดเพื่อให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวประภาพร พลโคกกอง)
นักทรัพยากรบุคคล

- เห็นควร ตาม เสนอ
- เสนอไปเขตการศึกษา
ศ.ต.ต.หญิง
(พิงพิศ บุตรสมบัติ)
นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ
๗ ก.พ.๖๘

- อนุเคราะห์
- เสนอตาม เสนอ

(นายจิติวัฒน์ พิไลวงศ์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ

“เรียนดี มีความสุข”

ที่ ศธ ๐๔๒๙๓/ว.จ๒๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
ถนนถิ่นานนท์ ตำบลโพหนอง อำเภอเมืองฯ
จังหวัดกาฬสินธุ์ ๕๖๐๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย QR Code แบบสอบถาม

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการเก็บข้อมูลทางออนไลน์ จากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ รายละเอียดดังสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายอิทธิวัฒน์ พิไลวงศ์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

กลุ่มอำนวยการ

โทร. ๐-๔๓๘๑-๐๕๕๓

โทรสาร. ๐๔๓-๘๑๐๖๒๐

“เรียนดี มีความสุข”

ที่ อว.0605.5(2)/ว.459

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 มกราคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร เก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4321-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)/ ว557

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาไชยพิทยาคม

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทาง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคลีสันธุ์" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ ว557

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชูทิศ

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทาง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวศศิวิมล เลิศพันธ์มิตร เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/561

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

3 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิกลิ่น

ด้วย นางสาวศศิวิมล เลิศพันธุมิตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

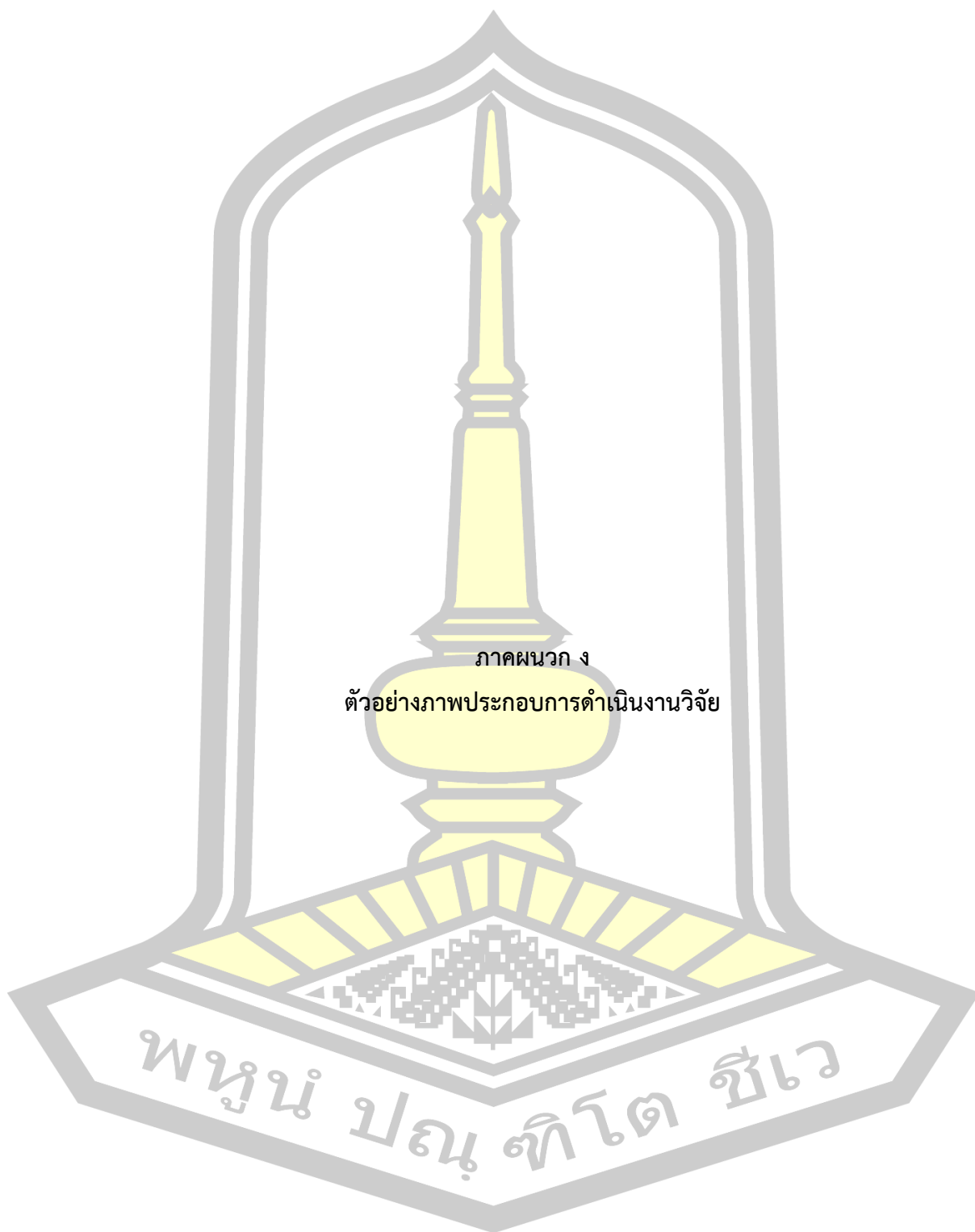
เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอขอบขออนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างภาพประกอบการดำเนินงานวิจัย

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

ภาพบรรยายยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ภาพบรรยายการลงพื้นที่ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice)

ภาพบรรยายการลงพื้นที่ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวศศิวิมล เลิศพันธุ์มิตร
วันเกิด	วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2530
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 99 หมู่ที่ 11 ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุกุลนารี เลขที่ 159 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2544 ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2549 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2555 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พ.ศ. 2568 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ์ ปณุ์ ทิโต ชีเว